

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ 4432
ISSN: 1108-7315

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΑΡ. ΦΥΛ. 118, ΧΡΟΝΟΣ 21ος, ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΑΓΟΡΑ ΚΤΗΡΙΟΥ ΚΕΔΙΠ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΣΠ
8ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Ο ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

σημείωμα έκδοσης

Πολλές φορές στο παρελθόν είχαμε επισημάνει την ανάγκη δραστηριοποίησης των οργάνων της πολιτείας για την αντιμετώπιση φαινομένων, όπως αυτό της χρυσής αυγής, ενός μορφώματος, που απροκάλυπτα έβαλλε κατά των θεμελιακών αξιών του πολιτεύματος.

Ατυχώς επιβεβαιώθηκαν οι εκτιμήσεις μας, ότι κατ' ουσίαν δεν πρόκειται για πολιτικό φορέα, αλλά για ένα εγχείρημα νομιμοποίησης μίας ομάδας με παραβατική δραστηριότητα και συνείδηση. Άτομα με σωρεία καταδικών για κοινά αδικήματα του ποινικού δικαίου, χαρακτήρες που προέρχονταν από το περιθώριο, παρεκκλίνουσες προσωπικότητες και συμπεριφορές, όλοι αυτοί που κάθε άλλο παρά σωτήρες της ελληνικής κοινωνίας μπορούσαν να χαρακτηριστούν, αφέθησαν ελεύθεροι να περιφέρουν τα σύμβολα της βίας σ' όλους τους κοινωνικούς χώρους.

Η εκφορά του λόγου, ο τρόπος διάδοσης αρχών και αντιλήψεων, όλα εμπεριείχαν την ιδεολογία της βίας. Η βία ήταν ανέκαθεν το σήμα κατατεθέν της νοοτροπίας της χρυσής αυγής και αυτή επεχείρησε να εφαρμόσει όπου εμφανίστηκε. Τα γεγονότα στο λιμάνι της Πάτρας, οι σπασμένοι πάγκοι στις λαϊκές αγορές, το τηλεοπτικό χαστούκι στην Λιάνα Κανέλλη, οι επιθέσεις κατά του δημάρχου Αθηναίων, η ένοπλη εκστρατεία κατά των αλλοδαπών καταληψιών του παλαιού εφετείου Αθηνών, η ακύρωση της θεατρικής παράστασης Corpus Christi, η απόπειρα ανθρωποκτονίας των αιγυπτίων ψαράδων του Περάματος, οι ναζιστικοί χαιρετισμοί εντός και εκτός κοινοβουλίου, ο Παύλος Φύσσας, Ο ΠΑΥΛΟΣ ΦΥΣΣΑΣ. Ο εμβληματικός νεκρός που έκανε την κοινωνία να αγανακτήσει και υποχρέωσε την πολιτεία να δράσει.

Γιατί όμως να φθάσουμε ως εδώ; Γιατί στις τόσες εκκλήσεις η πολιτεία κώφευσε; Πως επετράπη η τόσο μεγάλη διάβρωση του κράτους; Οι υποθέσεις ρατσιστικής βίας δεν έφθασαν ποτέ στα ακροατήρια των δικαστηρίων. Από αστυνομικά τμήματα διέρρεαν πληροφορίες στις οργανώσεις της χρυσής αυγής και γινόταν προπαγάνδα υπέρ της δραστηριότητας της. Η αδιαφορία της πολιτείας έφθασε στα όρια της αποδοχής, όταν από στελέχη κομμάτων ακούγαμε, ότι ένα τμήμα της χρυσής αυγής, που θα δήλωνε πίστη στο πολίτευμα, θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να καταλάβει χώρο ευθύνης και αποδοχής στο πολιτικό σκηνικό. Ήταν

οι ίδιοι πολιτικοί που εφηύραν τη εξισορροπητική θεωρεία των άκρων, ούτως ώστε κατά το δοκούν εκάστοτε

είτε να εντάσσουν στο δημοκρατικό τόξο είτε να θέτουν εκτός αυτού, ό,τι μπορούσε να επηρεάσει επιδωκόμενες κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες και πιθανούς κυβερνητικούς συσχετισμούς. Όταν όμως η διακυβέρνηση της χώρας ασκείται υπό το καθεστώς ενοχών και η πολιτεία προσβάλλει τον εαυτό της, τότε είναι βέβαιοι ότι θα δεχθεί προσβολές και από τρίτους. Η περιστολή δημοκρατικών αξιών και κατακτήσεων δεκαετιών, η ανάδειξη της διαπλοκής και της συγκάλυψης ως βασικά συστατικά της δημόσιας διοίκησης, ο υποταγή στον ξένο παράγοντα και η ουσιαστική απώλεια της εθνικής κυριαρχίας, κατέστησαν απόλυτη την αδυναμία συσπείρωσης των ελλήνων σε ένα κοινό όραμα, σε μία πορεία εξόδου από τη στενωπό των μνημονίων, έθεσαν την ελληνική κοινωνία σε τροχιά διάσπασης, σε κατάσταση αμφισβήτησης όλων εκείνων των στοιχείων που αποτέλεσαν ιστορικά κοινές παραδοχές και διατηρούσαν την κοινωνική συνοχή και προετοίμασαν το έδαφος για να παρελαύνουν στις γειτονιές της Ελλάδας στρατοί με νοσταλγούς του τρίτου ράιχ, με σημαίες σαν κι εκείνη που κατέβασαν Γλέζος με τον Σάντα από την Ακρόπολη.

Τώρα η υπόθεση είναι στα χέρια της δικαιοσύνης, αλλά δεν είναι υπόθεση της δικαιοσύνης να επωμιστεί το βάρος της κάθαρσης του πολιτικού σκηνικού. Το νέο κοινωνικό όραμα δεν μπορεί να έχει την αφετηρία του σε διώξεις, έστω κι αν αυτές είναι ορθές και αναγκαίες. Η δικαιοσύνη πρέπει να περιοριστεί αποκλειστικά και μόνον στην αντιμετώπιση των αξιόποινων πράξεων, αφού μόνο γι' αυτές νοείται καταδίκη ποινική. Η πολιτική καταδίκη είναι έργο του λαού, που δεν θα ταυτίζει την λαϊκή κυριαρχία με το λαϊκισμό, αλλά θα ελέγχει, λειτουργεί και αποφασίζει με το φρόνημα του πολίτη.

Ο Πρόεδρος ΔΣΠ
Στέλιος Μανουσάκης

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ
ISSN: 1108-7315
ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 47, ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΤΗΛ.: 210-4176.251
<http://www.dspeir.gr>

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ
ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.Π.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΚΟΥΤΣΗΣ

Διευθύνεται
από Συντακτική Επιτροπή:
Πρόεδρος: Στέλιος Μανουσάκης
Αναπληρωτής: Μανώλης Κοτσώνης,
Δημήτρης Σταθακόπουλος

Μέλη:

Αβδούλος Ανδρέας
Βαθειά Χριστίνα
Βαραμογιάννη Κατερίνα
Βλάμος Μιχάλης
Γουδής Σταύρος
Λακούτσης Πέτρος
Μούλιος Θεοφάνης
Οικονομάκης-Αρναούτης Δημήτρης
Πιστικός Δημήτριος
Προκοπίδης Θεόφιλος
Σαββίδου Όλγα
Τσαγκαράκη Κυριακή
Τσίχλης Βασίλειος
Τσουρούλης Ευάγγελος
Φλωροπούλου Μαίρη
Χλούπης Γιώργος

Σημείωμα έκδοσης

Αγορά κτιρίου ΚΕΔΙΠ **3**

Γενική Συνέλευση του ΔΣΠ για την μετεγκατάσταση των Δικαστηρίων Πειραιά **4**

Ολομέλεια Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος- Δημοσιεύθηκε ο νέος Κώδικας Δικηγόρων **5**

Ευχαριστήριες επιστολές των απερχομένων τιμηθέντων Προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας **6**

Ένα συνέδριο - Κορωνίδα **10**
8^ο Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου **11**

Εκδήλωση για την Διαμεσολάβηση στη Λαμία **16**
Δελτίο τύπου ΔΣΠ για τη δολοφονία Παύλου Φύσσα **19**

Διεθνή νομικά θέματα-CCBE **20**
Όχι στην περαιτέρω ταύτιση της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας **21**

Πολιτισμός για όλους **24**
Η Δημοκρατία στο απόσπασμα **26**
Δημοτικό θέατρο Πειραιά.....η επόμενη μέρα **28**

Ο θεσμικός ρόλος του Δικαστή ως εγγύηση για την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης **34**
Ευρωπαϊκή Ένωση εν μέσω κρίσης: Προβληματισμοί για το μέλλον της πολιτικής ενοποίησης **40**

Μερικές σκέψεις για την υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις και δη των Διοικητικών δικαστηρίων **41**

Ποιητές: Τάκης Πιερράκος **46**

Κ Γραφικές Τέχνες Μπουμπουλίνας 19 - Πειραιάς 185 35, Τ: 210 41.70.479 - f: 210 41.70.478
Μαρία Καραγιάννη Νοταρά 92 - Πειραιάς 185 35, Τ: 210 41.36.322, e: mkaray@otenet.gr

* Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται
* Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν προσωπικές απόψεις
* Επιτρέπεται η αναδημοσίευση κειμένου υπό τον όρο να αναγραφεί η πηγή

Αγορά κτηρίου ΚΕΔΙΠ από το ΔΣΠ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς, με **ομόφωνη απόφαση** του κατά τη συνεδρίαση του της 20/6/2013 αποφάσισε την **αγορά ενός κτηρίου γραφείων**, από τον Πειραιϊκό Σύνδεσμο, κειμένου επί της οδού Πραξιτέλους 184 αποτελούμενο από υπόγειο, ισόγειο, 1ο όροφο και δώμα, συνολικής επιφανείας 590,45 μ².

Η αγορά πραγματοποιήθηκε στις 12/7/2013 και η **συνολική δαπάνη** του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς ανήλθε σε ποσόν 400.000 ευρώ.

Με την απόκτηση του εν λόγω ακινήτου ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιώς προέβη σε μία πράξη **διασφάλισης** σημαντικού μέρους εκ των **αποθεματικών** του, που παράλληλα έχει και τον χαρακτήρα **επενδύσεως**, καθώς το εν λόγω ακίνητο, που ήταν ήδη κατά την αγορά του μισθωμένο στο Κέντρο Διαμεσολάβησης Πειραιώς, θα αποφέρει στο Δ.Σ.Π. μηνιαία έσοδα ποσού 1.800 ευρώ, από το **μίσθωμα**.

Το κτήριο του ΚΕΔΙΠ

Νέα εκπαιδευτικά σεμινάρια διαμεσολάβησης

Το Κέντρο Διαμεσολάβησης Πειραιώς (ΚΕ.ΔΙ.Π.) ανακοινώνει άλλα 2 νέα εκπαιδευτικά σεμινάρια διαμεσολάβησης σε συνεργασία με την εταιρεία «TOOLKIT COMPANY», στα Ελληνικά (Training of Mediators), διάρκειας 40 ωρών (5 μέρες εκπαίδευσης και 1 μέρα αξιολόγησης), που οδηγούν στη λήψη του τίτλου του Διαπιστευμένου Διαμεσολαβητή (Accredited Mediator), τα οποία θα διεξαχθούν τις κάτωθι ημερομηνίες:

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2013

1. Δευτέρα 18 Νοεμβρίου
έως και Σάββατο 23 Νοεμβρίου

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

2. Δευτέρα 9 Δεκεμβρίου
έως και Σάββατο 14 Δεκεμβρίου

Τα σεμινάρια θα γίνονται καθημερινά κατά τις άνω ημερομηνίες από 9.00 π.μ. έως 6.00 μ.μ.

Σημ: Μέγιστος αριθμός εκπαιδευομένων ανά σεμινάριο, 18 (δέκα οκτώ) άτομα.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την Γραμματεία του ΚΕ.ΔΙ.Π. στο τηλέφωνο: 210 4296022

<http://www.kedip.gr>, email: info@kedip.gr

Γενική Συνέλευση του Δ.Σ.Π. (3/10/2013) για την μετεγκατάσταση των Δικαστηρίων Πειραιά στο κτήριο πρώην αποθηκών Κεράνη της Λ. Θηβών

Στις 3 Οκτωβρίου 2013 διεξήχθη στην αίθουσα του Πειραιϊκού Συνδέσμου, συγκληθείσα νομίμως κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου, η Γενική Συνέλευση των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς, με την παρουσία μεγάλου αριθμού δικηγόρων, σχεδόν του 20% των μελών του Συλλόγου. Οι δικηγόροι με απόφαση που συγκέντρωσε τη συντριπτική πλειοψηφία των παρευρισκομένων

Το κτήριο της Λ. Θηβών

δήλωσαν την αντίθεση τους στην απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης να μετεγκατασταθούν τα Δικαστήρια του Πειραιά στο κτήριο των “αποθηκών Κεράνη” της οδού Θηβών, εκφράζοντας παράλληλα την επιθυμία τους η μετεγκατάσταση των Δικαστηρίων, που αναγνωρίστηκε ως αναγκαία, να πραγματοποιηθεί σε κτήριο κείμενο στο κέντρο της πόλης του Πειραιά.

Μετά την εξέλιξη αυτή το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου γνωστοποίησε την απόφαση προς πάσα κατεύθυνση, κύρια δε προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και ανέθεσε σε επιτροπή υπό τον Αντιπρόεδρο του Συλλόγου κ. Ευάγγελο Τσουρούλη να εξετάσει την καταλληλότητα κτηρίων που προτάθηκαν από φορείς της πόλης (Δημαρχείο, Ράλλειος, Πύργος κλπ) ή να εξεύρει άλλα, προκειμένου να κατατεθεί προς τους αρμόδιους φορείς μία κατάλληλη και εφικτή εναλλακτική πρόταση.

Πανελλαδική αποχή των Δικηγόρων στις 17 & 18 Σεπτεμβρίου 2013

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά στη συνεδρίασή του στις 10/09/2013, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, αποφάσισε την αποχή των Δικηγόρων Πειραιά από τα καθήκοντά τους, στις 17 & 18 Σεπτεμβρίου 2013.

Διεκδικώντας:

- να επανέλθει η υποχρεωτική παράσταση Δικη-

γόρου στα συμβόλαιο,

- να επανακατοχυρωθεί το δικαίωμα σε ελάχιστη αμοιβή για τους έμμισθους συναδέλφους του ιδιωτικού τομέα, όπως προβλέπεται για τους έμμισθους Δικηγόρους του δημοσίου τομέα, και- να διατηρηθεί το ισχύον σύστημα ποσοστιαίου υπολογισμού των κρατήσεων μέσω των γραμματίων προείσπραξης δικηγορικής αμοιβής.

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος εξέδωσε το παρακάτω δελτίο στις 14/10/2013: «Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος συνήλθε, υπό την προεδρία του Προέδρου του ΔΣΑ, Γιάννη Δ. Αδαμόπουλου, στις 11, 12 και 13 Οκτωβρίου 2013, στο Αγρίνιο και στο Μεσολόγγι, παρουσία του Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Χαράλαμπου Αθανασίου και του τ. Υφυπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βουλευτή Αιτωλοακαρνανίας, κ. Κώστα Καραγκούννη, προκειμένου να συζητηθούν προ ημερησίας διατάξεως:

1) Ο νέος Κώδικας Δικηγόρων (αρνητικά – θετικά, θέματα – προβληματισμοί, προοπτική και στόχοι της Ολομέλειας).

2) Η καθυστέρηση στην απονομή της Δικαιοσύνης σε συνδυασμό με τις τροποποιήσεις των Κωδίκων από την Πολιτεία και τις λοιπές νομοθετικές παρεμβάσεις.

3) Τα φορολογικά θέματα των Δικηγόρων μετά τις νέες φορολογικές διατάξεις σε συνδυασμό με τις διατάξεις του νέου Κώδικα Δικηγόρων.

4) Ο θεσμικός ρόλος του Δικηγόρου και η δεοντολογία του δικηγορικού λειτουργήματος – επιστροφή στις αρχές και τις αξίες της Δικαιοσύνης. Κατά τις σχετικές συζητήσεις, οι οποίες διεξήχθησαν σε κλίμα ενότητας, αλληλεγγύης και ομοψυχίας μεταξύ των εκπροσώπων του δικηγορικού σώματος:

α) εκφράστηκε καταρχήν η ικανοποίηση του δικηγορικού σώματος για την τελική μορφή την οποία έλαβε ο νέος Κώδικας Δικηγόρων, με αρκετές όμως επιφυλάξεις αλλά και με επισημάνσεις

για την ανάγκη βελτιωτικών τροποποιήσεων σε επιμέρους διατάξεις του.

β) επιβεβαιώθηκε η διαχρονική εκτίμηση ότι το πρόβλημα της καθυστέρησης στην απονομή της Δικαιοσύνης είναι πρόβλημα συστημικό, δομικό, έλλειψης υποδομών και δικαστών, το οποίο όχι μόνο δεν αντιμετωπίζεται με πρόχειρες, διαρκείς και αποσπασματικές μεταρρυθμίσεις των Κωδίκων Δικονομίας αλλά επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο.

γ) τέθηκαν τα ερμηνευτικά ζητήματα που γεννώνται στο πλαίσιο του νέου Κώδικα Δικηγόρων σχετικά με τη φορολόγηση των δικηγορικών υπηρεσιών, ιδίως δε ανάλογα με το αν η διαφορά είναι αποτιμητή σε χρήμα ή όχι, και ειδικότερα ως προς τη χρονοχρέωση όταν δεν υφίσταται έγγραφη συμφωνία δικηγόρου – πελάτη.

δ) τονίστηκε ο θεσμικός ρόλος του Δικηγόρου ως υπερασπιστή της Δημοκρατίας, θεματοφύλακα της συνταγματικής νομιμότητας και, αντιστρόφως, πολέμιου των εξωθεσμικών συμφερόντων και κάθε μορφής αυταρχισμού.

Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος επιφυλάσσεται, εκτός από τις τροπολογίες οι οποίες ήδη προτάθηκαν προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την αντιμετώπιση επιμέρους πρακτικών προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την έναρξη εφαρμογής του νέου Κώδικα Δικηγόρων, να επεξεργαστεί και κάθε άλλη τροποποίηση εφόσον τούτο κριθεί αναγκαίο για τη βελτίωση του νέου νομοθετήματος αλλά και για τη βέλτιστη δυνατή εφαρμογή του στην πράξη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δημοσιεύθηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Α 208/2013) ο νέος Κώδικας Δικηγόρων.

Ο ΔΣΠ εφιστά την προσοχή των συναδέλφων για το άρθρο 61 παρ. 4 του νέου Κώδικα και τις συνέπειες με ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του συλλόγου μας.

Ευχαριστήριες επιστολές των απερχομένων τιμηθέντων Προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας κατά την τιμητική εκδήλωση από τον ΔΣΠ την 4/7/2012 στο ΕΒΕΠ.

Σε εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά και έλαβε χώρα την 4 Ιουλίου 2013 στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΕΒΕΠ, (αναφερθήκαμε στο προηγούμενο τεύχος μας) τιμήθηκαν οι απερχόμενοι Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας παρουσία πλήθους εκπροσώπων των Ανωτάτων Δικαστηρίων, δικαστών και δικηγόρων. Τιμήθηκαν οι κ.κ.**Παναγιώτης Πικραμμένος**, τ. Πρωθυπουργός, ετ. Πρόεδρος Σ.Τ.Ε., **Ρένα Ασημακοπούλου**, Πρόεδρος Αρείου Πάγου, **Ιωάννης-Σπυρίδων Τέντες**, Εισαγγελέας Αρείου Πάγου, **Κωνσταντίνος Μενουδάκος**, Πρόεδρος Σ.Τ.Ε., **Φωκίων Γεωργακόπουλος**, Πρόεδρος Ν.Σ.Κ. Οι παραπάνω τιμώμενοι απέστειλαν ευχαριστήριες επιστολές προς τον Πρόεδρο ΔΣΠ, δεδομένου ότι λόγω της πληθώρας των ομιλιών δεν τους δόθηκε η δυνατότητα να εκφράσουν τις ευχαριστίες τους προς το ΔΣΠ.

"Μερικές φορές η ζωή μας παίζει παράξενα παιχνίδια. Συμβαίνουν γεγονότα, - ευχάριστα ή δυσάρεστα, δεν έχει σημασία - τα οποία πέρα από την όποια αντικειμενική τους σημασία, έχουν για μας μια ιδιαίτερη, συναισθηματική αξία. Τέτοιο γεγονός ήταν και η εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιώς για να τιμήσει τους συναδέλφους μου και εμένα ενόψει της αποχωρήσεώς μας από την υπηρεσία. Κι αυτό γιατί τα πρώτα βήματα της σταδιοδρομίας μου στο χώρο της νομικής επιστήμης τα είχα κάνει εδώ, ως νεαρός δικηγόρος, ασχολούμενος με το ναυτικό δίκαιο και σήμερα βρίσκομαι πάλι εδώ με αφορμή την ολοκλήρωση μιας πορείας σαράντα και πλέον ετών. Όπως λοιπόν ήταν φυσικό, με το που έλαβα την πρόσκληση για την εκδήλωση, μου ήρθαν στο νου πολλές αναμνήσεις από την εποχή εκείνη, κυρίως όμως θυμήθηκα την υπέροχη αίσθηση που μου άφηνε τότε η πόλη του Πειραιά: ο αέρας, τα κτίρια, το Τουρκολίμανο και η Καστέλα, το

στάδιο «Καραϊσκάκη», η θάλασσα, οι άνθρωποι ... Αναπολώ ακόμα τις επισκέψεις στα ναυτικά γραφεία, τις έρευνες στα νηολόγια και τα υποθηκοφυλακεία, πιο πολύ απ' όλα όμως την επαφή με τα πλοία και τις έρευνες για τα ναυάγια που με έφερνε κοντά με την μεγάλη μου αγάπη τη θάλασσα. Μπορώ να πω ότι η αίσθηση αυτή έχει μείνει अपαραράλλαχτη με τα χρόνια κι αυτός είναι ο λόγος που κάθε επίσκεψη στην όμορφη πόλη σας που όπως είχα πεί πέρυσι στα «Ποσειδώνια» έχει όλες τις προϋποθέσεις και αξίζει να γίνει το πρώτο λιμάνι της Μεσογείου, με γεμίζει χαρά.

Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου το Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά και προσωπικά τον Πρόεδρό του, όχι μόνο για την τιμή που μου έκανε να διοργανώσει τη σημερινή εκδήλωση αλλά και για τις υπέροχες αναμνήσεις που ανακάλεσα με αφορμή την εκδήλωση αυτή."

Παναγιώτης Πικραμμένος

"Αισθάνομαι ιδιαίτερη συγκίνηση που βρίσκομαι απόψε εδώ μαζί σας, στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά, με τον οποίο, κατά τη διάρκεια της θητείας μου στον Άρειο Πάγο συνεργασθήκαμε, προσπαθώντας από κοινού για την επίλυση των προβλημάτων των Δικαστηρίων Πειραιά. Γνωρίζω καλά αυτά τα προβλήματα και έκανα ότι μπορούσα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μου, για να επιλυθούν. Τις ίδιες προσπάθειες καταβάλατε και εσείς, ο Δικηγορικός Σύλλογος και ο άξιος και ακούρατος Πρό-

εδρος σας. Εύχομαι στο άμεσο μέλλον οι προσπάθειες αυτές να ευοδωθούν. Το να υπηρετείς τη δικαιοσύνη, από όποια θέση, είτε ως δικαστής είτε ως νομικός συμπαραστάτης, δεν είναι, όπως καλά γνωρίζετε, μικρή και εύκολη υπόθεση. Σήμερα, στο πέρας της δικαστικής μου διαδρομής, καταφεύγω αναπόφευκτα, σε έναν, αν μου επιτρέπετε, προσωπικό απολογισμό. Αφιερώθηκα στη δικαιοσύνη και αξιώθηκα να την υπηρετήσω, έχοντας πάντα στο νου τον σεβασμό που οφείλουμε απέναντι στον κάθε άν-

θρωπο. Όλοι όσοι έχουμε ως έργο την απονομή της δικαιοσύνης έχουμε μεγάλη ευθύνη, όχι μόνο για την ορθή εφαρμογή των κανόνων δικαίου αλλά και για την εμπέδωση του περί δικαίου αισθήματος. Μονάχα έτσι μπορούμε να υπηρετήσουμε το κοινό μας μέλημα, που είναι η διαφύλαξη του κύρους της δικαιοσύνης. Με τις σκέψεις αυτές σας ευχαριστώ θερμά για τον προσωπικό κόπο, που ο καθένας κατέβαλε και καταβάλει, προστατεύοντας και σεβόμενος εν

τέλει την αξία του ανθρώπου. Είμαι βεβαία πως αυτή η στάση δεν ανταμείβεται, ούτε με αξιώματα, ούτε με την απόκτηση προσωπικού κύρους ή με υλικές απολαυές. Το αντίδωρο είναι η ήσυχη συνείδηση και η υπαρξιακή ικανοποίηση. Σας ευχαριστώ όλους θερμά εκ βάθους καρδιάς και σας εύχομαι ολόψυχα χαρά, υγεία και δύναμη στο δύσκολο έργο σας."

Ρένα Ασημακοπούλου

"Απόψε μας τιμά ο Δικηγορικός Σύλλογος της ιστορικής πόλης του Πειραιά. Ένας Σύλλογος που διακρίνεται για το υψηλό ήθος των μελών του. Ο σεβασμός προς τη Δικαιοσύνη και τους λειτουργούς της είναι στοιχείο των παραδόσεων του Πειραιϊκού Δικηγορικού Συλλόγου, τον σεβασμό δε αυτόν, τον ανταποδίδουν εκθύμως οι δικαστικοί λειτουργοί όλων των Δικαστηρίων της πόλης.

Όπως είχα την ευκαιρία να παρατηρήσω και πριν από λίγες ημέρες, σε άλλη εκδήλωση του ίδιου Συλλόγου, τα τελευταία τέσσερα χρόνια, από τη θέση του Εισαγγελέα του Ανώτατου Δικαστηρίου, εβίωσα άμεσα τις ιδιαίτερα θερμές σχέσεις αμοιβαίας εκτίμησης και αγάπης που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ του δικαστικού σώματος αφενός και του δικηγορικού σώματος του Πειραιά αφετέρου.

Πρέπει δε να ομολογήσω ότι, κατά τα τελευταία χρόνια, οι σχέσεις αυτές εκφράζονται κατά τον καλύτερο τρόπο εκ μέρους Πειραιωτών δικηγόρων, από τον φίλτατο και αγαπητό Πρόεδρο κ. Στέλιο Μανουσάκη.

Η σημερινή εκδήλωση μας τιμά βέβαια ως πρόσωπα και μας δίνει μεγάλη προσωπική ικανοποίηση. Κυρίως, όμως, αποτελεί απόδοση τιμής προς το υψηλό δικαστικό αξίωμα το οποίο είχαμε την τύχη να ασκήσουμε. Γι' αυτό ευχαριστώ τον Δικηγορικό Σύλλογο τόσο προσωπικά, όσο και υπό τη θεσμική ιδιότητα, την οποία αποχωρίζομαι.

Η σημερινή είναι μια ημέρα, ούτως ή άλλως, φορτισμένη με συγκίνηση. Αλλά τη συγκίνηση αυτή την αισθάνομαι ακόμα βαθύτερη μετά από όσα με θέρμη και συναίσθημα είπε για το πρόσωπο και την πολιτεία μου ως Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ο αγαπητός μου φίλος, συνάδελ-

φος και στενός μου συνεργάτης Νίκος Παντελής. Δεν ξέρω, αν όλα όσα με περίσσια γενναιοδωρία, ψυχής και λόγου, απέδωσε σε εμέ, τα πέτυχα κατά τη θητεία μου. Τουλάχιστον όμως ήταν αυτά που φιλοδόκησα να κάνω και να δώσω, που επεδίωξα να καταφέρω, άσχετα με το αποτέλεσμα.

Τώρα που ήλθε η στιγμή της αποχώρησης, κοιτάζω πίσω μου και κάνω μια αποτίμηση της ζωής και του έργου του δικαστικού λειτουργού. Η ζωή του δεν είναι εύκολη, τουλάχιστον όμως δεν είναι ανιαρή. Χαρακτηρίζεται από αγώνα για την τιθάσευση του διαρκώς μεταβαλλόμενου και εξελισσόμενου θετικού δικαίου, που βρίσκεται σε μια συνεχή και πολυεπίπεδη κίνηση. Αλλά και από αγωνία για την ανεύρεση της αλήθειας.

Ανταπόδοση για όλη αυτή την προσπάθεια του δικαστικού λειτουργού είναι η υπερηφάνεια που νιώθει από την άσκηση υψηλού λειτουργήματος, λειτουργήματος που συγκεντρώνει μέσα του όλες τις αρετές, όπως έλεγαν οι αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι. Επίσης, η βαθειά ικανοποίηση από τη ζηλευτή ανεξαρτησία με την οποία τον έχει προικίσει το Σύνταγμα και ο νόμος. Τέλος, το αδιάπτωτο ενδιαφέρον για το έργο του που συντηρείται από τη, σχεδόν πάντα, πρωτότυπη πνευματική εργασία που καταβάλλει για την άσκηση του.

Κυρίες και Κύριοι, φίλες και φίλοι,

Όλοι μας οι τιμώμενοι στην τελετή αυτή, αποχωριζόμαστε τις έδρες των δικαστηρίων με κάποια ίσως μελαγχολία, όπως είναι φυσικό, αλλά πιστεύω με ψυχική πληρότητα και ηρεμία : Αυτή που μας προσφέρει η πεποίθηση ότι πράξαμε το καθήκον μας.

Ευχαριστώ

Ι. Τέντες

"Με πολλές ευκαιρίες έχω εκφράσει στο παρελθόν την πεποίθησή μου ότι το έργο απονομής της δικαιοσύνης δεν ανήκει μόνο στους δικαστές, αλλά σε όλους τους συντελεστές των δικαστικών διαδικασιών. Οι δικηγόροι ανήκουν στους βασικούς παράγοντες των ποινικών, αστικών και διοικητικών δικών και συμπράττουν στην απονομή δικαιοσύνης, με την οποία διασφαλίζεται το Κράτος δικαίου και η κοινωνική συνοχή. Πιστεύω ότι για την εύρυθμη λειτουργία των δικαστηρίων σημαντική είναι η συνεργασία μεταξύ δικαστών, δικαστικών υπαλλήλων και νομικών παραστατών των διαδίκων, με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τα πλαίσια που επιβάλλονται από τη δεοντολογία, καθώς και ο αμοιβαίος σεβασμός και η αναγνώριση της σημασίας του λειτουργήματος κάθε παράγοντα τη δίκης. Για τους λόγους αυτούς θεωρώ ότι ουσιαστική επιβράβευση του δικαστή κατά την αποχώρησή του από την ενεργή υπηρεσία αποτελεί η εκτίμηση όχι μόνον από τους συναδέλφους του, αλλά και από το δικηγορικό κόσμο. Αισθάνομαι, λοιπόν, εξαιρετικά τιμητική την απόφαση του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά να οργανώσει την εκδήλωση, η πραγματοποίηση της οποίας μου δίνει επιπλέον την ευχαρίστηση να βρίσκομαι στην αίθουσα του ΕΒΕΠ με τον προκάτοχό μου Τάκη Πικραμμένο, και τους, επίσης προσφάτως αφυπηρετήσαντες, Πρόεδρο και Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Ευχαριστώ θερμώς για τα ευγενικά και επαινετικά λόγια τους τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Στέλιο Μανουσάκη και το συνάδελφο Κώστα Κουσούλη τους, όσο και αν τα θεωρώ υπερβολικά ως προς το πρόσωπό μου. Ομολογώ ότι οι ομιλίες τους δεν με άφησαν ασυγκίνητο. Δεν τις παρακολούθησα ως ουδέτερος ακροατής. Οδήγησαν τη σκέψη μου σε μια αναδρομική περιδιάβαση σαράντα ενός ετών, έως δηλαδή την ημέρα, κατά την οποία με αμηχανία ανελάμβανα υπηρεσία στο Συμβούλιο της Επικρατείας, υπερήφανος που

είχα επιτύχει σε ένα δύσκολο διαγωνισμό, αλλά χωρίς να είμαι βέβαιος ότι είχα επιλέξει το σωστό, σύμφωνα με τους κώδικες, τις σκέψεις και τα αισθήματα της τότε ηλικίας μου, επάγγελμα. Εκ των υστέρων, βέβαια, δεν θεωρώ δικαιολογημένες εκείνες τις επιφυλάξεις μου.

Μαζί με τις ευχαριστίες μου, θέλω να εκφράσω την ιδιαίτερη χαρά που αισθάνομαι στην εκδήλωση του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και για το λόγο ότι με τον πρόεδρο και με αρκετά μέλη του είχα την ευκαιρία να συναντηθώ και εκτός του πλαισίου άσκησης των αντίστοιχων λειτουργημάτων μας, σε επιστημονικές εκδηλώσεις που οργανώνει ο Σύλλογος, το ενδιαφέρον και οι δραστηριότητες του οποίου δεν εξαντλούνται στα θέματα που αφορούν ή επηρεάζουν την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος, αλλά καλύπτουν και ευρύτερα ζητήματα, τα οποία απασχολούν το νομικό κόσμο και την κοινωνία γενικότερα. Από τις συνεργασίες αυτές διατηρώ τις καλύτερες αναμνήσεις.

Πρέπει, τέλος, να επισημάνω ότι τα αποτελέσματα της εργασίας των δικαστικών λειτουργών δεν οφείλονται μόνο στις δικές τους προσπάθειες και ικανότητες. Η εργασία, η συμπεριφορά και η εν γένει προσωπικότητα κάθε δικαστή προσθέτει ψηφίδες, μικρές ή μεγαλύτερες, στο έργο του δικαστηρίου, το τελικό αποτέλεσμα, όμως, αποτελεί την κατάληξη συλλογικής προσπάθειας. Για το λόγο αυτό θα ήθελα για μια ακόμη φορά να ευχαριστήσω και τους συναδέλφους μου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όλων των βαθμών, όπως και το προσωπικό της γραμματείας του Δικαστηρίου μας για τη συνεργασία, ιδίως κατά το τελευταίο δικαστικό έτος, κατά το οποίο είχα την ευθύνη της διεύθυνσης του Δικαστηρίου, και κατά την προηγούμενη μακρά περίοδο άσκησης των καθηκόντων μου ως Πρόεδρος του Ε' Τμήματος."

Κωνσταντίνος Μενουδάκος

“Κυρίες και κύριοι,
Αγαπητοί φίλοι

Η αποψινή εκδήλωση, που σηματοδοτεί το τέλος της σταδιοδρομίας μου στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, κατ’ευτυχή συγκυρία, πραγματοποιείται στον τόπο που γεννήθηκα και μεγάλωσα, από τον επιστημονικό και επαγγελματικό Σύλλογο στον οποίο ξεκίνησα τη θητεία μου στην υπηρεσία του Δικαίου, ως ασκούμενος και στη συνέχεια ως μέλος του.

Ο Πειραιάς και ο κόσμος του μου έμαθε τη σημασία και την αξία που έχει για τον αδύναμο, τον μη “προνομιούχο” πολίτη η σωστή λειτουργία του δικαίου, η ευθυδικία και η ισονομία.

Η σύντομη αλλά ουσιαστική ένταξή μου στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς και η άσκησή μου αρχικά και η συνεργασία μου μετέπειτα με το δάσκαλό μου Νίκο Σκουλαριώτη, μου έδωσε την γνώση και τα μέσα που θα επέτρεπαν την επιδίωξη των στόχων αυτών. Εξ αλλου η επαφή μου με τον δικηγορικό κόσμο του Πειραιά, παρότι σύντομη, κατέδειξε τη σημασία των βασικών αρετών που τον χαρακτήριζαν: εντιμότητα, καλόπιστη συνεργασία, πίστη στο

καθήκον, προσήλωση στις ηθικές αρχές και τη δεοντολογία του δικηγορικού λειτουργήματος.

Τέλος, η θάλασσα καθημερινά μας υπενθυμιζε ότι η πορεία στη ζωή δεν είναι μια μονότονη, ευθεία γραμμή. Οι φουρτούνες συνυπάρχουν με τις νηνεμίες και θα πρέπει κανείς να είναι προετοιμασμένος να αντιμετωπίζει κάθε κατάσταση με ψυχραιμία, σύνεση και γνώση, ώστε να ξεπερνά τις δυσκολίες της ζωής αλώβητος.

Γι αυτό, αγαπητοί φίλοι, η όμορφη βαρκούλα, που με τόση ευαισθησία επέλεξε ο Δικηγορικός Σύλλογος να μας τιμήσει, αποκτά ιδιαίτερο συμβολικό χαρακτήρα. Στις δύσκολες εποχές που περνάμε, υπάρχει ένα απλό και παναρχαίο αλλά και αποτελεσματικό μέσο που θα μας βοηθήσει να τις ξεπεράσουμε και να βρεθούμε σε ήσυχα και ασφαλή νερά. Η βάρκα αυτή μέσο ελπίδας και σωτηρίας, ως αποτελεί σύμβολο αισιοδοξίας για όλους μας.

Ευχαριστώ πολύ για την τιμή που μου επιφυλάξατε και την χαρά που μου δώσατε.”

Φωκίων Γεωργακόπουλος

**Οι τιμηθέντες απερχόμενοι
Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας και
οι ομιλητές της εκδήλωσης του ΔΣΠ στις 4-7-2013**

**Οι τιμηθέντες απερχόμενοι
Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας με
τον Πρόεδρο του ΔΣΠ Στέλιο Μανουσάκη**

ΕΝΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟ – ΚΟΡΩΝΙΔΑ

**Η Πρόεδρος της Οργανωτικής επιτροπής
του Συνεδρίου κ. Λία Ι. Αθανασίου**

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση και υπερηφάνεια για το Σύλλογό μας, μοιράζομαι μαζί σας τα δεδομένα της αδιαμφισβήτητης επιτυχίας του 8^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου που έλαβε χώρα στις εγκαταστάσεις του ΟΛΠ από 10 έως 12 Οκτωβρίου 2013, με κεντρικό θέμα «*Η λειτουργία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε περιόδους οικονομικής αστάθειας: Χρηματοδότηση – Εκμετάλλευση του πλοίου- ναυτικές απαιτήσεις*».

Με 780 εγγεγραμμένους συνέδρους, με τη συμμετοχή πάνω από 50 ακαδημαϊκών και νομικών εγνωσμένου κύρους στο πεδίο του ναυτικού δικαίου, με επιστημονική «εκπροσώπηση» 10 και πλέον χωρών καθώς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την ενεργή συμμετοχή και παρουσία

του δικαστικού σώματος, με τη δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας, θα μπορούσε ίσως κανείς να περιγράψει σε ένα πρώτο τουλάχιστον επίπεδο τα δείγματα επιτυχίας του Συνεδρίου αυτού.

Δεν σταματώ ωστόσο στα αριθμητικά δεδομένα. Δύο άλλα στοιχεία είναι κατά την άποψη μου άξια μνείας και προτεραιότητας: Πρώτον, το υψηλό επίπεδο των εισηγήσεων, αλλοδαπών και ελληνικών, οι οποίες αντιμετώπισαν με τρόπο τεκμηριωμένο και αναλυτικό ακανθώδη και πρωτότυπα θέματα και προκάλεσαν με τη σειρά τους εποικοδομητική συζήτηση στο σώμα των Συνέδρων. Τα πολύ θετικά, ενίοτε διθυραμβικά σχόλια, που λαμβάνει το Διοικητικό Συμβούλιο, στο σημείο αυτό είναι ενδεικτικά. Το δεύτερο αφορά τη σύνθεση του σώματος των Συνέδρων. Όπως προκύπτει από τους καταλόγους εγγραφών, συνάδελφοι από όλους τους δικηγορικούς συλλόγους, ακόμη και συνάδελφοι που βρίσκονται μόνιμα ή προσωρινά στο εξωτερικό, νέοι δικηγόροι, νέοι δικαστές, νέοι σύμβουλοι εταιρειών και τραπεζών, έσπευσαν να λάβουν μέρος στο συμπόσιο αυτό και συμμετείχαν ενεργά μέχρι το τέλος.

Πιστεύω λοιπόν ακράδαντα ότι ο Σύλλογος έκανε το χρέος του, με την πολύτιμη βοήθεια των χορηγών, διατηρώντας και αναβαθμίζοντας την επιστημονική πρωτοπορία που ο θεσμός του Διεθνούς Ναυτικού Συνεδρίου του έχει εξασφαλίσει εδώ και 22 χρόνια, αποδίδοντας με τον τρόπο αυτό τη μέγιστη δυνατή τιμή στον εκλιπόντα καθηγητή Αντώνη Αντάπαση.

**Η Πρόεδρος της Οργανωτικής επιτροπής
του Συνεδρίου κ. Λία Ι. Αθανασίου**

8ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑΣ, (10-12 Οκτωβρίου 2013)

«Η λειτουργία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε περιόδους οικονομικής
αστάθειας: χρηματοδότηση – εκμετάλλευση του πλοίου- ναυτικές απαιτήσεις»

Μνήμη καθηγητή Αντώνιου Αντάπαση

Σε κλίμα συγκίνησης για την απώλεια του καθηγητή και εμπνευστή του Ναυτικού Συνεδρίου **Αντώνη Αντάπαση** διεξήχθη το 8ο Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου στην αίθουσα ΟΛΠ στις 10-12 Οκτωβρίου 2013. Το Συνέδριο παρακολούθησαν νομικοί, Έλληνες και

Ο καθηγητής
Αντώνης Αντάπασης

ξένοι καθηγητές, δικαστές, φοιτητές της Νομικής Σχολής Αθηνών, που κατέκλυσαν την παραπάνω αίθουσα. Χαιρετισμό απέστειλε ο Υπουργός **Παιδείας και Θρησκευμάτων Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος** στο συνέδριο. Την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου κωλυμένου του υπουργού Δικαιοσύνης έκανε ο γενικός Γραμματέας του Υπουργείου

Δικαιοσύνης **ΔΑΔ κ. Νικόλας Κανελλόπουλος** που τόνισε τα εξής: «Είναι ιδιαίτερη τιμή να βρίσκομαι σήμερα εδώ, στον Πειραιά, ανάμεσα σε τόσους εκλεκτούς και διακεκριμένους νομικούς, δικαστές και συναδέλφους δικηγόρους, με αφορμή την έναρξη εργασιών του 8ου διεθνούς συνεδρίου ναυτικού δικαίου.

Επιτρέψτε μου δε και εκ μέρους του Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Χαράλαμπου Αθανασίου, να χαιρετίσω την έναρξη της σπουδαίας αυτής επιστημονικής συνάντησης. Δυστυχώς, παρά τη θέλησή του, ο κ. Υπουργός δεν μόρεσε να παραβρεθεί στη σημερινή εκδήλωση, καθώς έκτακτες νομοθετικές υποχρεώσεις καθιστούν επιβεβλημένη την παρουσία του στη Βουλή.

Το φετινό συνέδριο, βεβαίως, διαθέτει έντονο συγκινησιακό χαρακτήρα, καθώς είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Καθηγητή Αντώνη Αντάπαση, ενός μεγάλου «δασκάλου» της νομικής επιστήμης με διεθνή ακτινοβολία που «έφυγε» πριν μερικούς μήνες από κοντά μας. Το έργο που αφήνει πίσω του ο εκλιπών του είναι πραγματικά σπάνιο σε εύρος, εμβρίθεια και επιστημονικό βάθος σκέψης και ανάλυσης.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα τελευταία χρόνια έχει αναλάβει το μεγάλο έργο της ριζικής αναμόρφωσης και του εκσυγχρονισμού του ελληνικού δικαστικού συστήματος...

Μέσα σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, το συνέδριο που ανοίγει σήμερα τις εργασίες του, σήμερα, στο «μεγάλο λιμάνι» του Πειραιά, φαντάζει εξαιρετικά επίκαιρο. Το ναυτικό δίκαιο, ένα δίκαιο εξ ορισμού εξωστρεφές, δυναμικό, ένα δίκαιο «χωρίς σύνορα», αποτελεί ένα γοητευτικό, προνομιακό πεδίο προαγωγής της νομικής σκέψης. Συνιστά, παράλληλα, ένα «συμβολικό» επιστημονικό χώρο, που έχει τη δυνατότητα να αντικατροπτρίζει ταυτοχρόνως δύο σημαντικά στοιχεία:

Από τη μία πλευρά την υψηλή ποιοτική στάθμη της ελληνικής νομικής και δικαστικής παράδοσης και από την άλλη, την εικόνα μίας σύγχρονης, δυναμικής ελληνικής οικονομίας, φιλικής προς τις επενδύσεις. Μιας Χώρας που καλύπτει το χαμένο έδαφος, βγαίνει από την αδράνεια και περνά στις πράξεις.

Γιατί, όπως λέει και ο ποιητής, «δεν μπορείς να διαβείς τη θάλασσα, αν στέκεις απλώς και την κοιτάς». Με αυτά τα σύντομα αλλά ειλικρινή λόγια, επιτρέψτε μου, εκ μέρους και του Υπουργού κ. Αθανασίου, να σας ευχαριστήσω θερμά για την τιμητική σας πρόσκληση, κηρύσσοντας με αυτόν τον τρόπο την έναρξη του συνεδρίου. Εύχομαι ολόψυχα

Ο πρ. Πρωθυπουργός Παναγιώτης Πικραμένος με τον
Γ. Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης
κ. Νικόλα Κανελλόπουλο

η επιστημονική αυτή συνάντηση να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία και να συμβάλει σε αποφασιστικό βαθμό στη μελέτη των σύγχρονων ζητημάτων και προκλήσεων του ναυτικού δικαίου».

Στη συνέχεια ο πρόεδρος του ΔΣΠ κ. Στέλιος Μανουσάκης κατά την εναρκτήρια ομιλία του είπε τα εξής

«**Αξιότιμοι κυρίες, κύριοι,**

Σας καλωσορίζω στο 8^ο Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου με μεγάλη συγκίνηση, μεγαλύτερη από κάθε άλλη φορά. Και αυτό για περισσότερους του ενός λόγους: Με το Συνέδριο αυτό τιμούμε και αποχαιρετούμε μία ολόκληρη εποχή στο πρόσωπο ενός ξεχωριστού ανθρώπου, του καθηγητού Α. Αντάπαση. Οι περισσότεροι από εσάς που βρίσκεστε στην αίθουσα αυτή, γνωρίζετε ότι η ιδέα της διεθνούς επι-

**Ο Πρόεδρος του ΔΣΠ Στέλιος Μανουσάκης
στο βήμα του Συνεδρίου**

στημονικής παρουσίας του Συλλόγου μας ξεκίνησε από μία μικρή ομάδα εδώ και δυόμιση δεκαετίες, και πήρε σάρκα και οστά με την προσπάθεια και επιμονή τόσο του Καθηγητή όσο και των προηγούμενων προέδρων και διοικητικών συμβουλίων αλλά και των δικηγορικών γραφείων που έβαλαν και συνεχίζουν να βάζουν πλάτη στο θεσμό αυτό. Γνωρίζετε επίσης ότι η εξασφάλιση υψηλού επιστημονικού λόγου ήταν προσωπικό στοίχημα του Καθηγητή τόσο για τον εαυτό του όσο και για τους λοιπούς συμμετέχοντες.

Ταυτόχρονα όμως, ανοίγουμε μία καινούργια σελίδα επενδύοντας στη συνέχεια της παράδοσης του Πειραιά σε επιστημονικό δυναμικό και αξιοποιούμε τους καρπούς που έχουν ήδη αποφέρει οι μέχρι τώρα προσπάθειες.

Φέτος, επιλέξαμε να πραγματευτούμε ένα ιδιαίτερα επίκαιρο και ακανθώδες θέμα, το πώς δηλαδή η οικονομική κρίση επηρεάζει τη λειτουργία της ναυ-

τιλιακής επιχείρησης, σε όλες τις εκφάνσεις της, από τη χρηματοδότηση έως την εκμετάλλευση του πλοίου και την ικανοποίηση των ναυτικών δανειστών. Η ποιότητα των ομιλητών αλλά και οι αναμενόμενες συζητήσεις θα αναδείξουν με βεβαιότητα το μεγάλο θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον της προβληματικής αυτής.

Αισθάνομαι την ανάγκη να σας πω ότι η προετοιμασία του Συνεδρίου αυτού έγινε σε ιδιαίτερα δυσχερείς και ασταθείς συνθήκες για τη χώρα και το Σύλλογό μας. Καταβάλαμε ωστόσο όλοι, Σύλλογος και οργανωτική επιτροπή, κάθε ανθρωπίνως δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίσουμε το καλύτερο δυνατό περιβάλλον εργασίας και φιλοξενίας. Ελπίζουμε ότι ανταποκριθήκαμε στον ιστορικό συγκριτικό πήχη και στις προσδοκίες.

Ευχαριστώ όλους τους συμμετέχοντες για την ανταπόκριση και παρουσία τους. Ευχαριστώ θερμά τους ομιλητές και προεδρεύοντες των Συνεδρίων όπως αυτοί αναγράφονται στο έντυπο και ηλεκτρονικό πρόγραμμα και τους οποίους θα έχουμε τη χαρά να απολαύσουμε στις δύο ημέρες που ακολουθούν.

Ευχαριστώ επίσης τους επίτιμους καλεσμένους μας, φίλους από παλιά και υποστηρικτές του Συνεδρίου, που είναι σήμερα μαζί μας, και συγκεκριμένα: Τον επίτιμο Πρόεδρο του Διεθνούς Fund, κο Mans Jacobsson, Τον καθηγητή και πρώην Διευθυντή Ναυτιλιακών Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής William Blonk, Τους καθηγητές Patrick Chaumette, Francesco Munari, Bulent Sozer, Το ναυτικό δίκαιο της Νομικής Θεσσαλονίκης, κα Παμπούκη και τον κο Παμπούκη, και την κα Γκολογκίνα, Το Διευθυντή του Ινστιτούτου Αιγαίου κο Σκούρτο. Άφησα στο τέλος τους Εμπορικόλογους της Αθήνας, γιατί σε τελική ανάλυση η σημερινή μέρα είναι σε μεγάλο βαθμό και δική τους γιορτή, όχι μόνο γιατί αρκετοί από αυτούς είναι Πειραιώτες, αλλά διότι ο Καθηγητής (το ξέρουμε όλοι) ήταν στη ψυχή του πρώτα πανεπιστημιακός και μετά δικηγόρος. Σας καλωσορίζω και παραχωρώ το βήμα στον επίτιμο Πρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας κο Πικραμμένο για την έναρξη της Συνεδρίας που αφιερώνεται στη μνήμη του Αντώνη Αντάπαση.»

Στην πρώτη πανηγυρική Συνεδρία (Πρόεδρος: **Παναγιώτης Πικραμμένος**, πρ. Πρωθυπουργός, πρ. Πρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας) τιμήθηκε η μνήμη του Ομότιμου Καθηγητή **Α. Αντάπαση** από το ΔΣΠ, με αναφορά στο επιστημονικό έργο και το θεσμικό ρόλο του από εκπροσώπους του CMI και

της ακαδημαϊκής κοινότητας ενώ από τους παραταμένους κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή). Στη μνήμη και το έργο του οποίου αναφέρθηκαν οι κ.κ, **Giorgio Berlingieri**, Δικηγόρος, Πρόεδρος της Ιταλικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, Αντιπρόεδρος CMI, **Χρήστος Κανελλάκης**, Δικηγόρος, Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών, Πρόεδρος Νομικής Επιτροπής ΕΕΕ, **Antoine Vialard**, Ομότιμος Καθηγητής Ναυτικού Δικαίου του Πανεπιστημίου του Μπορντώ.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος του ΔΣΠ **Στέλιος Μανουσάκης** στην ομιλία του αναφέρθηκε στα εξής:

«Αξιότιμη κυρία Αντάπαση,

Αγαπητή μου Μαρία,

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά επιθυμούσε να έχεις εσύ και τα παιδιά σου κάτι που να σας θυμίζει την σημερινή αυτή εκδήλωση. Θα σε καλέσω σε λίγο

Τα μέλη της οικογένειας του Καθηγητή Αντώνη Αντάπαση, η σύζυγος του Μαρία Πιπιλή, ο γιος του, δικηγόρος, Μιχαήλ και οι κόρες του Ελισάβετ και Αναστασία

να παραλάβεις μια γλυπτική δημιουργία που φιλοτέχνησε η γλύπτρια και ζωγράφος κα Γκιώνη Ζησιμοπούλου, ειδικά για τον Καθηγητή. Το σχέδιο είναι συμβολικό: όπως θα δεις απεικονίζει τα πανιά μιας ρεγκάτας, εκ των οποίων ένα αποκόπτεται από την ομάδα και ακολουθεί δικό του ανεπίστρεπτο πλου. Εκείνο που θέλω να κρατήσεις όμως είναι το αισιόδοξο κομμάτι της απεικόνισης, δηλ. ότι τα άλλα πανιά (οι μαθητές και δικοί του άνθρωποι) συνεχίζουν στο δρόμο των αξιών που χάραξε.

Σου ομολογώ ότι η κα Γκιώνη Ζησιμοπούλου επέμεινε να το φιλοτεχνήσει αφιλοκερδώς όταν έμαθε ότι προορίζεται για τον Καθηγητή, δεδομένης της εκτίμησης που έτρεφε η οικογένειά της για το πρόσωπό του. Αυτό το λέω γιατί συχνά παραπονιόταν ότι το αίμα του ήταν πικρό και απομάκρυνε την συμπά-

θεια. Μένει να αποσαφηνίσω κάτι τελευταίο: Δεν το παραλαμβάνεις μόνο ως κα Αντάπαση, στη μνήμη του και για λογαριασμό της οικογένειάς του. Το παραλαμβάνεις και στο όνομά σου, για τον κόπο, την υποστήριξη και τη δύναμη με την οποία τον περιέβαλες κατά τη μακρά περίοδο της ασθένειάς του. Είναι κοινότυπο να επαναλάβω ότι πίσω από κάθε σπουδαίο άνθρωπο κρύβεται ένας ακόμη σπουδαίος. Είναι γνωστό σε φίλους και μη ότι αφιέρωσες, σε βάρος ίσως της δικής σου επαγγελματικής ενασχόλησης και προσωπικής ευζωίας, όλο σου το χρόνο και την δυναμικότητά σου στην οικογενειακή μέριμνα, στην κάλυψη των κενών που η δική του πολύμοχθη και πολύπλευρη δραστηριότητα αναγκαστικά προκαλούσε, αλλά και στην διαρκή και αταλάντευτη στήριξη και φροντίδα του ίδιου του Καθηγητή. Πιστεύω ότι η παρουσία τόσων φίλων σήμερα εδώ θα σε πείσει ότι όλος αυτός ο κόπος, όλη αυτή η φροντίδα, έπιασε πράγματι τόπο και έκανε ρίζες...»

Εγινε τέλος η απονομή Τιμητικής Πλακέτας από τον κ. Στέλιο Μανουσάκη, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς, στην κα Μαρία Αντάπαση-Πιπιλή, Δικηγόρο, εις μνήμην του αείμνηστου Καθηγητή Αντάπαση και μια γλυπτική δημιουργία που φιλοτέχνησε η γλύπτρια και ζωγράφος κα Γκιώνη Ζησιμοπούλου, ειδικά για τον Καθηγητή.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα του Συνεδρίου και την αναγγελία του στο site αναφέρονται τα εξής: «Το Συνέδριο αυτό έχει μία διπλή ιδιαιτερότητα: Αφενός διεξάγεται στη μνήμη του Προέδρου της Ελληνικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, Ομ. Καθηγητή Αντωνίου ΑΝΤΑΠΑΣΗ, που υπήρξε ο εμπνευστής καθώς και ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής των εν λόγω Συνεδρίων από τα πρώτα βήματα του θεσμού έως το προηγούμενο έτος, ως ελάχιστη αναγνώριση της συμβολής του στην προαγωγή του διεθνούς ναυτικού και εμπορικού δικαίου. Αφετέρου, φιλοδοξεί να πραγματοποιηθεί ένα άκρως επίκαιρο θέμα με πολλαπλές θεωρητικές και πρακτικές προεκτάσεις.

Είναι πράγματι αληθές ότι οι τρέχουσες αντίξοες οικονομικές συγκυρίες, όπως και κάθε κύκλος οικονομικής ύφεσης, επηρεάζουν βαθύτατα όλες τις πτυχές λειτουργίας της ναυτιλιακής επιχείρησης, από τις μορφές και τους όρους χρηματοδότησης μέχρι την εκμετάλλευση του πλοίου και την ικανοποίηση των ναυτικών δανειστών. Αντίστοιχα δοκιμάζεται η αντοχή των βασικών θεσμών του ναυτικού

δικαίου (δημοσίου και ιδιωτικού), οι οποίοι καλούνται να προσαρμοστούν ώστε να οργανώσουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις κρίσιμες έννομες σχέσεις. Το παράδειγμα της σύμβασης ναύλωσης και των ζητημάτων που ανακύπτουν ως προς την πλημμελή εκπλήρωση ή την μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των μερών, είναι από την άποψη αυτή χαρακτηριστικό. Το ίδιο συμβαίνει με τα προσφάτως επαναλαμβανόμενα φαινόμενα αδυναμίας εξόφλησης χρεών από ναυτιλιακές επιχειρήσεις και της συνακόλουθης τριβής που αναπτύσσεται μεταξύ των στόχων του ναυτικού δικαίου και των κοινών συλλογικών διαδικασιών. Τα ενδεικτικά αυτά παραδείγματα αναδεικνύουν πιο έντονα από κάθε άλλη φορά την ανάγκη αποτελεσματικής έννομης προστασίας, δικαστικής και εξωδικαστικής, καθώς και την ανάγκη ανάπτυξης εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των ναυτικών διαφορών, όπως η οδός της διαμεσολάβησης.

Υπό το πρίσμα αυτό, το Συνέδριο δομείται σε τέσσερις θεματικές ενότητες. Στην πρώτη πανηγυρική Συνεδρία θα τιμηθεί η μνήμη του Ομότιμου Καθηγητή Α. Αντάπαση από το ΔΣΠ, με αναφορά στο επιστημονικό έργο και το θεσμικό ρόλο του από εκπροσώπους του CMI και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η δεύτερη θεματική Ενότητα θα εστιάσει στη χρηματοδότηση του πλοίου και στον τρόπο με τον οποίο αυτή επηρεάζεται από την οικονομική κρίση, ως προς τις μορφές που λαμβάνει, τις παρεχόμενες εξασφαλίσεις, τη διάρθρωση της δανειακής σύμβασης και την καταγγελία αυτής. Στην τρίτη θεματική Ενότητα θα εξεταστεί η συστημική λειτουργία της ναυτιλιακής αγοράς και η χρησιμοποίηση του πλοίου ως το πλαίσιο και το μέσο, αντίστοιχα, ανάπτυξης δραστηριότητας, μέσα όμως από την ίδια οπτική γωνία της οικονομικής αστάθειας. Ειδικότερα, θα εξετασθεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών που έχουν εγκαθιδρυθεί σε διεθνές επίπεδο για την εξασφάλιση συνθηκών θεμιτού ανταγωνισμού και η καταλληλότητα των κυρώσεων με τους οποίους αυτοί εξοπλίζονται. Σε επίπεδο ιδιωτικού δικαίου, θα αναλυθούν οι επιπτώσεις της κρίσης στη λειτουργία της σύμβασης θαλάσσιας μεταφοράς και ναύλωσης, η ενδεχόμενη τρώση της ενδοσυμβατικής ισορροπίας, τα μέσα προστασίας του αδύναμου μέρους και η επάρκεια του οικείου νομοθετικού πλαισίου. Η τέταρτη και τελευταία θεματική ενότητα. Ζητούμενο εδώ δεν είναι η περιγραφή του ισχύοντος καθεστώτος αλλά η ανάδειξη των αφιερώνεται στα μέσα προστασίας των ναυτι-

κών δανειστών από έποψη ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου αδυναμιών και ενδεχομένως τριβών που προκύπτουν από την εμπλοκή περισσοτέρων δικαϊκών κανόνων (π.χ. ναυτικού δικαίου και πτωχευτικού δικαίου) και περισσοτέρων εννόμων τάξεων. Με την έννοια αυτή, οι διαφοροποιήσεις που προκύπτουν δεν είναι μόνο ποσοτικές αλλά και ποιοτικές. Εδώ θα μελετηθούν, μεταξύ άλλων, ζητήματα που άπτονται των διασυννοριακών ναυτιλιακών πτωχεύσεων, των αλλοδαπών διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης και της αναγνώρισης αυτών, των δυσχερειών ικανοποίησης μέσω της δικαστικής διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, αλλά και των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των ναυτικών διαφορών (διαιτησίας και διαμεσολάβησης).

Κατά την ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ εις μνήμη του ομότιμου καθηγητή Αντώνη Αντάπαση Πρόεδρος: **Παναγιώτης Πικραμμένος**, πρ. Πρωθυπουργός, πρ. Πρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας Κατά την ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (πρωινή) Πρόεδρος: **Αθανάσιος Κουτρουμάνος**, Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, εισηγητές Μανώλης Καβουσάνος, Καθηγητής Χρηματοοικονομικής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών «Οι επιπτώσεις της κρίσης στη Ναυτιλιακή Χρηματοδότηση», Πολυχρόνης Τσιρίδης, Δ.Ν., Δικηγόρος «Κίνδυνοι από την ποινικοποίηση της ναυτιλιακής επιχειρηματικότητας και του ναυτικού επαγγέλματος» **Λία Ι. Αθανασίου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών, Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου «Η Ναυτιλιακή Χρηματοδότηση στο μεταίχμιο Ναυτικού και Πτωχευτικού Δικαίου» **Χάρις Σαραμαντή**, Πρόεδρος Πρωτοδικών, Πρωτοδικείο Πειραιώς

Στιγμιότυπο από τους ομιλητές της δεύτερης συνεδρίας του Ναυτικού Συνεδρίου

(Ναυτικό Τμήμα) «Υπεύθυνος δανεισμός και καταχρηστική καταγγελία δανειακών συμβάσεων» Κατά την ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (απογευματινή) Συζήτηση Πρόεδρος: **Richard Lyal**, Διευθυντής, Νομική Υπηρεσία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, **Eduard Somers**, Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Γάνδης (Βέλγιο), Διευθυντής του Ινστιτούτου Ναυτικού και Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου «Ο ρόλος των ναυτικών Πυλωρών κατά την εφαρμογή των διεθνών κανόνων ασφαλείας» **Michael Sturley**, Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Τέξας (ΗΠΑ): «Πέραν των ζητημάτων ευθύνης: Η ευρύτερη επίδραση των Κανόνων του Ρότερνταμ στην αποτελεσματικότητα της ναυτιλίας», **Simon Curtis**, Δικηγόρος (Solicitor) «Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην εκτέλεση των συμβάσεων ναυπήγησης», **Stefano Zunarelli**, Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Μπολόνια «Υποχρεωτική θάλασσα ασφάλιση: προβλήματα και προοπτικές», Κυρίακος Οικονόμου, Πρόεδρος Εφετών, Εφετείο Αθηνών «Η προστασία των προμηθευτών της ναυτικής επιχείρησης σε περιόδους κρίσης».

Επακολούθησε Δεξίωση στο Αίθριο του Συνεδριακού Κέντρου του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (πρωινή) Παρασκευή, 11 Οκτωβρίου 2013 Πρόεδρος: **Σπυρίδων Βρέλλης**, Ομ. Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών - Διευθυντής Ελληνικού Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου, **Olivier Cachard**, Καθηγητής και επίτιμος Πρύτανης του Πανεπιστημίου του Νανσύ - Διευθυντής Ινστιτούτου «François Giny» του Πανεπιστημίου της Λοραίνης «Η εκτέλεση της σύμβασης ναύλωσης και η μεταβολή των οικονομικών συνθηκών», **Ignacio Arroyo**, Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης, Πρόεδρος της Ισπανικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου «Η προστασία του αδύναμου μέρους και η ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας στο Ναυτικό Δίκαιο»,

Οι ομιλητές της έκτης συνεδρίας του Ναυτικού Συνεδρίου

Baris Soyer, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Swansea- Διευθυντής του Ινστιτούτου Ναυτικού Δικαίου: «Αποζημίωση για παραβίαση της σύμβασης ναύλωσης», **Μανώλης Κωνσταντινίδης**, Δικηγόρος Δ.Ν. «Η εκτέλεση του ναυλοσυμφώνου σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Η περίπτωση των αξιώσεων λόγω μειωμένης ταχύτητας ή υπερκατανάλωσης πετρελαίου κίνησης», **Stephen Ruttle**, Q.C., Διαιτητής και Διαμεσολαβητής «Η αντιμετώπιση περιπτώσεων πλημμελούς εκπλήρωσης ναυτιλιακών συμβάσεων: το παράδειγμα της Διαμεσολάβησης».

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (απογευματινή) Πρόεδρος: **Γρηγόρης Τιμαγένης**, Δικηγόρος Δ.Ν., Πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, **Erik Ro-**

Άποψη του Συνεδρίου με μέλη του ΔΣ και του ΔΣΠ

saeg, Καθηγητής, Σκανδιναβικό Ινστιτούτο Ναυτικού Δικαίου - Πρόεδρος της Νορβηγικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου «Ναυτιλιακές διασυννοριακές πτωχεύσεις και Κεφάλαια περιορισμού της ευθύνης», **William Bennett**, Δικηγόρος (ΗΠΑ) «Η ικανοποίηση των ναυτικών προνομίων σε υποθέσεις πτώχευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες», **Γεώργιος Θεοχαρίδης**, Δικηγόρος Δ.Ν. «Σχέση «άγρας δικαστηρίου» και σημαίας κατά την ικανοποίηση των εξασφαλιστικών δικαιωμάτων επί πλοίου», **Aleka Mandaraka-Shepherd**, Πρόεδρος του «London Shipping Centre», Διαιτητής «Η άρση της αυτοτέλει της νομικής προσωπικότητας ναυτιλιακών εταιριών».

ΕΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (πρωινή) Σάββατο, 12 Οκτωβρίου 2013 Πρόεδρος: **Giorgio Berlingieri**, Δικηγόρος, Πρόεδρος της Ιταλικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, Αντιπρόεδρος CMI, **Χρύσα Τσούκα**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών «Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επιλογή του κανόνα συγκρούσεως στις ναυτικές διαφορές», **Δημήτριος Τσικρικάς**,

**Ο κ. Ιωάννης Χαμηλοθώρης, Αρεοπαγίτης,
Πρόεδρος της Εταιρίας Δικαστικών Μελετών**

Αναπληρωτής Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών «Αναγνώριση αλλοδαπών διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης επί πλοίου – προβλήματα δικονομικού και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου», Michael Baker-Harber, Διαιτητής «Διεξαγωγή Διαιτησίας σε δυσχερείς για την αγορά συνθήκες», Γεώργιος Ορφανίδης, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών «Αδυναμίες του νομοθετικού πλαισίου αναγκαστικής κατάσχεσης και πλειστηριασμού πλοίου στην ελληνική έννομη τάξη». Ο κ. **Ιωάννης Χαμηλοθώρης**, Αρεοπαγίτης, Πρόεδρος της Εταιρίας Δικαστικών Μελετών, μίλησε για τα Πορίσματα του Συνεδρίου.

Η Πρόεδρος της Οργανωτικής επιτροπής του Συνεδρίου κ. **Λία Ι. Αθανασίου**, άξια συνεχίστρια και ψυχή του Ναυτικού Συνεδρίου, αφού ευχαρίστησε τα μέλη της επιτροπής διοργάνωσης του συνεδρίου, τους εισηγητές και τους παρισταμένους κήρυξε τη λήξη αυτού δίνοντας ραντεβού για το επόμενο συνέδριο στον ίδιο χώρο, το 2016.

Στο συνέδριο παραβρέθηκαν οι κ.κ. βουλευτές

Αναστάσιος Νεράτζης και Σιούφας.

Οι κ.κ. Μιχαήλ Θεοχαρίδης, Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, Ευτέρπη Κουτζαμάνη, Εισαγγελέας του ΑΠ, Αθανάσιος Κουτρομάνος, Αντιπρόεδρος του ΑΠ, Αντεισαγγελέας του ΑΠ Δημ. Δασούλας. Οι κ.κ. Βιολέττα Κυττέα, Παναγιώτης Ρουμπής, Βασίλειος Λαμπρόπουλος, Βασίλειος Καπελούζος, Ιωάννης Χαμηλοθώρης, Χρυσούλα Παρασκευά, Μαρία Γαλάνη, Αρεοπαγίτες, Νταής, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Επίτιμοι καθηγητές, Λάμπρος Κοτσίρης, Νικόλαος Κλαμαρής, Σπ. Βρέλλης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Φοίβος Χριστοδούλου, Φίλιππος Δωρής, Ευάγγελος Περράκης, Παπαδοπούλου-Κλαμαρή Καθηγ. Αστικού Δικαίου, Αναστασία Δημητριάδου, Αντεισαγγελέας Εφετών Πειραιά, Κλεονίκη Θεοδωροπούλου, Πρόεδρος Εφετών, Προισταμένη Εφετείου Πειραιά Παρέσσα Τσαντεκίδου Πρόεδρος Εφετών, Πλακίδας Αντώνιος Πρόεδρος Εφετών και η κ. Ζαμπέτα Στράτα, Εφέτης, Απόστολος Ζαβιτσάνος, Προιστάμενος του Πρωτοδικείου Πειραιά.

Τα μέλη της οργανωτικής επιτροπής του συνεδρίου:

Λία Ι. Αθανασίου, Πρόεδρος	Μανώλης Κωνσταντινίδης
Αθανάσιος Αλγκάτορας	Νίκος Κωνσταντινίδης
Μιχάλης Αντάπας	Γιώργος Οικονόμου
Βασίλης Βερνίκος	Γιάννης Β. Σαραντίτης
Νίκος Γερασίμου	Βασίλης Π. Σιούφας
Γιώργος Θεοχαρίδης	Γιώργος Σκορίνης
Γ. Ιατρίδης-Ραμαντάνης	Πασχαλία Τιμαγένη
Πάρις Καραμήσιος	Πολυχρόνης Τσιρίδης
Νίκος Κουντούρης	Δημήτρης Χριστοδούλου
Αντώνης Κουτσοφίος	

Εκδήλωση για τη Διαμεσολάβηση (25/9/2013) στη Λαμία

Στις 25-9-2013 στη Λαμία πραγματοποιήθηκε με επιτυχία σε συνεργασία με το Κέντρο Διαμεσολάβησης Πειραιά (ΚΕ.ΔΙ.Π.) ημερίδα με θέμα «**Η διαδικασία της διαμεσολάβησης του Ν. 3898/2010 και ο ρόλος του Παραστάτη Δικηγόρου**».

Την εκδήλωση προλόγισε ο Πρόεδρος του ΔΣ Λαμίας κ. **Π. Συγγούρης** καθώς και ο Πρόεδρος του ΔΣ Πειραιά κ. **Στ. Μανουσάκης**.

Συντονιστής της ημερίδας ήταν ο **Χρίστος Τσάλλος**, Δικηγόρος Πειραιά, Συντονιστής Ενεργειών Κατάρτισης ΚΕΔΙΠ, Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής CIArb & ΥΔΑΔ, Πιστοποιημένος Εκπαιδευτής Διαμεσολαβητών TOOLKIT Company & ΚΕΔΙΠ.

Στην προσομοίωση της διαδικασίας διαμεσολάβησης από ομάδα Διαπιστευμένων και υπ. Διαπιστευμένων Δια-

μεσολαβητών του ΚΕ.ΔΙ.Π. έλαβαν μέρος:

Διαμεσολαβήτρια: **Δανάη Καρκούλια**, Mag. Jur., ΜΔΕ, Δικηγόρος Πειραιά, Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια CEDR & ΥΔΑΔ, Διαπιστευμένη Εκπαιδευτρια Διαμεσολαβητών Toolkit Company & ΚΕ.ΔΙ.Π.

Εκμισθώτρια: **Χαρά Πανλάκη**, Δικηγόρος Πειραιά, υπ. Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια ΥΔΑΔ

Μισθωτής: **Νίκος Ανέστης**, Δικηγόρος Χαλκίδας, υπ. Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής ΥΔΑΔ

Δικηγόρος Εκμισθώτριας: **Θεοδώρα Συρίου**, Δικηγόρος Πειραιά, υπ. Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια ΥΔΑΔ

Δικηγόρος Μισθωτή: **Ευγενία Λεωνιδοπούλου**, Δικηγόρος Πειραιά, υπ. Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια ΥΔΑΔ

Η πρόσφατη τροποποίηση του Ν. 3869/10 (ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων) με το Ν. 4161/2013 – Δικονομικά ζητήματα (18/07/2013)

Ο Γ. Γραμματέας ΔΣΠ κ. Γ. Σταματογιάννης και ο ομιλητής της ενημερωτικής εκδήλωσης κ. Νικόλαος Κατηφόρης, Λέκτορας Πολιτικής Δικονομίας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρος.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά διοργάνωσε ενημερωτική εκδήλωση με θέμα: «Η πρόσφατη τροποποίηση του Ν. 3869/10 (ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων) με το Ν. 4161/2013 – Δικονομικά ζητήματα» την Πέμπτη, 18 Ιουλίου 2013, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δ.Σ.Π.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ:

Νικόλαος Κατηφόρης, Λέκτορας Πολιτικής Δικονομίας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρος

Οι νέοι και οι αποχωρήσαντες - επίτιμοι Δικηγόροι

Σε σύντομη εκδήλωση που έγινε στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΔΣΠ 10/7/2013 τιμήθηκαν οι αποχωρήσαντες Δικηγόροι και τους απονεμήθηκε ο τίτλος του επίτιμου δικηγόρου.

Θεοδόσιος Ανδρουλάκης του Γεωργίου, Δημήτριος, Βακόπουλος του Αντωνίου, Παναγιώτης-Λουκάς Γεννηματάς του Νικολάου, Ιωάννης Καρακουλάκης του Ηλία, Ανδρέας Κεκές του Νικολάου, Νικόλαος Κορδής του Γεωργίου, Νικόλαος Κουτσός του Χαραλάμπους, Χρήστος Κωνσταντινίδης του Χαραλάμπους, Πέτρος Πλέσσας του Διονυσίου, Βασίλειος Σαρδελάς του Παναγιώτου, Γεράσιμος Τάντουλας του Πα-

ναγιώτου, Αλεξάνδρα Φριντζίλα του Γεωργίου, Παναγιώτης Χίος του Χρήστου

Επίσης καλοσωρίστηκαν οι νεοεισαχθέντες δικηγόροι μεταξύ των οποίων και οι 4 πρώτες επιτυχούσες στον διαγωνισμό υποψηφίων δικηγόρων περιφέρειας Εφετείου Πειραιώς Β' εξεταστικής περιόδου 2012 κατά σειρά επιτυχίας:

1. Φωτεινή Βλασακίδου
2. Ειρηάννα Σκλαβουνάκη
3. Αγνή Παζαρίδη
4. Ελένη Μιγαδάκη

Οι νέοι δικηγόροι...

...και οι αποχωρήσαντες με τα μέλη του ΔΣ του ΔΣΠ

ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΙΜΒΡΟ

Ένα όνειρο μισού αιώνα έγινε πραγματικότητα.

Με μεγάλη χαρά και συγκίνηση ακούστηκε στους Αγίους Θεοδώρους της Ίμβρου τη Δευτέρα 16 Σεπτεμβρίου 2013, το πρώτο κουδούνι της σχολικής χρονιάς μετά από 49 χρόνια σιγής. Οι τέσσερις μαθητές του αντιπροσωπεύουν την ελπίδα για ένα νέο ξεκίνημα στην πολύπαθη γη της Ίμβρου. Η επαναλειτουργία ενός ελληνικού σχολείου, εκτός από την αναμφισβήτητη συμβολική της σημασία, αίρει ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια για την εκ νέου εγκατάσταση οικογενειών με παιδιά στο νησί.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά απευθύνει θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές του σημαντικού αυτού επιτεύγματος για τον απανταχού Ελληνισμό, στους οποίους συγκαταλέγεται ο Δικηγόρος Πειραιά Πάρις Ασανάκης, Πρόεδρος του Συλλόγου Ιμβρίων και πρωτεργάτης εδώ και μια δεκαετία στους αγώνες των Ιμβρίων ενώπιον των διεθνών οργάνων και των τουρκικών αρχών για την αποκατάσταση των ατομικών και μειονοτικών τους δικαιωμάτων.

Φωτο 1: Οι μικροί μαθητές χτυπούν το κουδούνι στο ελληνικό σχολείο των Αγ. Θεοδώρων Ίμβρου μαζί με τη διευθύντριά τους Παρασκευή Μπερμπέρη

Φωτο 2: Αναμνηστική φωτογραφία των 4 πρώτων μαθητών του σχολείου μαζί με τους γονείς, τους δασκάλους, την ιδρύτρια του σχολείου, τους εκπροσώπους των ιμβριακών σωματείων από Αθήνα και Θεσσαλονίκη και το Μητροπολίτη Ίμβρου & Τενέδου κ. Κύριλλο στην είσοδο της Μητρόπολης στην Παναγία Ίμβρου

Έκθεση εικαστικών στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΔΣΠ

Ο ΔΣΠ και το τμήμα πολιτιστικών εκδηλώσεων προγραμματίζει έκθεση εικαστικών στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΔΣΠ κατά τον μήνα Νοέμβριο 2013.

Όσοι συνάδελφοι νομικοί επιθυμούν να λάβουν μέρος στην έκθεση παρακαλούνται να το δηλώσουν μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 2013.

Στα τηλέφωνα - 6942 012220 και 210 4124519

κ. Κική Τσαγκαράκη - Μπαϊζου

και 6945 738472 κ. Νίνα Σκαρούλη.

Δελτίο Τύπου

για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα

Ο ΔΣΠ εξέδωσε δελτίο τύπου για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα στις 18/9/2013 στο οποίο αναφέρει :

«Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά συναισθανόμενος το ρόλο και την ευθύνη του, καταδικάζει απερίφραστα κάθε υποκινητή συμπεριφορών βίας και κάθε πρεσβευτή αντιλήψεων είτε υφέρπουσας είτε πανηγυρικής εκδηλούμενης φασίζουσας νοοτροπίας.

Το περιστατικό της Αμφιάλης είναι από μόνο του τραγικό. Ο βίαιος θάνατος ενός ανθρώπου είναι γεγονός τραγικό. Τραγικότερο όμως είναι ότι ο θάνατος του Παύλου Φύσσα δεν αποτελεί τυχαίο και μεμονωμένο περιστατικό. Αντίθετα αποτελεί προφανέστατη συνέχεια του περιστατικού, του Περάματος, του Μελιγαλά, της επίθεσης κατά του Δημάρχου Αθηναίων, της κακοποίησης μεταναστών. Ο φόνος στην Αμφιάλη είναι αποτέλεσμα της κλιμάκωσης του σχεδίου των εχθρών της δημοκρατίας για την κατάλυση των θεσμών, για ισοπέδωση του διαλόγου και της διαφωνίας, για τον εγκλωβισμό σε συνθήκες φοβίας ολόκληρης της ελληνικής κοινωνίας. Ο Παύλος Φύσσας δεν πέθανε τυχαία από βασανιστήρια σε κάποιο υπόγειο της ΕΣΑ. Ο τότε φασισμός προσπαθούσε να κρύβεται. Ο τωρινός είναι θρασύς και απροκάλυπτος. Κρατάει λάβαρα και πανηγυρίζει, περιφέροντας άναρθρες κραυγές και παραγγέλματα στις εσχαιές της ελληνικής επικράτειας αναζητώντας ακόλουθους και βαστάζους.

Από πολύ νωρίς είχαμε επισημάνει τον κίνδυνο της εξάπλωσης της νοοτροπίας της βίας, ως μέσον αντιμετώπισης της αντίθετης άποψης. Ανέκαθεν διακηρύσσαμε, ότι πεμπτουσία της δημοκρατίας είναι η προσήλωση στους θεσμούς που συγκροτούν και στηρίζουν την ενότητα του κοινωνικού ιστού. Η δημοκρατία δεν είναι αυτονόητη ούτε αυθύπαρκτη. Η δημοκρατία δεν είναι κενό γράμμα. Είναι ένα σύνολο συμπεριφορών και αντιλήψεων. Ο καταστατικός χάρτης της ελληνικής πολιτείας ως έσχατο υπερασπιστή της δημοκρατίας ορίζει τον

ίδιο τον πολίτη. Πριν από αυτόν όμως υπερασπιστής του πολιτεύματος και των δομών του είναι το κράτος. Το κράτος και οι μηχανισμοί ελέγχου του δεν έχουν το δικαίωμα να γυρίζουν το κεφάλι, όταν προσβάλλονται οι θεσμοί. Σε οποιοσδήποτε περιπτώσεις εκδηλώσεως παράνομης συμπεριφοράς, ο παρευρισκόμενος αστυνομικός παρεμβαίνει. Μάλιστα συχνά, μας έχει συνηθίσει να παρεμβαίνει διακινδυνεύοντας τη σωματική του ακεραιότητα. Ποιος λοιπόν είναι ο λόγος που ο αστυνομικός αρνείται ή διστάζει να παρέμβει σε συγκεκριμένης μορφής παραβατικές συμπεριφορές, καλυμμένες από το μανδύα της ίδιας πάντοτε φασίζουσας αντιλήψεως; Είτε διστάζει είτε αρνείται ο αστυνομικός, το πρόβλημα είναι σημαντικό. Στη δεύτερη μάλιστα περίπτωση εύλογα δημιουργείται το δίλλημα εάν ο αστυνομικός παραχωρεί τη δική του εξουσία σε αυτόκλητους τιμωρούς είτε ακόμη χειρότερα, εάν συμφωνεί μαζί τους. Γιατί η δικαιοσύνη αφήνεται απροστάτευτη και διστάζει να παρεμβαίνει σε κάθε περίπτωση κατάφορης παράβασης των νόμων; Γιατί τα ΜΜΕ μας παρουσιάζουν τους δηλωμένους εχθρούς της δημοκρατίας, ως μία ομάδα γραφικών ασήμαντων ταραξιών και δεν αναδεικνύουν το πασιφανές σχέδιο άλωσης της δημοκρατίας.

Διαφορετικό είναι η αντίληψη των πολλών να αναγνωρίζει και να σέβεται την επιλογή των λίγων και εντελώς διαφορετικό η αντίληψη των λίγων να καταλύει απροκάλυπτα την απόφαση των πολλών. Ποιος θα φέρει την ευθύνη μίας μελλοντικής βίαιας ενδοκοινωνικής αντιπαράθεσης, που μετά βεβαιότητα προδιαγράφεται.

Η δημοκρατία δεν έχει άκρα, έχει όμως όρια. Μετά τα όρια είναι το χάος. Και τα όρια είναι πλέον περισσότερο από ορατά, όπως ορατοί είναι και οι εχθροί της δημοκρατίας, που νομίζουν ότι τους περνάει. Ας δείξουμε λοιπόν, ότι δεν τους περνάει. Ο φασισμός είναι μπροστά. Η υποστήριξη των θεσμών δεν είναι ευχή, είναι καθήκον και ειδικά εμείς το καθήκον μας αυτό δεν θα το παραβλέψουμε.»

Ο Πρόεδρος

Στέλιος Μανουσάκης

Ο Γεν. Γραμματέας

Γιώργος Σταματογιάννης

Μετά την επιτυχή διοργάνωση της Συνεδρίας της Ολομέλειας του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων Ευρώπης (CCBE) και του Διεθνούς Σεμιναρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην Αθήνα (Καβούρι) τον Μάιο 2013, η Ελλάδα φιλοξένησε και άλλες δύο σημαντικές εκδηλώσεις του διεθνούς δικηγορικού σώματος: Στις 5-7 Ιουλίου 2013 έγινε η ετήσια θερινή συνεδρίαση του Προεδρείου του CCBE στις Σπέτσες, ενώ στις 12-14 Ιουλίου 2013 στη Βουλιαγμένη έγινε η ετήσια συνάντηση των Προέδρων και εκπροσώπων των Εθνικών Συλλόγων Ιαπωνίας και Κίνας με τους εκπροσώπους του CCBE. Τα κύρια θέματα που απασχόλησαν τους συνέδρους ήταν τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και των Δικηγορικών Συλλόγων, η απόπειρα της εξουσίας να παραβιάσει το δικηγορικό απόρρητο με βάση την νομοθεσία για το «ξέπλυμα χρήματος», η υποχρέωση των Κρατών και των Δικηγόρων για την παροχή «νομικής αρωγής» (legal aid) και το πρόγραμμα «βρες τον Δικηγόρο σου» (που τέθηκε σε εφαρμογή και στην Ελλάδα). Περιττό να λεχθεί ότι οι ξένοι δικηγόροι έμειναν κατενθουσιασμένοι από τις ομορφιές και τον πολιτισμό της Πατρίδας μας.

Το Προεδρείο του CCBE συμμετείχε στην ετήσια Συνεδρία των 4 μεγαλύτερων Δικηγορικών Οργανώσεων (CCBE, Διεθνής Δικηγορικός Σύλλογος, Αμερικανός Δικηγορικός Σύλλογος και Παγκόσμιος Σύλλογος Δικηγόρων) που έλαβε χώρα στο SAN FRANCISCO στις αρχές Αυγούστου 2013. Οι σύνεδροι ασχολήθηκαν με θέματα που αφορούν το Δικηγορικό Σώμα σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, μεταξύ των οποίων, η παραβίαση του δικηγορικού απορρήτου σαν αποτέλεσμα παράνομων ενεργειών των «υπηρεσιών ασφαλείας» Αμερικής, Ευρώπης και

Ρωσίας, που πρόσφατα απασχόλησαν τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, η παράνομη δίωξη του Προέδρου και των Μελών του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης και άλλων Τούρκων συναδέλφων, η νομοθεσία για το «ξέπλυμα χρήματος» που επιβάλλει στους Δικηγόρους των υποχρέωση «αναφοράς» των δραστηριοτήτων των πελατών τους σε ορισμένες περιπτώσεις (το σχετικό νομοθέτημα του Καναδά κηρύχθηκε αντισυνταγματικό από τα αρμόδια δικαστήρια του Καναδά), το μεταναστευτικό πρόβλημα και το “trafficking” (μάλιστα η απερχόμενη Πρόεδρος του **ABA** αναφέρθηκε σε νέα περίοδο «δουλεμπορίου» στην Αμερική του 21^{ου} αιώνα). Στη συνέχεια το Προεδρείο του CCBE συμμετείχε στο Ετήσιο Συνέδριο του Αμερικανικού Δικηγορικού Συλλόγου (ABA) και ο Πρόεδρος του CCBE κ. Ε. Τσουρούλης ήταν κύριος ομιλητής σε διάφορα σεμινάρια και συνεδρίες «στρογγυλών τραπεζών».

Στις 17 Σεπτεμβρίου 2013 ο Πρόεδρος του CCBE κ. Ε. Τσουρούλης, επικεφαλής αντιπροσωπείας του Δικηγορικού Σώματος της Ευρώπης συναντήθηκε με την Αντιπρόεδρο της Ε.Ε. και Επίτροπο Δικαιοσύνης κα Vivian Reding και έθεσαν υπόψη της σοβαρά θέματα που αφορούν τον Ευρωπαίο πολίτη αλλά και τον Δικηγόρο ως λειτουργό της Δικαιοσύνης και ελεύθερο επαγγελματία (ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και των Δικηγορικών Συλλόγων, Διαφάνεια, Legal Aid, Παραβίαση του δικηγορικού απορρήτου και των προσωπικών επικοινωνιών του πολίτη, επίδραση των απαιτήσεων της Τρόικα στην πρόσβαση στη Δικαιοσύνη, θέματα μετανάστευσης και ασύλου και καθιέρωση του θεσμού του Ευρωπαίου Εισαγγελέα με την ταυτόχρονη θέσπιση κοινών ελαχίστων μέτρων προστασίας κατηγορουμένων και υπόπτων προσώπων).

Όχι στην περαιτέρω ταύτιση της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας

Αναγκαία η Συνταγματική ή Συντακτική Αναθεώρηση

Γράφει ο **Ηλίας Μ. Σκαφιδάς**
Δικηγόρος LL.M - Οικονομολόγος M.B.A, ΑΣΟΕΕ
Εμπειρογνώμονας του Συμβουλίου της Ευρώπης

1. Ο κατά **Αριστοτέλη ορισμός της Δημοκρατίας**, που ισχύει και σήμερα, όριζε ότι η δημοκρατία είναι το πολίτευμα όπου η εξουσία πηγάζει από τον λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντα του λαού και αυτό γίνεται με κανόνες (...έν γάρ τοις νόμοις έστιν ή σωτηρία της πόλεως...) που το Σύνταγμα επιβάλλει.

Ο **Montesquieu** θεωρούσε ότι το καλύτερο πολίτευμα είναι εκείνο που υπάρχουν θεσμικά όρια στην υπερβολική συγκέντρωση της εξουσίας και αυτό συμβαίνει όταν η μία εξουσία αναχαιτεί την άλλη.

2. Η **Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων(ΕΣΔΑ)** μετά των Πρωτοκόλλων-Παραρτημάτων που την συνοδεύουν (όπου κατόπιν προσφυγών διαδίκων, οι διαφορές εξετάζονται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με έδρα το Στρασβούργο, αφού έχει εξαντληθεί και τελεσιδικήσει η προσφυγή των διαδίκων στα ένδικα μέσα κάθε Κράτους που έχει συνομολογήσει την Σύμβαση), που παράλληλα με τον επικυρωμένο **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να είναι η βάση κάθε κράτους που σέβεται τους πολίτες του.**

Οι περιορισμοί στη δικτατορία της εκτελεστικής εξουσίας, πρέπει να θεσμοθετούνται από παγκόσμιας αξίας κανόνες, όπως οι ανωτέρω, αφού η **Δικαιοσύνη** που εξετάζει την συνταγματικότητα και νομιμότητα των πράξεων της Εκτελεστικής εξουσίας, δεν είναι πλήρως ανεξάρτητη (λόγω της διορισμένης ανωτάτης ηγεσίας της από την εκάστοτε πολιτική εξουσία), παρά την ρητή συνταγματική επιταγή επί του αντιθέτου.

3. Το **Σύνταγμα του 1975**, τυπικά τουλάχιστον κάλυψε το χάσμα των αντιθέσεων του **εμφύλιου διχασμού**, αποδείχθηκε δε ένα αποτελεσματικό μέσο που προώθησε την κοινωνική ισορροπία και την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Υπενθυμίζεται ότι μετά την δημοσίευση και ισχύ του, ο τότε πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, υπέβαλε την αίτηση ένταξης της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα,

διαδικασία που τελικά ενέταξε την χώρα στην Ευρωπαϊκή οικογένεια.

4. Η **σημερινή κρίση επιβεβαίωσε ότι η υφιστάμενη συνταγματική διάκριση των εξουσιών, ήταν και είναι ακατάλληλη να προβλέψει και να επισημάνει την επερχόμενη δημοσιονομική κρίση**, τον ανεξέλεγκτο εσωτερικό και εσωτερικό δανεισμό, αν και μπορούσε, μέσω των σχετικών οργάνων του, όπως στην περίπτωση της Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος (δημιουργική λογιστική που πλαστογραφούσε τα δημόσια λογιστικά της χώρας) και της Τράπεζας της Ελλάδος (που την τελευταία 5ετία πριν την κρίση, υπογράμμιζε τους κινδύνους των αλόγιστων δημοσιονομικών). Στα σημερινά όργανα και Υπηρεσίες του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων και των «Ανεξαρτήτων Αρχών», λόγω της πολιτικής τους εποπτείας, συγκαλύπτεται η διαφάνεια των αληθών πορισμάτων τους και συνεπώς της πραγματικής κατάστασης του Κράτους.

5. Η **μη παραπομπή ουδενός, για παράβαση καθήκοντος και κακουργηματική απιστία σε βάρος του Δημοσίου, ούτε ύπαρξη, έστω μηνυτήριας αυτεπάγγελτης αναφοράς από την πλευρά της ηγεσίας της Δικαιοσύνης, τουλάχιστο μας προβληματίζει...**

6. Ας δούμε όμως το Κράτος στην πραγματική του μορφή, ως ένα φορέα που πλέον των επιχειρηματικών, εισέτι, λειτουργιών του, ασκεί και κοινωνική πολιτική. Στην σύγχρονη λοιπόν ελεγκτική επιχειρήσεων (και μιλάμε για πολυεθνικούς ομίλους με ελάχιστο προϋπολογισμό τον 10πλάσιο της Ελλάδος!), η τεχνική των “four eyes control”, δηλ. του δύο ξεχωριστών ελεγκτικών οργάνων, έχει δώσει, χειρουργικής ίασης, αποτελέσματα.

Ο **θεσμός του μόνιμου Υφυπουργού που θα υπάγεται μόνο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και όχι στην εκτελεστική εξουσία (στον οποίον πρέπει εκτός από αυτή την ελεγκτική του-της εκτελεστικής εξουσίας-αρμοδιότητα, πρέπει να επανέλθουν οι αρμοδιότητές του, του Συντάγμα-**

τος 1975), θα μπορούσε αυτή η πρόσθετη αρμοδιότητά του, να είναι η απάντηση στην σημερινή παντοκρατορία του Πρωθυπουργού.

Ο διάλογος για την αναθεώρηση του Συντάγματος πρέπει να επανέλθει αφού τα πριν από εξαμήνου σχετικά δημοσιεύματα που ξεκίνησαν, περιέργως μία αψυχολόγητη «σιωπή ασυρμάτου» ακολούθησε από τα ΜΜΕ.

7. Το **Σύνταγμα του 1975**, λειτούργησε ουσιαστικά, οι συνεχείς όμως εκφυλιστικές αναθεωρήσεις του, μείωσαν την αποτελεσματικότητά του, δημιούργησαν απυρόβλητο στους φορείς της πολιτικής διαφθοράς που κυριάρχησαν στο πολιτικό πεδίο, και έτσι η σημερινή κρίση, εξελίχθηκε, με συνέπεια την **ύφεση, την εξάρτηση της χώρας και τον προβλεπόμενο έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών πηγών της ενέργειας, που περιέργως συνέπεσε με αυτή την δημοσιονομική κρίση.**

Κρίση, που παρά τις αντιρρήσεις του γράφοντος, για το **ύψος** των πραγματικών οφειλών μας (όχι το δανειστικό επιτόκιο), ήρθε ως αποτέλεσμα της παρακμής του πολιτικού πελατειακού συστήματος, αφού οι δικλίδες ασφαλείας του, όσο αφορά την ευθύνη των στελεχών της εκτελεστικής εξουσίας (ευθύνη υπουργών), είχαν οδηγήσει στην απόλυτη αυθαιρεσία των φορέων της. Μόνο η επαναλαμβανόμενη **δημοσιότητα συμβάντων** προκλητικής διασπάθισης, **υποχρέωσε το σύστημα**, να οδηγήσει στελέχη του στην ποινική δικαιοσύνη(περίπτωση Τσοχατζόπουλου).

8. Να υπενθυμίσουμε ότι με την αναθεώρηση του **1986** αποδυναμώθηκε ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας και η μεταβολή του πολιτεύματος σε «Πρωθυπουργοκεντρικό», η δε πρόσθετη επεκταμένη Αναθεώρηση του **2001**, δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Επίσης η Αναθεώρηση του **6/2008**, ουδέν προσέφερε, συνεπώς μετά τον Ιούνιο (που παρήλθε) του παρόντος έτους 2013, μπορούμε να προσπαθήσουμε να εξετάσουμε αν μία ουσιαστική αναθεώρηση θα μπορούσε να μας οδηγήσει σε σιδηρά διαφανή διακυβέρνηση, χωρίς να αλωθούν τα ατομικά δικαιώματα, με το πρόσχημα της απαιτούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής.

9. Ας δούμε όμως **ποιες θα μπορούσαν να είναι οι προτάσεις** για τις απαιτούμενες **συνταγματικές ή συντακτικές μεταρρυθμίσεις:**

α. Η προσεχής Βουλή, θα είναι **Αναθεωρητική ή Συντακτική;** Δηλαδή αν εξακολουθήσουμε να μιλάμε για **Προεδρευόμενη** Δημοκρατία, με εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας (ΠτΔ) από την Βουλή(άρθρο 32 παρ.1 του Συντ/τος) με ενδυνάμωση των σημερινών αρμοδιοτήτων του ΠτΔ,δηλ. **Συνταγματική Αναθεώρηση ή για Προεδρική Δη-**

μοκρατία, όπου ο ΠτΔ θα εκλέγεται άμεσα από τον λαό (άρθρο 110 παρ.1 του Συντ/τος) δηλ. **Συντακτική Αναθεώρηση;** Η Συντακτική Βουλή **δεν φαίνεται να συγκεντρώνει υποστηρικτές της**, ενώ αντιθέτως η πλειοψηφία των εγκρίτων νομικών μας, υιοθετούν την προσεχή λειτουργία της Βουλής ως Αναθεωρητικής.

β. Ποιες όμως αρμοδιότητες του ΠτΔ θα μπορούσαν να θεσμοθετηθούν σε μία Αναθεωρητική Βουλή; **Εκτός από την παραπάνω πρότασή μας για υπαγωγή των μονίμων Υφυπουργών στον ΠτΔ, η επαναφορά των αρμοδιοτήτων των συγκεκριμένων παρακάτω άρθρων του Συντάγματος του 1975** (που τα επεσήμανε και ο Αντώνης Π. Αργυρός τ.Υπουργός Επικρατείας, Δικηγόρος ΑΠ σε πρόσφατο δημοσίευσμά του), θα ενίσχυε την ενίσχυση των συνταγματικών θεσμών, που τώρα απαιτείται, και την δημιουργία ισορροπίας Κυβερνήσεως και ΠτΔ, ήτοι:

-Άρθρο 35: αρμοδιότητες του ΠτΔ που δεν χρήζουν υπουργικής υπογραφής.

-άρθρα 38παρ.3 και 39 παρ. 1:αρμοδιότητα του ΠτΔ για σύγκλιση του Υπουργικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της Δημοκρατίας.

-άρθρο 42: Κύρωση τω Νόμων

-άρθρο 48: Κήρυξη της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας.

-άρθρο 37: Διορισμός Πρωθυπουργού

-άρθρο 38: Παύση της Κυβερνήσεως.

Επίσης θα πρέπει να επανέλθουν οι αρμοδιότητες του ΠτΔ, πριν την αναθεώρηση του 1985, και να θεραπευτεί η διάταξη του άρθρου 32 του Συν/τος, που επιτάσσει, σε περίπτωση μη συγκέντρωσης των συναινετικής ψηφοφορίας των 180 βουλευτών(στην διαδικασία της εκλογής του ΠτΔ), να οδηγούμαστε σε νέες κοινοβουλευτικές εκλογές.

Επίσης ο ΠτΔ να εκλέγεται για δετή θητεία, χωρίς δικαίωμα επανεκλογής.

γ. **Πραγματική ανεξάρτητη Δικαιοσύνη.**

Η επιλογή της Ηγεσίας της, να προέρχεται από την Ολομέλεια των Ανωτάτων Δικαστηρίων και όχι από την πολιτική ηγεσία. Για αυτό τον σκοπό, από την ολομέλεια των Δικαστηρίων επιλέγονται οι Αντιπρόεδροι, και από τους τρεις αρχαιότερους, πάλι από την Ολομέλεια εκλέγεται ο Πρόεδρος του κάθε Ανώτατου Δικαστηρίου.

δ. **Μείωση** του αριθμού των βουλευτών στους 200, αν μάλιστα υιοθετεί η παρακάτω πρόταση των **51 βουλευτών Γερουσίας.**

ε. Η **κατάργηση κάθε μορφής ασυλίας** και **προνομίου** στους βουλευτές και Υπουργούς. Το άρθρο 86 του Συνταγ/τος, παρά τις πολλαπλές του μεταμορφώσεις, εξακολουθεί να οδηγεί στο ακαταδίωκτο τους, λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας που απαιτείται.

στ. **Ασυμβίβαστη η ιδιότητα του βουλευτή και του**

Υπουργού. Όποιος βουλευτής συναινεί στην υπουργοποίησή του, αυτομάτως χάνει την βουλευτική του ιδιότητα και συνεπώς και την μισθοδοσία του (μισθοδοτείται πλέον ως υπουργός), την δε βουλευτική του θέση την καταλαμβάνει αναπληρωτής του, δεν επιστρέφει δε στην βουλευτική του θέση, αν παυθεί ή παραιτηθεί. Οι θητείες των αιρετών αξιωματούχων, πλην των αρχηγών κομμάτων, δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τις δύο.

Ουσιαστική αναθεωρητική διαδικασία: Διανομή των νομοθετικών αρμοδιοτήτων.

Θεωρώ ότι «ο κόμπος δεν έχει φτάσει στο χτένι» και δυστυχώς η πλειοψηφία των «εγκρίτων νομικών μας» είτε έχουν βουλευτεί με τις υψηλά εισοδήματά τους, είτε ήδη έχουν εμπλακεί στην πολιτική και δεν επιθυμούν, από το πόστο πλέον το βουλευτικό-υπουργικό, να απολέσουν τμήμα της πολιτικής τους εξουσίας. Η Αναθεωρητική **Βουλή** που θα υπεισέλθει στην **διανομή της νομοθετικής εξουσίας**, και θα περιορίσει έτσι την σημερινή **ταύτιση νομοθετικής-εκτελεστικής εξουσίας**, θα περιορίζει σημαντικά την πολιτική διαπλοκή.

Η καθιέρωση **δεύτερου** νομοθετικού σώματος, αποτελούμενο από εκπροσώπους-**βουλευτές 51 νομών**, οι οποίοι θάχουν αντικειμενικά κριτήρια για την επιλογή τους από τα κόμματα, όπως πλην των πανεπιστημιακών τους σπουδών και την πρότερη επιτυχή επαγγελματική τους καριέρα (όχι συνδικαλιστές –γλάστρες καναλιών), το δε Σώμα θα ασχολείται με συγκεκριμένης υφής και αντικτύπου νομοθετήματα, Σώμα που μπορεί να λειτουργεί στα πρότυπα του Αμερικάνικης Γερουσίας (η παλαιά Ελληνική **Γερουσία**).

Με το ανωτέρω πρότυπο, με τροποποίηση λοιπόν του **Συντάγματος** μας, θα μπορούσε να επιτευχθεί μία σοβαρότατη μεταρρύθμιση στην οποία θα κατεγράφετο ότι «οι νομοθετικές εξουσίες ασκούνται από δύο Σώματα, από την Γερουσία και την Βουλή των Αντιπροσώπων.» Η Βουλή και η Γερουσία είναι ίσοι εταίροι στη νομοθετική διαδικασία, η νομοθεσία δεν μπορεί να ενεργοποιηθεί χωρίς τη συναίνεση αμφότερων των Σωμάτων».

Όμως, το Σύνταγμα περαιτέρω, σε επόμενα άρθρα του, θάδινε, σε κάθε Σώμα μοναδικές εξουσίες. Θα μπορούσε π.χ να περιγράφει ότι «η **Γερουσία** επικυρώνει συνθήκες, μνημόνια, πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και εγκρίνει τους κορυφαίους **προεδρικούς διορισμούς** ενώ η **Βουλή** εγκρίνει νομοσχέδια αύξησης των εσόδων. Η Βουλή εγκρίνει υποθέσεις **παραπομπής προσώπων**, ενώ η Γερουσία αποφασίζει τις υποθέσεις παραπομπής, με πλειοψηφία των δύο τρίτων της, προτού ένα παραπεμπόμενο πρόσωπο καταστεί δυνατόν να καθαιρεθεί αναγκαστικά από το αξίωμά του».

Το 1868, αυτή η επιτροπή αντιπροσώπων άσκησε δίωξη στον πρόεδρο **Αντρίου Τζόνσον** στη δίκη παραπομπής του, Χάρτης της Ελλάδας με αριθμημένους τους νομούς αλλά η Γερουσία δεν τον καταδίκασε.

Χάρτης της Ελλάδας με αριθμημένους τους νομούς

11. Προεισαγωγικές διαδικασίες Αναθεώρησης θα πρέπει πάντως να προηγηθούν, πριν να ξεκινήσει η συζήτηση της επανεξέτασης του ισχύοντος Συντάγματος. Θα πρέπει **πριν** οι προτεινόμενες Συνταγματικές αναθεωρήσεις, ψηφισθούν από το Ελληνικό Κοινοβούλιο και εξετασθούν την απαιτούμενη αρμοδία επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, το υπουργικό Συμβούλιο θα πρέπει να ενισχυθεί από μια νεοσύστατη Επιστημονική επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, που ενδείκνυται να στελεχωθεί από προσωπικότητες εγνωσμένου κύρους και γνώσεων, επί της εκτελεστότητας των στοχευμένων Συνταγματικών επιταγών.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ... ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Γράφει η **Κική Τσαγκαράκη - Μπαϊζου**
Δικηγόρος Πειραιά

Πειραιάς Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου. Απόγευμα στην προβλήτα Ε9 στο λιμάνι του Πειραιά. Ο κόσμος συρρέει απ' όλες τις ανοιχτές εισόδους για να είναι συνεπής στο ραντεβού του με την Εθνική Λυρική Σκηνή σ' ένα πρόγραμμα ανοιχτής δοκιμής που πραγματοποίησε στις 18.00 το απόγευμα λίγο πριν την δύση του ηλίου στο λιμάνι.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει γνωριμία με άριες γνωστών έργων του κλασσικού ρεπερτορίου υπο την μουσική διεύθυνση του μαέστρου Ζαν Κριστόφ Σαρόν. Τις ερμηνείες των έργων εκτέλεσαν με άψογη εμφάνιση οι σολίστες Βασίλης Καβάγιας, Βασιλική Καραγιάννη, Ειρήνη Καραγιάννη και Γιάννης Χριστόπουλος.

Η προγραμματισμένη δοκιμή ξεκινάει χωρίς καθυστερήσεις κάτω από το εσπερινό φως του φθινοπώρου, μπροστά από ένα κινούμενο σκηνικό ουρανού, θάλασσας και πλοίων που αναχωρούν για άλλους προορισμούς αφήνοντας πίσω τους πυκνό καπνό και το γνώριμο ήχο της... μπουρού που αποχαιρετά.

Οι αισθήσεις του κοινού, το όμορφο τοπίο και οι ήχοι της κλασσικής μουσικής βρίσκονται σε πλήρη αρμονία και δημιουργούν ένα εξάισιο αισθητικό αποτέλεσμα.

Η Εθνική Λυρική Σκηνή μέσα από αυτή την αξιοθαύμαστη πρωτοβουλία (προηγείται αφιέρωμα στην Μαρία Κάλλας με ένα μουσικό περίπατο σε πέντε συναυλίες σε πέντε σημεία στην πόλη της Αθήνας μεταξύ των οποίων και στο προαύλιο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου με μεγάλη συμμετοχή κοινού) αποδεικνύει πως η τέχνη μπορεί και πρέπει να διακονεί τους υψηλούς στόχους της και να υπερασπίζεται το δικαίωμα του πολίτη, ο οποίος μέσα από τις πιο αντίξοες οικονομικές συνθήκες, μπορεί τουλάχιστον να κοινωνεί και να απολαμβάνει τα πνευματικά αγαθά σαν ένα απόλυτο και απα-

ράγραπτο οικουμενικό δικαίωμα που φέρει το εκ γενετής χαρακτηριστικό της κοινοκτημοσύνης.

Οι πνευματικοί μας ταγοί, με το τιμητικό αξίωμα που τους έχει απονείμει, με μια οιονεί «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη ο πολίτης και όχι η μισθοσυντήρητη «ειδυλλιακή» σχέση τους με την εκάστοτε εξουσία, φέρουν πλήρη την ευθύνη της «υπογραφής» τους στο κοινωνικό συμβόλαιο ανάμεσα στον δημιουργό και τον αποδέκτη σαν διαμεσολαβητές και σαν αρτοφόριο που συνεισφέρει στην ιερή και απρόσκοπτη διακίνηση κάθε πνευματικού αγαθού.

Καμία θεσμοθετημένη ελεύθερη διακίνηση των ιδεών δεν μπορεί να ανθίσει και να καρποφορήσει αν όλοι δεν συναισθανθούμε ότι ο πολιτισμός είναι το ιδεατό στήριγμα της δημοκρατίας που απαλλάσσει τον άνθρωπο από την μέγγενη των ενστίκτων.

Αποτελεί όαση ελπίδας, σε μια εποχή οικονομικής ένδειας και απίσχνανσης των ιδεολογιών η εξωστρέφεια στην πολιτική των ναών της τέχνης που δίδουν βάλαμο και ανάσα ζωής σε ένα κόσμο που δοκιμάζεται.

Ευχόμαστε και σε άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Για την Ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Προκειμένου να συγκεντρώσουμε ενδιαφέροντα στοιχεία για την **Ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά**, απευθύνουμε παράκληση προς κάθε συνάδελφο, εν ενεργεία ή συνταξιούχο, εάν γνωρίζει ή έχει υπό όψιν του σχετικά στοιχεία ή γνώσεις, να επικοινωνήσει με τον Αντιπρόεδρο του Δ.Σ.Π.
κ. Μανώλη Κοτσώνη - Τηλ.: 210 4121 201

ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

Η Παιδική Χορωδία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά ξεκίνησε τις πρόβες της κάθε Παρασκευή στις 18:15μ.μ. – 20:00μ.μ. στην αίθουσα του Δ.Σ.Π. (Ηρώων Πολυτεχνείου 47 – Πειραιάς) και θα χαρούμε πολύ να υποδεχθούμε τους μικρούς μας φίλους !
Με τραγούδια και θεατρικό παιχνίδι δημιουργούμε μια ωραία παρέα για τα παιδιά σας !
Σας περιμένουμε !
Πληροφορίες: **Κα Μαρίλη** Τηλ. : 210.4220625 (εσωτ. 2)

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

του Γ.Π. Καραμιζάρη,
Δικηγόρου - Συμβούλου του Δ.Σ.Π

Σε διάφορες συζητήσεις τηλεοπτικές και μη, διαπιστώνω πόσο πολύ εντυπωσιάστηκαν οι έλληνες ανακαλύπτοντας την αξία και την ισχύ του Νόμου. Αυτό που για οποιαδήποτε άλλη κοινωνία θα ήταν αυτονόητο, δηλαδή η ενεργοποίηση του κρατικού μηχανισμού για τον εντοπισμό και την αποτροπή όποιου εν εξελίξει είτε κυοφορούμενου εγχειρήματος ανατροπής ή αμφισβήτησης των θεμελιακών αξιών, των συνταγματικών δομών και της φυσιογνωμίας του πολιτεύματος, στην Ελλάδα δημιουργεί ψιθύρους και θεωρίες συνωμοσίας. Είναι δεδομένο, ότι η δημοκρατία δε μπορεί να κινείται εκτός των ορίων του νόμου, ακόμη και για την προάσπιση της, αφού στην περίπτωση αυτή αυτοαναιρείται και παύει να είναι δημοκρατία, όμως υπερασπιζόμενη το νόμο υπερασπίζεται τον ίδιο της τον εαυτό. Δημοκρατία είναι μία συγκεκριμένη στάση ζωής, ένα πλαίσιο αξιών και συνειδητών επιλογών. Ας μην βάλλουμε λοιπόν κατά της δημοκρατίας, όταν εφαρμόζεται ο νόμος, όχι γιατί αόριστα πιστεύουμε στη δικαιοσύνη, αλλά γιατί αξιώνουμε δικαιοσύνη και ελέγχουμε τον τρόπο που αποδίδεται.

Κύριο χαρακτηριστικό του πρόσφατου βίου της ελληνικής πολιτείας, που έμμεσα είχε την πλήρη αποδοχή της πλειοψηφίας των ελλήνων, ήταν η ανομία, που στην αρχή εκφράστηκε με την αδιαφορία, μετά με την αποδοχή και τέλος, μέσα στις συνθήκες της κρίσης που τελικά δεν ήταν μόνο οικονομική, εξέθρεψε το θηρίο που βάλει ευθέως κατά των δημοκρατικών αντιλήψεων, αξιών και κεκτημένων, επιχειρώντας να αναστήσει από τις στάχτες του φοίνικα τα φαντάσματα του παρελθόντος, στήνοντας για ακόμη μία φορά τη δημοκρατία στο απόσπασμα.

Χωρίς να γίνεται επίκληση της αφελέστατης θεωρίας των άκρων, οι εμπνευστές της οποίας έφθασαν να αναζητούν ψήγματα συνταγματικής αφοσίωσης σε παρεκκλίνουσες αντιλήψεις, δεν αποτελεί ταμπού για τη δημοκρατία η αξίωση να κινούνται εντός των ορίων και των αξιών που τίθενται από το ίδιο το πολίτευμα, οι απόψεις που επιχειρούν να κατευθύνουν τμήματα της κοινωνίας σε συγκεκριμένες επιλογές και συμπεριφορές. Αυτονόητο μάλιστα καθήκον της πολιτείας είναι να διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού και να προφυλάσσει τον πολιτικό της πολιτισμό και τις θεμελιακές της αξίες απ' όποιες επιβουλές. Εάν λοιπόν ένα συνονθύλευμα κριτικής, παρουσιαζόμενο με το μανδύα του πολιτικού φορέα, υπήρξε φενάκη για την κάλυψη πρακτικών και απόψεων διάρρηξης του κοινωνικού συμβολαίου και ανατροπής του δημοκρατικού κεκτημένου, τότε καθήκον της πολιτείας είναι αφενός να αναδείξει, ότι πρόκειται για κατ' επίφαση πολιτικό φορέα και αφετέρου να αντιμετωπίσει όποια διαπιστούμενη παραβατική συμπεριφορά, με τα μέσα που διαθέτει μία δημοκρατία. Το λόγο και το νόμο. Ατυχώς, αφύπνιση της πολιτείας υπήρξε, μόνον μετά το τραγικό συμβάν της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα. Ενός ανθρώπου που θα μπορούσε να είναι φίλος του γιού μας, γιός του φίλου μας. Ενός νέου ανθρώπου που τραγουδούσε ενάντια στο φασισμό. Και γι' αυτό τον σκότωσαν. Ψυχρά, στοχευμένα. Δεν ήταν μετανάστης, δεν "επιβάρυνε" με την ύπαρξη του την ελληνική οικονομία, κανένας δε μπορούσε να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της παρουσίας του στη χώρα, ούτε το δικαίωμα του να εκφράζει τις απόψεις του. Παρ' όλ' αυτά τον σκότωσαν, ακριβώς για τις απόψεις του. Ξυπνήσαμε λοιπόν έντρομοι από το λήθαργο μας, γιατί ο θάνατος του μας αφορούσε. Θελήσαμε να αποβάλουμε το "σύνδρομο του θεατή", φοβούμενοι, ότι "όταν θα έρθουν για 'μας, δε θα έχει μείνει πλέον κανείς για να μιλήσει". Ασφαλώς και δε γνωρίζουμε ακόμη, εάν ο δράστης της δολοφονίας έδρασε αυτοβούλως ή

καθ' υπόδειξη. Γνωρίζαμε όμως, εδώ και καιρό, ότι το αυγό του φιδιού είχε ήδη εκκολαφθεί. Προσπαθώντας να μαζέψουμε τα κομμάτια μας από τη λαίλαπα των μνημονιακών μέτρων παρακολουθούσαμε, χωρίς να αντιδρούμε, τη δημιουργία μικρών στρατών, τη συγκρότηση και δραστηριοποίηση ομάδων δράσης – ταγμάτων εφόδου, με χαρακτηριστικό τους τις ομογενοποιημένες μορφές, πεποιθήσεις και συμπεριφορές, την άρνηση της ανθρώπινης μοναδικότητας, τη δημιουργία άβουλης μάζας και την υποταγή της στην αρχή του ενός. Βλέπαμε το κράτος να υποκαθίσταται απ' όποιον ανεξέλεγκτα αποφάσιζε να είναι ο ίδιος κράτος. Βλέπαμε το λόγο να προαναγγέλλει την πράξη της αμφισβήτησης του δημοκρατικού πλαισίου συνύπαρξης. Η αντιμνημονιακή ρητορική της, έκανε τους έλληνες να κλείσουν τα μάτια στο γεγονός, ότι η χρυσή αυγή επεδίωκε την εκτροπή της ελληνικής

κοινωνίας από τις δημοκρατικές κατακτήσεις και πεποιθήσεις ετών και σηματοδοτούσε την πορεία της προς το έρεβος

παραδοχών και πρακτικών, που στο παρελθόν έγγραφαν τις μελανότερες σελίδες της ανθρώπινης ιστορίας. Τότε που οι άνθρωποι σκότωναν ανθρώπους όχι για να πάρουν αυτά που είχαν, αλλά για να εξολοθρεύσουν εκείνο που ήταν.

Η δημοκρατία δεν είναι κάτι αυτονόητο, που υπάρχει ούτως ή άλλως, εάν οι πολίτες είναι απόντες. Ο πρώτος νεκρός, ας είναι ο μόνος νεκρός, όχι γιατί οι άλλοι θα σταματήσουν, αλλά γιατί εμείς μπορούμε να τους σταματήσουμε.

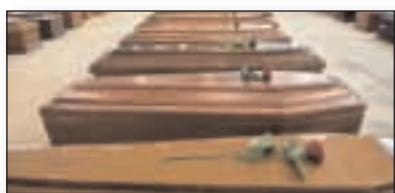
ΞΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ ΑΘΟΥΡΥΒΟΙ...

Σε δημοσίευμα της «Monde» που αναφέρεται στο ναυάγιο της Λαμπεντούζα – με 130 νεκρούς και 200 αγνοούμενους, δυστυχημένοι όλοι φυγάδες απ' τη Σομαλία και την Ερυθραία – υπογραμμίζεται ότι πρόκειται για «θανάτους αθόρυβους», που επαναλαμβάνονται σε τακτά διαστήματα και που όμως δεν ανακόπτουν την επιθυμία όσων αναζητούν στο ρίσκο μια «λύση επιβίωσης»...

Στην Ιταλία, όπου διαπιστώθηκε ότι τρία αλιευτικά πέρασαν (χωρίς να σταματήσουν) δίπλα απ' το σκάφος που βυθίστηκε καιγόμενο και όπου κηρύχθηκε μέρα εθνικού πένθους, περισσεύει η οργή για την αδιαφορία της ΕΕ.

...Δεκάδες ανώνυμα κορμιά τυλιγμένα στο νάilon ήταν η κατάληξη ενός ονείρου 300 ανθρώπων που διέσχισαν την έρημο της Λιβύης και αγόρασαν με χρυσάφι (1.100 ευρώ ήταν η ταρίφα) τη δυνατότητα να ταξιδέψουν με το σαπιοκάραβο στη Σικελία. Στη Λαμπεντούζα τα χαράματα της περασμένης Πέμπτης έγινε ο θρήνος - «μη στέλνετε ασθενοφόρα, νεκροφόρες στείλτε» ήταν το πικρό μήνυμα

των γιατρών στις δημοτικές αρχές.

Οι επιβάτες του σαπιοκάραβου, άντρες και γυναίκες, νέοι άν-

θρωποι και παιδιά, «ο καθένας με τη μοναδικότητά του» βρήκαν στη φυγή τους, αυτό που θέλησαν να αποφύγουν: Ένα κακό τέλος.

«Δεν ήταν μετανάστες (αφού δεν έφτασαν ποτέ), ούτε πρόσφυγες (αφού δεν πρόλαβαν να ζητήσουν άσυλο), αλλά ούτε και λαθρομετανάστες (αφού δεν ήταν καν μετανάστες)» λέει το δημοσίευμα της «Monde» και επικρίνει τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, που δεν τιμωρούν παραδειγματικά τους ασυνείδητους και στυγνούς δουλέμπορους-βαρκάρηδες, και δεν θέτουν αναχώματα σε όσους πολιτικούς «βλέπουν στους «ξένους» τους ενόχους της οικονομικής κρίσης, ή πάντως μια απειλή για το έθνος Πίσω στη Λαμπεντούζα, ο Τέκλε πενθεί τους συμπατριώτες του - «πέθαναν μερικές εκατοντάδες μέτρα απ' τις ακτές, όπου θα ξεμπάρκαραν. Δυο φορές θάνατος» λέει και συνεχίζει «είχαν αποδράσει απ' την Ερυθραία, είχαν διασχίσει το Σουδάν, πέρασαν μέσα απ' την έρημο της Λιβύης και βγήκαν στις ακτές, ανεμοδάρθηκαν δυο μέρες κι έπειτα ήρθε ο θάνατος». Ο δρόμος για την ελευθερία ήταν απατηλός.

Υποσημείωση: Ο τίτλος του κειμένου ήταν (η ελευθερία με έσθησε..). Εδώ δημοσιεύονται αποσπάσματα από το κείμενο και όχι όλο. Πηγή: Χριστίνα Παυλίδου-www.protagon.gr

«Δημοτικό θέατρο Πειραιά ... η επόμενη μέρα»*

Παναγιώτης Εμμ. Δέγλερης
Δρ. Δικηγόρος – Σύμβουλος Δ.Σ.Π. - Καθηγητής (Adjunct Professor)
Τμήμα Νομικής Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου

Θεωρώ ως υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω και εγώ με την σειρά μου τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά για την εξαιρετική αυτή πρωτοβουλία της διοργάνωσης της σημερινής εκδήλωσης, όπως επίσης και όλους τους εκλεκτούς εισηγητές, τον Υπουργό Παιδείας, τον Δήμαρχο Πειραιά και όλους εσάς που είχατε την καλοσύνη να είστε εδώ σήμερα.

Πίστευα ότι θα μιλήσω αργότερα – βλέποντας την σειρά ομιλητών στην πρόσκληση, αλλά παρά την όποια αλλαγή σας διαβεβαιώνω ότι δεν σκοπεύω να αναφερθώ σε όλα όσα έχω συμπεριλάβει στο βιβλίο μου, το οποίο αποτελεί απλά μια μόνο από τις πολλές νομικές διαφορετικές προτάσεις, που ήδη άρχισαν να διαφαίνονται και στη σημερινή εκδήλωση.

ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟ

Επιτρέψτε μου να εντοπίσω κάποια ιδιαίτερα σημεία για την σχέση των νομικών με το ειδικό αυτό επιστημονικό θέμα, που είναι το αντικείμενο της σημερινής μας συνάντησης και την σημαντική δυσκολία που έχουμε να τοποθετηθούμε για ένα τόσο κρίσιμο για την κοινωνία πεδίο, που προσδιορίζεται **ανάμεσα στη σύγχρονη νομική επιστήμη και στον πολιτισμό**.

Το πεδίο αυτό οφείλουμε να το προσεγγίσουμε σαν Δικηγορικός – Επιστημονικός Σύλλογος – σαν Έλληνες νομικοί με την ιδιαίτερη ευθύνη που απαιτεί η ιδιαίτερη αυτή – οικουμενική – διάσταση που υπάρχει **ανάμεσα στο δίκαιο, την τέχνη και τον πολιτισμό**, μιας και «οι όροι» διαμόρφωσης της κάθε κοινωνίας, σε κάθε εποχή, «αντανακλώνται και στους δύο αυτούς τομείς¹», για τους οποίους η κοινωνία δίκαια αξιώνει τη δυνατότητα ή και υποχρέωση διαλόγου και συνεννόησης.

Αυτή είναι εξάλλου η διττή «έννοια της σύγ-

χρονης οικουμενικότητας, αφενός η ενότητα του ανθρώπινου είδους και αφετέρου η ανάγκη για παγκόσμια συνεννόηση²».

Ας προσδιορίσουμε όμως τι είναι – αυτή τη στιγμή – το αντικείμενο της συνάντησής μας, μιας και το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά θα λέγαμε πολύ απλά, το είπε ήδη και ο Δήμαρχος, είναι **μια κληρονομιά**, για την ακρίβεια είναι ένα αστικό – δημόσιο κτίριο – κληρονομιά του 1880 περίπου και ο όλος προβληματισμός μας – οι νομικές μας προτάσεις – αφορούν τον θεσμικό τρόπο λειτουργίας του – τη νέα αυτή περίοδο.

Να θυμίσω ότι το έτος **1895** δόθηκε σε αυτό η

πρώτη θεατρική παράσταση και άρα το νομικό θέμα είναι, για εμάς δηλαδή πιο συγκεκριμένα για τους νομικούς, **η διαχείριση αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς**.

Νοείται ότι για τους νομικούς το θέμα αυτό είναι εξαιρετικά δυσχερές, ενώ από όσα στοιχεία συγκέντρωσα, μόνο στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας – στα πλαίσια του Συγκριτικού Δικαίου – έχουν αρχίσει να ασχολούνται με την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς³.

* Το παρόν κείμενο αποτελεί την ομιλία του στην εκδήλωση του ΔΣΠ 10-6-2013

1. Βλ. Ελίνα Ν. Μουσταίρα «Σχέση Δικαίου και Τέχνης», Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2006, σελ.40.

2. Βλ. ο.π. σελ. 41.

3. Βλ. Ελίνα Ν. Μουσταίρα «Συγκριτικό Δίκαιο και Πολιτιστικά Αγαθά», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2012.

ΝΟΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Θα μπω όμως για καλύτερη κατανόηση στα «χωράφια» των ιστορικών, και έχουμε εξαιρετικούς εκπροσώπους σήμερα εδώ, γιατί **για να δώσουμε νόημα στην πολιτιστική κληρονομιά** πρέπει να δούμε – **να εντοπίσουμε τα συμφραζόμενα του χρόνου και του τόπου**, και θα επιχειρήσω μια συγκεκριμένη οριοθέτηση – αντιπαράθεση: ποιά ήταν τα συμφραζόμενα του χρόνου και του τόπου **τότε** που φτιάχτηκε το Δ.Θ.Π., τι υπηρέτησε, τι έγινε στη συνέχεια και ποια τα συμφραζόμενα του τόπου και του χρόνου **σήμερα**;

Αυτό το επιχειρώ για να δείξω κάτι που οι ιστορικοί τονίζουν και αναγκαστικά στην ιστορία του δικαίου και στους θεσμούς χρησιμοποιούμε και οι νομικοί, δηλαδή το **ότι «δεν διαβάζουμε το παρελθόν μέσα από τα μνημεία αλλά τα μνημεία μέσα από το παρελθόν»⁴**.

Και εδώ χρησιμοποιώ δύο πρόσθετα επιστημονικά εργαλεία, **α.** το ένα είναι η «χαρτογράφηση» του Foucault⁵, με την έννοια ότι πρέπει να «δούμε» αυτή την πόλη και να «χαρτογραφήσουμε» – να αποτυπώσουμε τους θεσμούς της για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε και την λειτουργία τους, και **β.** ένα δεύτερο, να χρησιμοποιήσουμε την θεωρία της «θεατότητας», αυτό δηλαδή που ο Magritte έλεγε ότι **μόνο γνώση βλέπει**, γιατί πρέπει να κάνουμε κατανοητά τα μη ορατά, αλλάζοντας επίπεδα ή και γωνίες θέασης ή και «φωτισμού» του υπό διερεύνηση αντικειμένου.

Δ.Θ.Π. – ΕΝΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΤΙΡΙΟ (1895)

Με βάση λοιπόν αυτά τα εργαλειακά δεδομένα το (Δ.Θ.Π.) **τότε** – είναι ένα εξαιρετικό δημόσιο κτίριο. Δεν χρειάζεται να πούμε την ιστορία του, την ξέρουμε όλοι. Λέω την ερμηνεία, γιατί είναι ένα εξαιρετικό δημόσιο κτίριο και να τονίσω ότι από τον Μεσαίωνα και μετά τα εξαιρετικά δημόσια κτίρια

εκτός από τα παλάτια, ήταν για πάρα πολλούς αιώνες μόνο οι εκκλησίες. Τον 19^ο αι. και μετά, όταν ξεκινάει η άνοδος της αστικής τάξης, την θέση τους παίρνουν οι όπερες σε όλη την Ευρώπη, μεταφορικά είναι οι «νέοι» καθεδρικοί ναοί της αστικής τάξης, και όσο και αν σας φανεί περίεργο οι σιδηροδρομικοί σταθμοί, είναι οι «καθεδρικοί» ναοί της νέας τότε τεχνολογικής προόδου⁶. Στη σημερινή εποχή σαν εξαιρετικά δημόσια κτίρια έχουμε τα μεγάλα στάδια, τα μεγάλα ξενοδοχεία αλλά και τα μεγάλα σύγχρονα εμπορικά κέντρα – συγκροτήματα αλλά και τα σύγχρονα μουσεία⁷.

Άρα εκείνη ακριβώς την περίοδο έχουμε **ένα εξαιρετικό δημόσιο κτίριο** (όπερα – θέατρο) γιατί αποτελεί ακριβώς την αντανάκλαση μιας ιδιαίτερα δυναμικής – εκείνη την εποχή – ανερχόμενης αστικής τάξης στον Πειραιά με κυρίαρχα – ξεχωριστά – χαρακτηριστικά και αναφορές στο εμπόριο και στην βιομηχανία⁸. Ο Πειραιάς τότε ήταν ένα καινούριο, πολύ δυναμικά ανερχόμενο – αυτόνομο οικονομικό κέντρο, που ξεπερνάει τα «στενά» όρια της πόλης, ανταγωνίζεται την Αθήνα και ταυτόχρονα είναι οι καινούριοι αστοί που κάνουν μια προσπάθεια να «ξεφύγουν από το ιστορικά άσημο παρελθόν τους».

Η «ΠΕΙΡΑΪΚΟΤΗΤΑ»⁹

Τότε αναπτύσσεται αυτή η πρώτη έννοια της συγκρότησης τοπικής συνείδησης και τοπικής συνοχής ή και «αυτονομίας», ο δε ιστορικός Γ. Γιαννιτσιώτης την αναφέρει σαν «πειραϊκότητα», εγώ θα έλεγα είναι η πειραϊκή τότε «θέληση ανεξαρτησίας» από το «κράτος των Αθηνών». Το επόμενο κρίσιμο στοιχείο είναι ο Δήμος – η Δημοτική δηλαδή Αρχή της εποχής εκείνης που είναι η βασική και ισχυρή τοπική εξουσία. Να θυμίσω ότι μέχρι το 1862¹⁰ ο Δήμαρχος διορίζεται από τον θρόνο (Βασιλιά) μετά από προηγούμενη πρόταση τριών υποψηφίων που βγαίνουν από δημαιορεσίες, ενώ οι άντρες – μόνο – αρχίζουν να ψηφίζουν για Δήμαρχο από το 1862 και μετά, ενώ στη συνέχεια έχουμε μια σειρά από εξαιρετικούς Δημάρχους όπως: Ράλλης, Μουτζόπου-

4. Βλ. Αντώνη Λιάκο «Πως το παρελθόν γίνεται ιστορία», Εκδόσεις Πόλις 2007, σελ. 263.

5. τοπογραφία

6. Βλ. Eric Hobsbawm "Fractured Times. Culture and society in the twentieth century", 2013 Little, Brown, σελ. 28 / «Θρυμματισμένοι καιροί» Κουλτούρα και Κοινωνία στον 20ο αι., Εκδόσεις Θεμέλιο.

7. Εξαιρετικό παράδειγμα είναι η πόλη του Μπιλμπάο που κατάφερε να γίνει παγκόσμιο τουριστικό κέντρο χάρη στο Μουσείο Γκούγκενχάϊμ, έργο του Φρανκ Γκέρι.

8. Βλ. Βάσια Τσοκόπουλο «Πειραιάς, 1835 – 1870, Εισαγωγή στην ιστορία του ελληνικού Μάντσεστερ», Εκδόσεις Καστανιώτη 1984,

9. Βλ. Γ. Γιαννιτσιώτη 1860 – 1910 «Η κοινωνική ιστορία του Πειραιά – Η συγκρότηση της αστικής τάξης», Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ – ΙΣΤΟΡΙΑ 2006, σελ. 312.

10. Βλ. Γ. Σωτηρέλη «Σύνταγμα και Εκλογές στην Ελλάδα 1864 – 1909». Εκδόσεις Θεμέλιο 1991.

λος, Ρετσίνας, Π. Ομηρίδης και κυρίως μια γρήγορη αστική ανάπτυξη δηλαδή: ύδρευση, δεντροφυτεύσεις, οδοποιία, ντόπια βιομηχανία κ.α.

Χαρακτηριστική είναι μια φράση της «Φωνής του Πειραιά» το 1860 που λέει ότι «στο Δημοτικό Συμβούλιο παρακάθονται οι πλείστοι των εργοστασιαρχών του τόπου¹¹». Άρα μιλάμε για το ισχυρό «όπλο» του εμπορίου και της βιομηχανίας της εποχής εκείνης, που έχει σαν ισχυρό θεσμό το Δήμο, διότι διοικητικά / πολιτικά δεν έχει ανεξαρτητοποιηθεί ακόμα ο Πειραιάς. Αυτό συμβαίνει λίγο αργότερα, όταν η διοικητική του ανεξαρτητοποίηση γίνεται το 1904 και ορίζεται πλέον ως αυτόνομη εκλογική περιφέρεια, διαχωρίζεται από την περιφέρεια της Αττικής και το 1905 εκλέγονται για πρώτη φορά 3 Πειραιώτες Βουλευτές. Αυτή είναι η ανάλυση – χαρτογράφηση του τότε και θεωρώ ότι έχει συγκεκριμένα όρια και σαφές «στίγμα».

Ας δούμε όμως πολύ συνοπτικά, αλλά επιτρέψτε μου, **με την δική μου ματιά και προσέγγιση την όχι τόσο λαμπρή «συνέχεια», όπως οι προηγούμενοι ομιλητές παρουσίασαν.**

Η πρώτη περίοδος υπεροχής του Πειραιά και η πολιτιστική αυτή ανάταση της πόλης συνθλίβεται τελικά (και όχι μόνο) κάτω από το βάρος της πρωτεύουσας. Σύμφωνα με τους ιστορικούς, οι ισχυροί τοπικοί σύλλογοι, οι διαμάχες για τον «έλεγχο» του λιμανιού μεταξύ Μανιατών και Κρητών είναι απλά ένα μόνο «αγκάθι» στην τότε «πειραιϊκότητα».

Έχουμε λοιπόν από εκεί και πέρα, και αυτό φαίνεται πολύ έντονα στα μέσα του 1900, – μια νέα πόλη με ένα συνεχές πολιτιστικό έλλειμμα που ενισχύεται με τις διαδικασίες κοινωνικού μετασχηματισμού στον Πειραιά¹². Ιδιαίτερα μετά το 1922 αλλά και μέχρι το 1970, μιας και μετά και την εσωτερική μετανάστευση και εγκατάσταση του νέου πληθυσμού σε μια ενιαία πια περιοχή της πρωτεύουσας, που εκτείνεται από τα βόρεια προάστια μέχρι το Πέραμα, είναι πολύ δύσκολο να μιλήσουμε για τον Πειραιά, που δεν υφίσταται πλέον όπως αυτός σαν ανεξάρτητη πόλη – λιμάνι και βιομηχανικό κέντρο, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα¹³.

Για όσους ζουν στον Πειραιά, όπως και εγώ – θυμίζω ότι υπήρξαν σαν παραδείγματα θεάτρου η περίπτωση της «Αυλαίας» και η περίοδος που «μεσουρανούσε» ο Στάθης Ψάλτης. Παρά το ότι

υπήρξε μια σπάνια εξαιρετική διετία **1957 – 1959 του Δ. Ροντήρη** με το «**Πειραιϊκό Θέατρο**», πάρα όλα τα «ιερά τέρατα» που ακούστηκαν, που όμως πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η σπάνια – μοναδική – περίπτωση του Δ. Ροντήρη, κυριολεκτικά «αποκεφαλίστηκε»¹⁴ από ένα εκλεγμένο Δήμαρχο, τον αείμνηστο Παύλο Ντεντιδάκη, γιατί πολύ «ευγενικά» ο τότε Δήμαρχος αρνήθηκε την συνέχιση της συνεργασίας με τον Δ. Ροντήρη. Χαρακτηριστικά τα δημοσιεύματα του τοπικού τύπου και ιδιαίτερα ο «Χρονογράφος» – που φιλοξενούσε στις στήλες του τον τότε πρόεδρο της Φιλολογικής Στέγης Γρ. Θεοχάρη, ο οποίος έγραφε με εξαλλοσύνη και εμέμφετο τον Δήμαρχο «για τη μη συμμετοχή του στην κατάρτιση του δραματολογίου»!!!. Νοείται ότι μετά το φωτεινό μικρό διάλειμμα της προσπάθειας του «Πειραιϊκού Θεάτρου» του Δ. Ροντήρη, που όπως προανέφερα κυριολεκτικά «διώχτηκε» από τον Πειραιά, το Δ.Θ.Π. επανήλθε στη συνήθη ανούσια μετριότητα των διάφορων εμπορικών θιάσων¹⁵. Τελειώνοντας την περίοδο του τότε λέω **ότι πριν τους καταστροφικούς σεισμούς το Δ.Θ.Π. είχε γίνει πια οριστικά «ενοικιαζόμενη αίθουσα».**

ΤΟ Δ.Θ.Π. ΣΗΜΕΡΑ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Να κάνω μια μικρή και σύντομη αντίστοιχη ανάλυση **για το τώρα** και να προχωρήσω σε κάποιες δικές μου παρατηρήσεις και προτάσεις.

Τώρα έχουμε να διαχειριστούμε και να αναλύσουμε το ανακαινισμένο πλέον Δημοτικό Θέατρο Πειραιά. Να δούμε και τώρα πια είναι τα συμφραζόμενα όπως κάναμε με το τότε: του χρόνου και του τόπου και να κάνουμε μια καινούργια «χαρτογράφηση».

Τώρα λοιπόν έχουμε μια πόλη – λιμάνι, όπως πολύ σωστά είπε ο Υπουργός Παιδείας, που στοχεύει να γίνει η ελληνική πύλη του τουρισμού και πολιτισμού. Αυτό σημαίνει ή προϋποθέτει το να αυτοαναιρεθεί όμως με κάποιο τρόπο – που θα συζητήσουμε και αργότερα το πρώτο συνθετικό του, η λέξη «Δημοτικό», πρέπει να φύγουμε και να πάμε σε ένα καινούργιο **υπερτοπικό** χαρακτήρα.

Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά βλέπει «θάλασσα», ανοίγεται στη Μεσόγειο όπως όλοι τόνισαν, αλλά ταυτόχρονα έχουμε και μια αλλαγή στην κοινωνική

11. Βλ. Βάσια Τσοκόπουλο ο.π. σελ. 121.

12. Βλ. Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών – «Διαδικασίες Κοινωνικού Μετασχηματισμού στον Πειραιά Μετακινήσεις – Οικογένεια – Εργασία» – Συλλογική Μελέτη για τον Πειραιά, Αθήνα 1998.

13. Ο. Benoit – Guilbot / Α. Χατζηγιάννης σε συλλογική μελέτη ΕΚΚΕ /Αθήνα 1988, σελ. 23 επ.

14. Βλ. Νίκο Αξαρλή «Δημοτικό θέατρο Πειραιά, Θέατρο και πόλη», Εκδόσεις οδός Πανός 2001.

15. Βλ. Νίκο Αξαρλή ο.π. σελ. 102 επ.

– οικονομική δομή, μιας και γίνεται τόσος αγώνας όπως τονίστηκε από όλους, για να γίνει home porting πια το λιμάνι του Πειραιά. Είναι στόχος – στόιχημα να έρχονται ακόμα και μια ή δύο ημέρες νωρίτερα **στο λιμάνι αφετηρίας πια** οι τουρίστες – επισκέπτες στη χώρα μας και να έχουν έτσι την ευκαιρία – δυνατότητα να δουν πέρα από την συνήθη επίσκεψη στην Ακρόπολη και εξαιρετικές παραστάσεις στο θέατρο του Πειραιά.

Γιατί τα λέμε όμως αυτά; **Γιατί τώρα ρωτάμε διαφορετικά.** Μάθαμε να ρωτάμε αλλιώς – διαφορετικά και τώρα παίρνουμε διαφορετικές απαντήσεις, μάθαμε να αφουγκραζόμαστε και πρέπει να δούμε τους πολλούς και σύνθετους τρόπους λειτουργίας του Δ.Θ.Π. Ήδη τα πιο πολλά ακούστηκαν. Πως μπορούμε λοιπόν **μια κληρονομιά πολιτιστική**, όπως είπα στην αρχή, να την διαχειριστούμε τώρα και εδώ – για το σκοπό θα χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα της ψυχιατρικής από τον S. Freud για **την α-χρονικότητα του ασυνείδητου**¹⁶.

Έχει μείνει σαν χαρακτηριστικό («κλασσικό») παράδειγμα στη ιστορία και μεθοδολογία των επιστημών η επίσκεψη του Freud στη Ρώμη¹⁷ όπου έκανε την εξής παρατήρηση: είδε στο ίδιο οικοδομικό τετράγωνο να συνυπάρχουν ρωμαϊκά, μεσαιωνικά αλλά και νεώτερα κτίσματα, και αυτό το πράγμα να συλλειτουργεί. Αυτό το χαρακτήρισε ότι είναι ακριβώς σαν το ασυνείδητο που, όταν βγαίνει στην επιφάνεια, έρχεται ανεξάρτητα από τον κάθε – διαφορετικό – χρόνο κατασκευής του συγκεκριμένου υποστρώματος, δηλαδή όλο το παρελθόν παρουσιάζεται συγχρονικά.

Αυτή η α-χρονικότητα λοιπόν μας δίνει την δυνατότητα να μεταχειριστούμε το εξαιρετικό αυτό **Μέγαρο** σαν πολύσπαστο – με συγχρονικό τρόπο:

I. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την ανακαινισθείσα και επισκευασθείσα «ξύλινη σκηνή» για να γίνεται – διδάσκεται θεατρική παιδεία – θεατρική ιστορία.

II. Μπορούμε σε αυτό να φέρουμε και να συνεργαστούμε με το Πανεπιστήμιο της Αθήνας και να διδάξουμε φοιτητές.

III. Μπορούμε να ενώσουμε τα ιστορικά και θεατρικά αρχεία, μπορούμε δηλαδή να έχουμε δυνατότητα ταυτόχρονης πολλαπλής αξιοποίησης πέρα από τα κλασσικά: δηλαδή μουσική και θέατρο.

IV. Μπορούμε να «συστήσουμε» δίκτυο ευρωπαϊκών πόλεων (4 – 5) που διαθέτουν θέατρα με παρόμοιες «μπαρόκ» σκηνές.

ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Ενδεικτικά στο σημείο αυτό να θυμίσω μόνο τα βασικά στοιχεία της δικής μου πρότασης¹⁸ (που στηρίζεται στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο της χώρας μας):

Από όσα ήδη αναφέρθηκαν, καθίσταται σαφές και αναγκαίος **στόχος: α)** η υπερτοπικότητα και **β)** ο δημόσιος – κοινωφελής χαρακτήρας του σκοπού του θεσμού του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά, για τον οποίο, όπως σε όλους τους αντίστοιχους, προκρίνεται κατ' αρχήν η μορφή του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου – κοινωφελούς χαρακτήρα, **με ουσιαστική, οργανωτική και διοικητική αυτοτέλεια.**

Αυτός ο μικτός χαρακτήρας των **Ν.Π.Ι.Δ. κοινωφελούς σκοπού** είναι συνήθης τα τελευταία 20 χρόνια.

Είναι επομένως αναγκαία κατ' αρχήν η σύσταση ενός ανεξάρτητου φορέα διαχείρισης, ο οποίος, λειτουργώντας χάριν του δημοσίου συμφέροντος – του «κοινού – γενικού καλού» – με κοινωφελή χαρακτήρα – με χαρακτηριστικά ιδιωτικού δικαίου, λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή εμπειρία αλλά και τις ειδικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες του Πειραιά.

Για το λόγο αυτό, και παράλληλα, για να αποφευχθεί η χρήση του ως ενοικιαζόμενης αίθουσας για τέχνη του super market – ή ως κέντρο διερχομένων θιάσων, είναι απαραίτητο να έχει ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, ίδια όργανα διοίκησης, δηλαδή Διοικητικό Συμβούλιο και Καλλιτεχνικό Διευθυντή, που θα ορίζουν το πρόγραμμα και τις άλλες οργανωτικές του λειτουργίες (**αυτονομία δηλαδή τόσο από την κεντρική όσο και τη τοπική δημόσια διοίκηση**).

Εξάλλου, το γεγονός ότι από το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά αυτό που έχει μείνει σήμερα δεν είναι ένας θιάσος, όπως εξ αντιδιαστολής συνέβη με το Εθνικό Θέατρο, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, την Ορχήστρα των Χρωμάτων και την Εθνική Λυρική Σκηνή, **αλλά μόνο το κτίριο**, ιδιοκτησίας του Δήμου Πειραιά, μας οδηγεί στην πρώτη διαπίστωση: Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά δεν μπορεί δεδομένης της πολυετούς αδράνειας λειτουργίας του να αποκτήσει a posteriori θιάσο. Είναι απαραίτητο να λειτουργήσει μόλις παραδοθεί αποκατεστημένο, προκειμένου να μην εγκαταλειφθεί εκ νέου, ενώ εξάλλου δεν είναι επιθυμητό να προστεθεί στη χώρα άλλο ένα ΔΗΠΕΘΕ. Η ανάγκη μεί-

16. Βλ. Sigmund Freud, "Civilization and its Discontents", New York Norton – «Ο πολιτισμός πηγή δυστυχίας», Εκδόσεις ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1974.

17. Βλ. Αντώνη Λιάκο «Πως το παρελθόν γίνεται ιστορία;», Εκδόσεις Πόλις 2007, σελ. 264.

18. Βλ. Π. Δέγλερης «Δημοτικό Θέατρο Πειραιά» Μια νομική πρόταση για το θεσμικό πλαίσιο της νέας περιόδου λειτουργίας του, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2012, σελ. 49 επ.

ωσης του κόστους συνηγορεί προς αυτό, ενώ παράλληλα κάτι τέτοιο δεν συνεπάγεται αυτόματα την ενοικίασή του ως «κελύφους» σε όποιον το ζητήσει.

Με βάση τα πιο πάνω προαπαιτούμενα, το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά θα έχει πλέον τις υποδομές να συντάσσει το πρόγραμμα των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών του εκδηλώσεων. Η κατάρτιση του πολιτιστικού προγράμματος θα πρέπει να συντάσσεται με τριετή τουλάχιστον προγραμματισμό, με σαφή κριτήρια επιλογής και να περιλαμβάνει μετακλήσεις ολοκληρωμένων παραγωγών αλλά και μικτές παραγωγές και συν των χρόνων ολοκληρωμένες πρωτότυπες παραγωγές παραστάσεων θεάτρου, παιδικού θεάτρου, μουσικού θεάτρου, χορού, συμφωνικών συναυλιών, μουσικών εκδηλώσεων, ρεσιτάλ, ακόμη και παραστάσεων με ιδιαίτερες σκηνικές απαιτήσεις, όπως είναι η όπερα.

Προκειμένου να υπάρχει συνεχής λειτουργία αυτού του κοινωφελούς, μη κερδοσκοπικού Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου, είναι απαραίτητη η θωράκισή του με τα προνόμια και τις ατέλειες του Δημοσίου, που δόθηκαν στα άλλα θέατρα και μουσικά σύνολα.

Δεδομένης της κυριότητας του Δήμου Πειραιά επί του ακινήτου, είναι σκόπιμη η παραχώρηση της χρήσης του ακινήτου στο νέο Ν.Π.Ι.Δ., με όρους που να συνάδουν στη φύση και το εύρος του νέου θεσμού, κατά αντιστοιχία με τη σύμβαση παραχώρησης κατά χρήση των εκτάσεων του Δημοσίου στους Οργανισμούς Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

Λόγω των σπουδαίων χαρακτηριστικών του κτιρίου του, υπάρχει ανάγκη σύνδεσης αυτού με το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου, καθώς απαιτείται και η δημιουργία του Ιστορικού Αρχείου του ίδιου του Θεάτρου και η πιθανή στόχευση για την προαγωγή της θεατρικής παιδείας (με σύνδεση με Θεατρικό Τμήμα Πανεπιστημίου Αθηνών ή και σύσταση και λειτουργία Δραματικής Σχολής).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Με βάση τα προηγούμενα βασικά στοιχεία της ιστορικής αλλά και νομικής ανάλυσης θεωρώ λάθος την δημιουργία της πολιτιστικής Ακτής του Πειραιά, με διαφορετικό σχεδιασμό από την Ο.Λ.Π. Α.Ε.

Είναι αδύνατον να μιλάμε και να κάνουμε τον Πειραιά πύλη του πολιτισμού όταν ο Ο.Λ.Π. έχει άλλο «μπαϊράκι», χαράσσει άλλη πορεία. Αν θέλουμε λοιπόν να εντοπίσουμε το νέο υπερτοπικό χαρακτήρα πρέπει να επιμείνουμε στη συνέργεια ή μάλλον στις συνέργειες.

Αυτός ο συνδυασμός – συνένωση δυνάμεων – είναι που τελικά προτείνεται, ώστε να μπορέσει να αποτελέσει η νέα περίοδος λειτουργίας του θεάτρου μία ευκαιρία πολιτιστικής αναγέννησης της πόλης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Πειραιά.

Και ίσως κάποιος αναρωτηθεί: Μα όλα αυτά που εδώ προτείνονται μπορούν να γίνουν σε περίοδο κρίσης;

Η απάντηση είναι αβίαστα απλή. Αρκεί οι ίδιοι οι Πειραιώτες να δουν τι γίνεται στη «γειτονιά» αυτή της Μεσογείου για να αντληθούν στοιχεία για τη δύναμη της συνένωσης πολιτισμού και τουρισμού.

Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, όπως το οραματίστηκαν οι θεμελιωτές του, δημιούργησε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα μια αφήγηση – αυτή της τοπικής ιστορίας και της αναπτυσσόμενης την περίοδο εκείνη αστικής τάξης.

Η συνέχεια στον 20^ο αιώνα είναι πλήρως γνωστή και έχει να κάνει μόνο με την εδραία πεποίθηση **ότι η κατανόηση των προηγούμενων λαθών είναι μέρος της προτεινόμενης λύσης.**

Γι' αυτό και για τη συγκρότηση – θεμελίωση της δικής μου πρότασης αναζητήθηκαν οι «καλές πρακτικές» που η εθνική νομοθεσία έχει να μας δώσει για ένα θεσμό σε όσμωση με το ευρωπαϊκό επίπεδο, **σε ένα υπερτοπικό σχέδιο εξόδου από την προηγούμενη «εμπειρία»**, με μια νέα υπεύθυνη πρόταση ευρύτατης συναίνεσης και συνεργασίας.

Επειδή ακριβώς δεν θέλουμε – πιστεύω οι περισσότεροι – να χάσουμε το ακριβό προνόμιο της δημοκρατίας – αν δεν επιθυμούμε απλά να παριστάμεθα αδρανείς και αμέτοχοι, μπορούμε όλοι να δώσουμε τη μάχη αυτή για την πνευματική αναγέννηση του Πειραιά.

Γιατί ειδικά τώρα την περίοδο της κρίσης το πιο επικίνδυνο πράγμα είναι η παραίτηση.

Το Δένδρο που έδινε

Σελ Σιλβερστάιν

Επιμέλεια: Μανώλης Κοτσώνης

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια μηλιά και αγαπούσε ένα αγοράκι.

Και κάθε μέρα το αγοράκι πήγαινε και μάζευε τα φύλλα της και τα έπλεκε στεφάνι κι έπαιζε το βασιλιά του δάσους.

Σκαρφάλωνε στον κορμό της κι έκανε κούνια στα κλαδιά της κι έτρωγε μήλα. Παίζανε και κρυφτό. Κι όταν το αγόρι κουραζόταν, αποκοιμιόταν στον ίσκιο της. Και το αγόρι αγαπούσε τη μηλιά πάρα πολύ. Κι η μηλιά ήταν ευτυχισμένη. Μα πέρασαν τα χρόνια. Και το αγόρι μεγάλωσε. Και πολλές φορές η μηλιά έμενε μοναχή.

Τότε μια μέρα το αγόρι πήγε στη μηλιά κι η μηλιά είπε : «Έλα, Αγόρι, έλα να σκαρφαλώσεις στο κορμό μου και να κάνεις κούνια στα κλαδιά μου, να φας μήλα και να παίξεις στον ίσκιο μου αποκάτω και να 'σαι ευτυχισμένο».

«Είμαι μεγάλος πια για να σκαρφαλώνω και να παίζω», είπε το αγόρι.

«Θέλω ν' αγοράσω πράγματα και να καλοπεράσω. Θέλω λεφτά. Μπορείς να μου δώσεις λεφτά;» «Λυπάμαι», είπε η μηλιά, «μα εγώ δεν έχω λεφτά. Έχω μονάχα φύλλα και μήλα. Πάρε τα μήλα μου, Αγόρι, και πούλησέ τα στην πόλη. Έτσι θα 'χεις λεφτά και θα 'σαι ευτυχισμένο».

Και τότε το αγόρι σκαρφάλωσε στη μηλιά, μάζεψε τα μήλα της και τα πήρε μαζί του. Κι η μηλιά ήταν ευτυχισμένη.

Μα το αγόρι έκανε πολύ καιρό να ξαναφανεί και η μηλιά ήταν λυπημένη. Όσπου μια μέρα το αγόρι ξαναγύρισε κι η μηλιά τρεμούλιασε απ' τη χαρά της κι είπε : «Έλα, Αγόρι, να σκαρφαλώσεις στον κορμό μου, να κάνεις κούνια στα κλαδιά μου και να 'σαι ευτυχισμένο».

«Δεν έχω καιρό για να σκαρφαλώσω σε δέντρα», είπε το αγόρι. «Θέλω ένα σπίτι που να μου δίνει ζεστασιά», είπε. «Θέλω γυναίκα και παιδιά,

και γι' αυτό χρειάζομαι ένα σπίτι. Μπορείς να μου δώσεις ένα σπίτι;» «Εγώ δεν έχω σπίτι», είπε η μηλιά. «Σπίτι μου είναι το δάσος, μα μπορείς να κόψεις τα κλαδιά μου και να χτίσεις ένα σπίτι. Τότε θα 'σαι ευτυχισμένο».

Κι έτσι το αγόρι έκοψε τα κλαδιά της και τα πήρε μαζί του για να χτίσει το σπίτι του.

Κι η μηλιά ήταν ευτυχισμένη. Μα το αγόρι έκανε πολύ καιρό να ξαναφανεί. Κι όταν ξαναγύρισε, η μηλιά ήταν τόσο ευτυχισμένη που ούτε να μιλήσει καλά – καλά δεν μπορούσε. «Έλα, Αγόρι», ψιθύρισε, «έλα να παίξεις».

«Είμαι πια πολύ γέρος και πολύ λυπημένος για να παίζω», είπε το αγόρι.

«Θέλω μια βάρκα να με πάρει μακριά. Μπορείς να μου δώσεις μια βάρκα;».

«Κόψε τον κορμό μου και φτιάξε μια βάρκα», είπε η μηλιά. «Έτσι θα μπορέσεις να φύγεις μακριά και να 'σαι ευτυχισμένο».

Και τότε το αγόρι έκοψε το κορμό της, έφτιαξε μια βάρκα κι έφυγε μακριά.

Κι η μηλιά ήταν ευτυχισμένη Μα όχι πραγματικά. Κι ύστερα από πολύ καιρό το αγόρι ξαναγύρισε. «Λυπάμαι, Αγόρι», είπε η μηλιά, «μα δε μου απόμεινε τίποτα πια για να σου δώσω Δεν έχω μήλα». «Τα δόντια μου δεν είναι πια για μήλα», είπε το αγόρι. «Δεν έχω κλαδιά», είπε η μηλιά. «Δεν μπορείς να κάνεις κούνια....». «Είμαι πολύ γέρος πια για να κάνω κούνια», είπε το αγόρι. «Δεν έχω κορμό», είπε η μηλιά. «Δεν μπορείς να σκαρφαλώσεις». «Είμαι πολύ κουρασμένος πια για να σκαρφαλώσω», είπε το αγόρι. «Λυπάμαι», αναστέναξε η μηλιά. «Μακάρι να μπορούσα να σου δώσω κάτι μα δε μου απόμεινε τίποτα πια. Δεν είμαι παρά ένα γέρικο κούτσουρο. Λυπάμαι» «Δε θέλω και πολλά τώρα πια», είπε το αγόρι, «μονάχα ένα ήσυχο μέρος να κάτσω και να ξαποστάσω. Είμαι πολύ κουρασμένος». «Τότε», είπε η μηλιά, κι ίσωσε όσο μπορούσε τον κορμό της, «τότε, ένα γέρικο κούτσουρο είναι ό,τι πρέπει για να κάτσεις και να ξαποστάσεις. Έλα, Αγόρι, κάτσε. Κάτσε και ξεκουράσου». Και το αγόρι έκατσε και ξεκουράστηκε. Κι η μηλιά ήταν ευτυχισμένη.

«Ο θεσμικός ρόλος του Δικαστή ως εγγύηση για την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης»¹

Γράφει ο **Δημήτριος Πολλάλης**
Δικηγόρος Πειραιά, Μέλος Δ.Σ. του Δ.Σ.Π.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

- Πρόλογος – παρουσίαση των ζητημάτων της εισήγησης

- Ανάδειξη του λειτουργησιακού ρόλου του Δικηγόρου με ειδικότερη αναφορά στις ευθύνες και στις υποχρεώσεις, αλλά και στα δικαιώματά που τον συνοδεύουν στην άσκηση του επαγγέλματός του.

- Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης ως διακεκριμένη λειτουργία του πολιτεύματος. Σκέψεις και απόψεις σχετικά με τον κυρίαρχο και ανεξάρτητο ρόλο του Δικαστή στην απονομή του Δικαίου.

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριε Διευθυντή Σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών,
Κυρίες και κύριοι,

Εύχομαι σε όλους σας επιτυχία στο έργο σας και ευχαριστώ θερμά για τη μεγάλη τιμή να με συμπεριλάβετε στα πρόσωπα που θα προσπαθήσουν να συμβάλλουν στην επιμόρφωση των σπουδαστών της Σχολής.

Όπως ακούσατε, εργάζομαι ως μαχόμενος Δικηγόρος τρεις δεκαετίες τουλάχιστον και από την πλευρά μου θα προσπαθήσω να συμβάλλω - ελπίζω ουσιαστικά - με τις όποιες εμπειρίες απέκτησα στην καλύτερη κατανόηση του πλέγματος των σχέσεων Δικαστών και Δικηγόρων αφ' ενός και στην ανάδειξη της - όπως εγώ την αντιλαμβάνομαι - έννοιας της ανεξαρτησίας, που θα πρέπει να κοσμεί τον Δι-

καστή και ειδικότερα τον νέο, τον αυριανό Δικαστή, εσάς που θα κληθείτε σύντομα να απονεμίσετε δίκαιο και με την δικαιοσύνη σας κρίση και τις αποφάσεις σας θα καταξιωθείτε (ή όχι) στην κοινωνία, αφού είναι αυτονόητο ότι η καταξίωση όλων μας, άρα και του Δικαστή στην κοινωνία, είναι ζήτημα προσωπικό και συνδέεται με την καλλιέργεια, με την αυτογνωσία και τον αυτοσεβασμό, με την κοινωνική του ευαισθησία και εγρήγορση, με την γνώση που κατέκτησε και καθημερινά βελτιώνει και εν τέλει με το ήθος του και με τη σοφία που σιγά σιγά αποκτάει.

Μας απασχολεί σοβαρά, αλλά και το Δ.Σ. του Συλλόγου μου (του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, για τον οποίο μόνο καλά λόγια ακούγονται) έχει ασχοληθεί με αφορμή κάποια ακραία φαινόμενα που συνέβησαν, το ζήτημα του πώς τελικά διαμορφώνονται οι σχέσεις Δικαστή και Δικηγόρου και σε επαγγελματικό, αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο.

Είναι πασίδηλο ότι οι σχέσεις μεταξύ των παραγόντων της δίκης, δικαστών, εισαγγελέων και δικηγόρων, έχουν τελευταία αποκτήσει μία ένταση και μια δυσαρμονία άγνωστη άλλοτε, τουλάχιστον στην έκταση που εμφανίζεται σήμερα. Είναι ένα φαινόμενο δυσάρεστο που οι δυσμενείς επιπτώσεις του στην κανονική λειτουργία της Δικαιοσύνης δεν είναι ανάγκη να εκτεθούν.

Θα μπορούσαμε να επεκταθούμε σε μία κοινωνιολογική ανάλυση που θα μας οδηγούσε στην εξακρίβωση και άλλων αιτιών τα οποία βαθύτερα από τις επιφανειακές μάλλον διαπιστώσεις που παραπάνω αναφέρθηκαν, μπορούν να δώσουν κάποιες εξηγήσεις για το δυσάρεστο αυτό φαινόμενο του εκνευρισμού και της έντασης και που σαν ερωτήματα - νύξεις για μια αναλυτική συζήτηση θα μπορούσαν να διατυπωθούν. Είναι άραγε το χαμηλό

1. Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί την εισήγηση που παρουσιάστηκε στη Σχολή Δικαστών στη Θεσσαλονίκη στις 13-3-2013

επίπεδο γενικής παιδείας που χαρακτηρίζει την κοινωνία μας; Είναι η έκδηλη έλλειψη αγωγής και καλών τρόπων που διέπει την συμπεριφορά μας σε όλες τις εκδηλώσεις του κοινωνικού βίου; Είναι ο δικηγορικός πληθωρισμός που θέτει σε δοκιμασία δεινή τις παραδοσιακά καλές σχέσεις δικαστών, εισαγγελέων και δικηγόρων είναι η αθρόα εισδοχή νέων δικαστών και εισαγγελέων που χωρίς κατάλληλη εκπαιδευτική δομή και επαγγελματική προετοιμασία επωμίζονται το βαρύ δικαιοδοτικό έργο; Είναι η οίηση της ψευδαίσθησης μίας εξουσίας που απορρέει από τις δικαστικές έδρες; Είναι η κακόβουλη χρήση των δικονομικών κανόνων που ευνοεί τη στρεφοδικία με αβάσιμες αιτήσεις εξαιρέσεως δικαστών και εισαγγελέων, αστήρικτες αιτήσεις αναβολών, προβολή παράλογων αιτημάτων; Είναι ο φόρτος εργασίας που κάμπτεται και την πιο καλή θέληση για υπομονή και ανεκτικότητα; Είναι η διάθεση προβολής και αυτοδιαφήμισης των παραγόντων της δίκης που υποθάλλει μια ανεύθυνη μερίδα του Τύπου; Ίσως η συζήτηση που θα ακολουθήσει μας βοηθήσει να φτάσουμε σε κάποια ξεκάθαρα συμπεράσματα. Αλλά θα είμαστε έξω από τα πράγματα αν παραβλέπαμε ότι η Πολιτεία, που τόσα απαιτεί από εμάς, μας αναγκάζει να κάνουμε τη δουλειά μας υπό συνθήκες επιεικώς χαρακτηριζόμενες δυσμενείς. Ακατάλληλοι χώροι, υπερβολικός αριθμός υποθέσεων, έλλειψη επαρκούς παιδείας και προπαρασκευής για το βαρύ έργο που η κοινωνία μας έχει επιφορτίσει να εκτελέσουμε, δεν είναι όροι που μπορούν να λειτουργήσουν ευνοϊκά ώστε οι σχέσεις των παραγόντων της δίκης να ανταποκριθούν στις προδιαγραφές του νομοθέτη.

Όλοι όσοι χαρακτηριζόμαστε παράγοντες της δίκης έχουμε το μερίδιο της ευθύνης μας για την κανονική ήρεμη και απρόσκοπτη διεξαγωγή της. Όμως πρέπει να ομολογήσουμε ότι το μεγαλύτερο μερίδιο πέφτει στους δικαστές και ιδιαίτερα σε αυτόν που προεδρεύει, αφού σε αυτόν ο Νόμος μας αναθέτει τη διεύθυνση της διαδικασίας. Είναι ένα έργο δύσκολο, ίσως το πιο δύσκολο από τα πολλά που έχει να επιτελέσει ο δικαστής. Εξετάζοντας τις σχέσεις των παραγόντων της δίκης από τη σκοπιά του δικαστή πρέπει να σταθούμε εδώ, σαν αφετηριακό σημείο των σκέψεών μας και να θέσουμε το ερώτημα. Η προπαρασκευή του δικαστή για το έργο αυτό είναι η κατάλληλη; Τα προσόντα που απαιτούνται για να εκτελεστεί το δύσκολο αυτό έργο μπορεί εύκολα να τα απαριθμήσει κανείς: Ψυχραιμία, σύνεση, υπομονή, ανεκτικότητα, λελογισμένη αυστηρότητα, γνώση των κανόνων της δικονομίας, μελέτη σε βάθος της κάθε δικογραφίας, ένας κατάλογος από προσόντα, ικανότητες και αρετές που μπορεί να επιμηκυνθεί. Εύκολο να διαπιστωθεί ότι όλα αυτά απαιτούνται από το δικα-

στή, δύσκολο να προσδιοριστεί το πώς όλα αυτά αποκτώνται. Επιβάλλεται μία καλύτερη προετοιμασία του δικαστή για το δύσκολο έργο της διεύθυνσης της διαδικασίας και συνακόλουθα της αρμονικής εξέλιξης των σχέσεων μεταξύ των παραγόντων της δίκης. Πρώτο βήμα της προετοιμασίας του δικαστή είναι η γνώση των δικονομικών κανόνων που ρυθμίζουν τη διεξαγωγή της δίκης. Τα άλλα προσόντα, που χρειάζεται ένας δικαστής για να διευθύνει τη διαδικασία και να κρατήσει τις σχέσεις των παραγόντων της δίκης στα πλαίσια που ο νόμος επιβάλλει, απαιτούν μία μακροχρόνια, σκληρή και επίμονη προσπάθεια. Το ζήτημα συνδέεται άρρηκτα με το άλλο μεγάλο ζήτημα: Τι προσόντα πρέπει να συγκεντρώνει ο άνθρωπος για να ασκήσει το δύσκολο επάγγελμα του δικαστή;

Αντίστοιχα, ο δικηγόρος έχει και αυτός ένα έργο δύσκολο να επιτελέσει, ας μη διστάσουμε να το παραδεχτούμε, πολύ συχνά δυσκολότερο από το έργο του δικαστή. Η γνώση, η σύνεση, η υπομονή, η ανεκτικότητα, που απαιτούμε από το δικαστή είναι όμως και δικό του χρέος. Δεν μπορούμε να αξιώνουμε από το δικαστή να συγκεντρώνει όλες τις προαναφερόμενες αρετές και να συγχωρούμε στο δικηγόρο, αναλογιζόμενοι τις δυσχέρειες του επαγγέλματός του, την αδιαφορία για τους δικονομικούς κανόνες, τον εκνευρισμό, την ανυπομονησία, την εριστικότητα. Ας μην ξεχνάμε ότι χαρακτηριστικό της λειτουργίας του πολιτεύματος μιας χώρας αποτελεί και ο τρόπος με τον οποίο απονέμεται η Δικαιοσύνη σ' αυτήν και η καλύτερη απεικόνισή του είναι ο τρόπος με τον οποίο διεξάγεται μια δίκη. Η παρακολούθηση μιας οποιασδήποτε συνεδρίασης ελληνικού δικαστηρίου δεν νομίζουμε ότι θα ήταν κολακευτική για τη χώρα μας. Η παραδοχή των κακώς κειμένων είναι το πρώτο βήμα για τη διόρθωσή τους. Όλοι έχουμε τις ευθύνες μας. Σκοπός μας δεν είναι μόνο να τις επισημάνουμε, πρέπει να σκεφτούμε τι πρέπει να κάνουμε.

Με δεδομένο ότι ο ρόλος του καθενός είναι διακριτός και ορίζεται επακριβώς και στο Σύνταγμα της Χώρας, αλλά και σε σοβαρά Νομοθετήματα, θεωρώ πως όλοι θα συμφωνήσουμε ότι ο Δικαστής και ο Δικηγόρος δεν είναι σε καμία περίπτωση «αντίπαλοι».

Στην πράξη διαχρονικά έχει καταδειχθεί ότι ο δικηγόρος, επιτελώντας έργο δύσκολο, αλλά πολύτιμο και αναγκαίο, συμβάλλει αποφασιστικά στην ορθή απονομή της Δικαιοσύνης και με την γνώση, τις προτάσεις, τις εισηγήσεις, με την ευπρέπεια του, τις παρεμβάσεις του και γενικά με τα όσα εισφέρει στην συνολική διαδικασία της Δίκης, μπορεί να αναδειχθεί σε πολύτιμο βοηθό, συλλειτουργό και συνεργάτη του Δικαστή.

Δεν θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί ότι ειδικά η Ποινική Δίκη, αλλά και όσες Δίκες έχουν «ζωντανή» διαδικασία, είναι μια «θεατρική» (με την καλώς εννοούμενη έννοια του όρου) παράσταση και στη διαδικασία αυτή ο καθένας έχει το ρόλο του.

Ο Δικαστής και ο Δικηγόρος θα πρέπει να είναι άριστα καταρτισμένοι επιστημονικά, και παράλληλα οφείλουν να σμιλεύσουν τον χαρακτήρα τους και την συμπεριφορά τους και να εξοπλιστούν με όλα αυτά τα προσόντα για να μπορούν να συμβάλλουν στην ορθή απονομή του δικαίου. Οι αντιξοότητες της ζωής, η πολυπλοκότητα του συναλλακτικού βίου, η ανθρώπινη φύση είναι τέτοια που δεν μας αφήνει την πολυτέλεια να ονειρευθούμε μία κοινωνία χωρίς δικαστήρια και συνακόλουθα χωρίς δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόρους.

Είναι αλήθεια ότι από την μεριά της Πολιτείας δεν παρέχονται οι απαιτούμενες συνθήκες αξιοπρεπούς διεξαγωγής της δίκης και καλούμαστε εμείς – οι δικηγόροι – και εσείς – οι δικαστές – να καλύπτουμε τις ελλείψεις αυτές με την κατά το δυνατόν καλύτερο τρόπο απονομή του δικαίου.

Ο Δικαστής, λοιπόν, θα πρέπει να κατανοήσει και να αποδεχθεί το ρόλο του Δικηγόρου (ο οποίος ρόλος εξειδικεύεται με υποχρεωτικές νομοθετικές διατάξεις, τις οποίες παραλείπω να αναφέρω, θεωρώντας ότι το εξαιρετικό γνωστικό σας επίπεδο θα το αδικούσαν τέτοιες τυπολατρικές προσεγγίσεις) και από την άλλη πλευρά, ο Δικηγόρος με πολλή προσοχή, με επιμέλεια, με ευγένεια, αλλά ταυτόχρονα με επιμονή και δυναμισμό να διατυπώνει τις θέσεις του, αποφεύγοντας όμως με την στάση του να οδηγήσει τον Δικαστή σε άδικη απόφαση, χρησιμοποιώντας αθέμιτα μέσα, όπως π.χ. ψευδείς νομολογίες, ψευδή έγγραφα, κ.τ.λ.

Πάντοτε πίστευα - και αυτή την κατάθεση της ψυχής μου διατυπώνω - ότι ο Δικηγόρος οφείλει σεβασμό προς όλους τους παράγοντες της Δίκης, προεχόντως στους Δικαστικούς και Εισαγγελικούς

Λειτουργούς, στους γραμματείς, στους συναδέλφους του, στους πελάτες, αλλά περισσότερο οφείλει να σέβεται τον εαυτό του, γιατί, όπως προείπα, μόνον με την καθημερινή και επίπονη προσπάθεια και με την προσωπική στάση του καθενός απ' εμάς κερδίζεται η καταξίωση.

Θεωρώ ότι θα πρέπει να Σας αναφέρω πως κατά την πολύχρονη και καθημερινή παρουσία μου στις αίθουσες των Δικαστηρίων, δυστυχώς σε κάποιες περιπτώσεις έγινα μάρτυρας τριβών που παρουσιάστηκαν μεταξύ των παραγόντων της Δίκης - Δικαστών και Δικηγόρων - άλλοτε γιατί εκδηλώθηκαν απαράδεκτες συμπεριφορές (από την πλευρά των Δικαστών) προς την κατεύθυνση της κατάχρησης εξουσίας ή και σε άλλες μορφές παθολογίας αυτών των σχέσεων, όταν οι δικονομικές θέσεις των παραγόντων της Δίκης βρίσκονταν σε δυσαρμονία με τα πραγματικά μεγέθη κοινωνικής εξουσίας που αντιπροσωπεύει ο καθένας τους (Ρήγος, ΕλλΔ/νη 30, σελ. 453).

Πρέπει να γίνει συνείδηση όλων των εμπλεκομένων στη διαδικασία απονομής της Δικαιοσύνης ότι ο ρόλος του Δικηγόρου ως θεσμικού λειτουργού - και όχι μόνον επαγγελματία - έχει κατοχυρωθεί στο Συνταγματικό πλαίσιο (αφού το ίδιο το Σύνταγμα προβλέπει την συμμετοχή δικηγόρων, ως μελών του Ειδικού Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας), αλλά και σε πλήθος Νομοθετημάτων, όπως προανέφερα, οι διατάξεις των οποίων εκφράζουν ή και διαμορφώνουν τις σχέσεις των παραγόντων της Δίκης, ορίζοντας με σαφήνεια ότι ο Δικηγόρος απολαμβάνει πλήρους ελευθερίας και σεβασμού παρά των Δικαστηρίων και πάσης Δικαστικής ή άλλης Αρχής, αλλά οφείλει να ασκεί το λειτουργήμα του ευόρκως, να διαγάγει και να φαίνεται διάγων αξιοπρεπώς, να συμπεριφέρεται συμφώνως προς τας παραδόσεις του Δικηγορικού Σώματος και να απονέμει τον προσήκοντα σεβασμόν προς τας Δικαστικές Αρχάς παρά των οποίων δικαιούται να απολαύει του αυτού σεβασμού.

Επιπλέον στο ίδιο Νομοθέτημα (Κώδικας Δικηγόρων) και ιδιαίτερα στο σημείο που προσδιορίζεται ο ρόλος του Δικηγόρου ως άμισθου Δημοσίου λειτουργού, επιβεβαιώνεται η απαίτηση του Νόμου ότι ο Δικηγόρος δικαιούται σεβασμού και τιμής παρά των Δικαστηρίων και πάσης Αρχής, με την ταυτόχρονη, όμως, υποχρέωση των Δικηγόρων να σέβονται τους λειτουργούς της Δικαιοσύνης. Πρέπει να σημειώσω ότι οι πιο πάνω αρχές που εκ πρώτης όψεως εμφανίζονται αυτονόητες στην εφαρμογή τους, αρκετές φορές δυστυχώς παρουσιάζουν προβλήματα, ιδιαίτερα εάν συντρέξει η περίπτωση της εκδηλώσεως αυταρχικής συμπεριφοράς ή, πολύ περισσότερο, κατάχρησης εξουσίας, αφού από Δικονομική άποψη οι «εξου-

σίες» του Δικηγόρου εξαντλούνται σε ελεύθερη εκφορά του υπερασπιστικού του λόγου, σε άσκηση δικονομικών δικαιωμάτων, σε πρωτοβουλίες, ευχές, ρειες ή εγγυήσεις, αλλά ακόμη και ο ικανότερος ή επιμελέστερος Δικηγόρος ποτέ δεν είναι βέβαιος ότι θα κερδίσει την Δίκη, αφού την τελική κρίση για την υπόθεση έχουν άλλοι.

Μέχρι τώρα μιλήσαμε για τις σχέσεις Δικαστή – Δικηγόρου στο πλαίσιο της Δίκης. Συχνά μας απασχολεί, ή εν πάσει περιπτώσει αρκετούς από εμάς απασχολεί (γιατί κάποιοι έχουν λύσει το ζήτημα, επιμένοντας σε θέσεις ακραίες που οδηγούν σε κοινωνικό απομονωτισμό και στρεβλώσεις) οι σχέσεις Δικαστών και Δικηγόρων έξω από το Δικαστήριο. Μπορεί, άραγε, ο Δικηγόρος να συνδέεται φιλικά με κάποιο Δικαστή ή όχι; Και τι θα συμβεί, όταν συντρέξει αυτή η περίπτωση; Θα διαλύσουν φιλίες που έρχονται είτε από τα παιδικά είτε από τα μαθητικά ή τα φοιτητικά χρόνια ή από τον στρατό ή από την συνύπαρξη στο ίδιο χωριό ή στην ίδια γειτονιά; Κάποιοι ίσως θα πουν ναι, ίσως να συμβουλευθούν τέτοιες αποφάσεις και το φαινόμενο αυτό στο πρόσφατο ή στο απώτερο παρελθόν υπήρξε - μην γελιόμαστε. Μήπως, όμως, η καλύτερη απόφαση είναι να διατηρηθεί η σχέση ή η φιλία, αφού προηγούμενα ορίσουν και οι δύο τα όρια;

Η αναγκαία προσοχή και η διακριτικότητα πιστεύω ότι δεν πρέπει να οδηγήσουν σε ακραίες και αλαζονικές συμπεριφορές, ιδιαίτερα μάλιστα γιατί και οι δύο με τις ιδιότητές τους θα συνεργασθούν και θα συμμετέχουν είτε σε επιστημονικά συνέδρια είτε σε ημερίδες, αλλά και σε πνευματικές ή ευρύτερες κοινωνικές και δημόσιες εκδηλώσεις.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι κάποτε παρατηρείται πράγματι μία δυσαρμονία στις σχέσεις των παραγόντων της δίκης τα αίτια της οποίας είναι αντικειμενικά και υποκειμενικά. Για τα αντικειμενικά υπεύθυνη είναι η Πολιτεία, για τα υποκειμενικά η ευθύνη βαρύνει εμάς. Είναι επιτακτική ανάγκη να διασφαλισθεί η καλύτερη εκπαίδευση και των δικηγόρων και των δικαστών – και σε αυτό συμβάλει σημαντικά η Σχολή των Δικαστών που επιτελεί αξιόλογο έργο – είναι ανάγκη να εξαλειφθεί η φιλοδικία που μαστίζει την ελληνική κοινωνία και να περισταλεί η πολυνομία που δημιουργεί διενέξεις σε κάθε έκφανση του κοινωνικού βίου.

Κλείνοντας αυτή την θεματική ενότητα τονίζω ότι ο αμοιβαίος σεβασμός στο λειτουργικό ρόλο του ενός από τον άλλο μεταξύ Δικαστών και Δικηγόρων αποτελεί μονόδρομο και την καλύτερη εγγύηση για την παραγωγή Δικαίου και έκδοση ορθών Δικαστικών αποφάσεων. Έχω παρατηρήσει (και θυμηθείτε το αυτό) ότι οι Δικαστές και οι Δικηγόροι που υπηρέτησαν ευόρκως τα καθήκοντά τους, που είχαν γνώσεις και πορεύθηκαν με σεβασμό, με

μέτρο, με ευγένεια, και έχοντας κατακτήσει πνευματική καλλιέργεια και ήθος, τίμησαν το λειτούργημά τους και είχαν «δίκαιο» μισθό και στην επαγγελματική και στην κοινωνική τους κατάσταση και τον λαό μας, κάτι, άλλωστε, που αποτελεί και το ζητούμενο για όλους μας και τους Δικαστές και τους Δικηγόρους.

Σας είπα στην αρχή ότι το υψηλό γνωστικό Σας επίπεδο με εμποδίζει να αναφερθώ σε γνωστά σε Σας νομοθετήματα. Όμως, για την οικονομία και την προσέγγιση της εισήγησης είμαι υποχρεωμένος να αναφερθώ στη διάκριση των εξουσιών, αποτέλεσμα της οποίας είναι η θέσπιση Συνταγματικής διάταξης, κατά την οποία η δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια, συγκροτούμενα από Τακτικούς Δικαστές που απολαύουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία. Κατά την άσκηση των καθηκόντων σας υπόκεισθε μόνον στο Σύνταγμα και στους Νόμους και η ελευθερία της δικαστικής κρίσης είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη από κάθε πολιτική ή άλλη επιρροή, έτσι ώστε οι δικαστικές αποφάσεις να είναι σύμφωνες με τον Νόμο και τη συνείδηση του δικαστή, για την κατοχύρωση μάλιστα αυτής της ανεξαρτησίας το Ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει θεμελιώδεις εγγυήσεις γνωστές σε όλους μας και ιδιαίτέρως σε Σας.

Η διάκριση των εξουσιών σαν θεμελιώδης Αρχή διακηρύχθηκε πρώτα στην Αρχαία Ελλάδα από τον Αριστοτέλη, ο οποίος στα Πολιτικά του διαπιστώνει : «Εστὶ δὲ τρία μόρια τῶν πολιτειῶν πασῶν..... ἐν μὲν τὸ Βουλευόμενον περὶ τῶν κοινῶν, ἐν δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς, τρίτον δὲ τι τὸ δικάζον». Αργότερα, στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία η ίδια αρχή εκφράσθηκε στο Corpus iuris civili, στο μεσαίωνα ακολουθήθηκε η ίδια αντίληψη, έχοντας πίσω του την αυθεντία του Ιουστινιανού, ενώ τη θεωρία του Μοντεσκιέ και του Ρουσσώ αποδέχθηκε η Γαλλική Επανάσταση, ως θεμελιώδες δόγμα της με τα γνωστά μέχρι σήμερα αποτελέσματα.

Στην Ελλάδα η διάκριση των εξουσιών θεσπίζεται πάγια σε όλα τα Ελληνικά Συντάγματα και με τις διασταυρώσεις που επιτρέπει το Σύνταγμα αποτελεί την κύρια μορφή της ανεξαρτησίας της δικαστικής λειτουργίας απέναντι στις άλλες δύο. Με δεδομένη την αντίληψη ότι η εκτελεστική εξουσία είναι παντοδύναμη και ποδηγετεί και ελέγχει τη νομοθετική, η οποία δυστυχώς έχει γίνει εκτελεστική της εκτελεστικής, τότε η δικαιοσύνη αποτελεί την τελική εγγύηση της Ελευθερίας.

Είναι αλήθεια ό,τι διαχρονικά η λεγόμενη ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης δοκιμάσθηκε σκληρά. Ο μεγάλος Έλληνας Νομικός Ν. Δημητρακόπουλος σε ομιλία του στη Βουλή είπε επί λέξει : «Είναι ανάγκη τάχα να είπω ότι καίτοι ανεγράφη εις το Σύν-

ταγμα (του 1864) ο θεσμός της ισοβιότητας, το δικαίωμα του διορισμού, το δικαίωμα της μεταθέσεως, το δικαίωμα της προαγωγής, αφέθη εις την εκτελεστικήν εξουσίαν, την αχαλίνωντον; Είναι ανάγκη να είπω τίνα σημασίαν έχουν τα δικαιώματα ταύτα εις χείρας της εκτελεστικής εξουσίας και πόσον ολεθρίως επιδρῶσιν εις τον δικαστήν μέχρι αναιρέσεως, πολλάκις μέχρι καταλύσεως της ισοβιότητος και της εκ ταύτης εγγυήσεως;... Η εκτελεστική εξουσία, πιεζόμενη υπό των κομμάτων, ήτο αυτή η οποία ηγωνίζετο και επρωτοστάτει όπως χρησιμοποιήση τους δικαστάς ως μέσα, ως όργανα κομματικής ενσχύσεως. Ο Ειρηνοδικειακός κλάδος παρεδόθη εις τους εκασταχού δικολάβους.

Εν τηλεγράφημα αυτών ήρκει δια να μετατεθῶσι, δύο ίσως θα ήρκουν να επιβληθῶσι τάχιστα από όργανα άλλα εξαρτώμενα και ταύτα εκ του κόμματος μία ή δύο πειθαρχικά ποινάι και ν' απολυθῶσι. Και τους εισαγγελεῖς του κράτους ομοίως μετεχειρίζετο η εκτελεστική εξουσία ως όργανα πίεσεως και διαφθορά και αυτών ακόμη των δικαστών... Ουδαμού εγκατελείφθη ο δικαστικός κλάδος, ως εγκατελείφθη ο ημέτερος».

Με απασχολεί το θέμα, γιατί ενώ η λειτουργική ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι κατοχυρωμένη συνταγματικά, η προσωπική ανεξαρτησία των δικαστών, χωρίς την οποία και η λειτουργική ανεξαρτησία είναι μόνο θεωρητική, δεν κατοχυρώθηκε το ίδιο εύκολα και ακόμα και σήμερα οι κάθε λογής παρεμβάσεις δημιουργούν προβλήματα, αφού όταν κλέβουν από την δικαστική λειτουργία τον ανεξάρτητο δικαστή, η λειτουργία αυτή φθίνει και πεθαίνει.

Ανεξαρτησία σημαίνει να μην ανήκεις σε καμιά εξωτερική ή εσωτερική εξουσία, να είσαι εξασφαλισμένος από κάθε πίεση, από οποιονδήποτε και αν προέρχεται, για να μπορείς να δικάσεις με κάθε αμεροληψία. Αυτή η ανεξαρτησία απειλείται στη σύγχρονη εποχή από τους νομοθέτες που ψηφίζουν νόμους για να ακυρώσουν τις νομικές συνέπειες αποφάσεων, οι οποίες έχουν αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, από την εκτελεστική εξουσία που προσπαθεί να υποτάξει τη δικαιοσύνη και όταν δεν το πετυχαίνει, δείχνει απροθυμία να συμπράξει στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, από την κοινή γνώμη που ασκεί κάθε λογής πίεση στο δικαστή για την έκδοση αποφάσεων ορισμένου περιεχομένου. Απειλείται ακόμα από τα λεγόμενα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία διαμορφώνουν το κλίμα και ο Δικαστής που θα κληθεί να δικάσει υπόθεση που έλαβε δημοσιότητα, θα πρέπει ίσως να υπερβεί ακόμα και τον εαυτό του και να αξιολογήσει αυστηρά μόνον τα στοιχεία της δικογραφίας και τίποτα άλλο.

Οι παρεμβάσεις της εκτελεστικής εξουσίας

πραγματικά απαξιώνουν την συνταγματικά κατοχυρωμένη «Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης». Με προσοχή στην εκφορά και της αντίθετης άποψης η οποία ομιλεί για δικαίωμα της πλειοψηφίας του Ελληνικού Λαού να επιλέγει την ηγεσία της Δικαιοσύνης δεν μπορώ παρά να θυμηθώ ένα παλαιότερο άρθρο του καθηγητή Γ. Κουμάντου, που δυστυχώς δεν έτυχε της προσοχής που έπρεπε, με τίτλο «Δικαιοσύνη : ο μύθος και η πραγματικότητα», με ιδιαίτερη εκφραστικότητα, παραστατικότητα και καυστικότητα είχε πει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα για την κατοχύρωση της Ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης :

«Το μεγάλο, όμως, θυσιαστήριο της δικαστικής ανεξαρτησίας είναι ακριβώς ο θεσμός που προοριζόταν να είναι η υπέρτατη κατοχύρωσή της, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Εδώ συμβαίνει κάτι που μόνο σαν τέχνασμα μπορεί να χαρακτηριστεί : ο Πρόεδρος, οι Αντιπρόεδροι και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εκλέγονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, κατά τις προτιμήσεις του και συνάμα μετέχουν από το Νόμο στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο.

Αυτό σημαίνει : πρώτον, ότι το προεδρείο οφείλει το αξίωμά του στην κυβέρνηση και μπορεί να αισθάνεται κάποια δεσμευτική ευγνωμοσύνη προς αυτήν, δεύτερον, ότι οι αρεοπαγίτες που φιλοδοξούν να φθάσουν στο προεδρείο – κι όλοι έχουν αυτή την εύλογη φιλοδοξία – δεν πρέπει να γίνουν δυσάρεστοι στην κυβέρνηση, τρίτον, ότι οι κατώτεροι δικαστές δεν πρέπει και αυτοί να γίνονται δυσάρεστοι στην κυβέρνηση, γιατί αυτό μπορεί να επηρεάσει την κρίση τους από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, δηλαδή από όσους τρέφουν ευγνωμοσύνη ή φιλοδοξία για το προεδρείο. Τι μένει, έτσι από τη δικαστική ανεξαρτησία; Η ισοβιότητα βέβαια! Αλλά και αυτή τι σημαίνει; Χωρίς προαγωγές, χωρίς ευνοϊκές μεταθέσεις (γιατί αυτά γίνονται ή δεν γίνονται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο) η ισοβιότητα εξασφαλίζει στον δικαστή ότι θα περάσει τη ζωή του σαν πρωτοδίκης στα Γρεβενά (δηλαδή στο λιγότερο σημαντικό πρωτοδικείο της χώρας).

Μετά την εικόνα αυτή της πραγματικότητας, φαίνεται ματαιοπονία η απασχόληση με τις μεγαλεπίβολες θεωρίες περί δικαστικής εξουσίας σαν τρίτης εξουσίας ισοδύναμης με τις άλλες κρατικές εξουσίες.

Ο μύθος δεν άντεξε στην επαφή με την πραγματικότητα κι οι θεωρητικές εκλογικεύσεις του δεν έχουν σημασία. Σημασία όμως έχει κάτι άλλο : μετά την διαπίστωση της πραγματικότητας, η μεταβολή της. Γιατί η δημοκρατία, η ελευθερία, ο πολίτης, ο άνθρωπος χρειάζονται το καταφύγιο που μπορεί να προσφέρει μια δικαιοσύνη, έστω και σχετικά ανεξάρτητη. Αντί για υποκριτικές εξυμνήσεις, μια σειρά

από μέτρα θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη χάραξη των νομικών πλαισίων της ανεξαρτησίας αυτής : γενναία αύξηση των αποδοχών, αύξηση των οργανικών θέσεων στους ανώτερους βαθμούς, μεταβολές στη δικονομία για την εξασφάλιση πραγματικής δημοσιότητας, κατάργηση των εισαγγελικών παραινέσεων προς τους τακτικούς δικαστές, διορισμός του Προέδρου και των Αντιπροέδρων του Αρείου Πάγου υποχρεωτικώς κατ' αρχαιότητα.

Σε όλους μας απομένει να σκεφθούμε, αν η ανεπανάληπτη αυτή ευκαιρία που επισήμανε τότε ο Γ. Κουμάντος είναι ακόμα και σήμερα επίκαιρη και αν πήγε ή δεν πήγε χαμένη.

Αν δεχθούμε ως ορθά τα παραπάνω, το πλαίσιο που θα εργασθείτε ως δικαστές και η θέσπιση των κατάλληλων νομικών κανόνων που είναι θα το ορίσουν, δεδομένη. Όμως οι θεσμοί χρειάζονται όχι μόνον καλό σχεδιασμό αλλά και επάνδρωση και την επάνδρωση των θεσμών που εξασφαλίζουν την Δικαστική Ανεξαρτησία εξασφαλίζουν οι ίδιοι οι Δικαστές, οι οποίοι πρέπει να καλλιεργούν και να επιστρατεύουν καθημερινά όλες τις πνευματικές τους δυνάμεις για να ασκούν έμπρακτα και να μετουσιώνουν σε βίωμα την ανεξαρτησία τους, οργανώνοντας στην ψυχή τους και στη σκέψη τους συνεχώς εστίες αντιστάσεως. Ίσως η κατοχύρωση δεν είναι το παν, αφού σε άλλες χώρες (π.χ. στην Αγγλία) παρ' όλη την έλλειψη ικανής κατοχύρωσης, ο δείκτης ανεξαρτησίας των δικαστών βρίσκεται ψηλά. Δεν είναι υπερβολή να τονισθεί ότι η δόξα των δικαστών είναι αυτοί που αντιστάθηκαν. Έχετε παραδείγματα προς μίμηση.

Κρατήστε στην καρδιά σας λίγο από το Δικηγόρο της άρνησης να ενδίδετε σε πιέσεις, «γιατί φρικτή είναι η μέρα που ενδίδεις, η μέρα που αφέθηκες και ενδίδεις,» ώστε στο τέλος της καριέρας σας να μην φοβηθείτε να κοιτάξετε πίσω σας και να σκεφθείτε ότι κάποτε αφεθήκατε και ό,τι δεχθήκατε μαθήματα ελεύθερης ναυσιπλοίας από караβοτσακισμένους και όπως είπε ο μεγάλος δάσκαλος, ο καθηγητής μας Ι. Μανωλεδάκης σε ΓΝΩΜΗ που διατύπωσε, όταν η Εθνική Σχολή Δικαστών ξεκίνησε το ταξίδι της στην ιστορία για να επιτελέσει η Δικαιοσύνη τον θεμελιώδη λειτουργικό προορισμό της, πρέπει να είναι ανεξάρτητη και αμερόληπτη με άκαμπτη δύναμη αντίστασης σε πιέσεις και υψηλό φρόνημα που να εμπνέει εμπιστοσύνη. Αυτά θα κληθείτε ως δικαστές να υλοποιήσετε στην καθημερινή σας πράξη. Για να το πετύχετε χρειάζεσθε άρτια νομική κατάρτιση, αφού το δίκαιο καλείσθε να υπερασπισθείτε και μέσω του δικαίου να καταπολεμήσετε την οποιαδήποτε αυθαιρεσία.

Χρειάζεσθε όμως και γενικότερη μόρφωση, καθώς το δίκαιο ως προϊόν κοινωνικών και πολιτικών διεργασιών διαμορφώνεται και από εξωτερικούς παράγοντες, κοινωνικούς, πολιτικούς, ψυχολογικούς, η γνώση των οποίων είναι απολύτως αναγκαία για την πλήρη θεωρητική του σύλληψη και την ορθή εφαρμογή του στην πράξη. Χρειάζεσθε ακόμα καλλιέργεια ενός ανεξάρτητου φρονήματος, που θα εμποδίζει την ανάπτυξη υπαλληλικής νοοτροπίας, την οποία εύκολα μπορείτε να αποκτήσετε, εξαιτίας της επαγγελματικής σας κατάστασης και της ιεραρχικής διάρθρωσης του δικαστικού σώματος. Προς την κατεύθυνση αυτή πέρα από τη σκληρή προσπάθεια των δασκάλων της Σχολής Δικαστών, απαιτείται και η συμπαράσταση όλων αυτών που ειλικρινά πιστεύουν στο ρόλο του δικαστή, όπως αυτός περιγράφεται πιο πάνω. Και πρέπει να δοθούν κίνητρα ηθικά και υλικά στους μέλλοντες δικαστές για να επιτύχουν σ' αυτό το ρόλο.

Σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς, η δικαιοσύνη αποτελεί τον κατεξοχήν εγγυητή – θεσμό για τη δημοκρατία και τις ελευθερίες. Γιατί όταν η εξουσία, σε οποιαδήποτε μορφή της, εκτρέπεται από τα όρια της νομιμότητας, στη δικαιοσύνη εναπόκειται να επαναφέρει τη δικαϊκή τάξη. Και από τη δικαιοσύνη προσδοκά ο κάθε πολίτης τη δική του προσωπική προστασία σε περίπτωση καταχρηστικής σε βάρος του άσκησης της εξουσίας. Για να επιτελέσει όμως αυτόν τον θεμελιώδη λειτουργικό προορισμό της, η δικαιοσύνη πρέπει να είναι ανεξάρτητη και αμερόληπτη, με άκαμπτη δύναμη αντίστασης στις πιέσεις και υψηλό φρόνημα που εμπνέει εμπιστοσύνη. Αυτά τα ιδεώδη θα κληθείτε ως δικαστές να τα υλοποιήσετε στην καθημερινή σας πράξη.

Αν η Σχολή Δικαστών εκτραπεί από το δύσκολο έργο της, που προσδιορίζεται στις παραπάνω γραμμές, και οδηγήσει στη δημιουργία μιας «ελιτίστικής» τάξης ειδικευμένων στελεχών για την εξυπηρέτηση της εκάστοτε εξουσίας ή στην καλλιέργεια μιας «σωματειακής νοοτροπίας» που θα απομακρύνει τους δικαστές από τους λοιπούς πολίτες και θα τους εκτρέψει σε μια υπεροπτική αποστασιοποίηση από το λαό και τα προβλήματά του, θα έχει, βέβαια, οικτρά αποτύχει.

Αντίθετα, αν καταφέρει να δώσει στον τόπο λειτουργούς με σοφία, πίστη στην αποστολή τους, αγάπη για τον άνθρωπο, αγωνία αλλά και ελπίδα για το μέλλον της κοινωνίας μας, θα έχει, ασφαλώς, δικαιώσει τις προσδοκίες όσων πίστεψαν σ' αυτήν. Αυτό ελπίζουμε και ολόψυχα ευχόμαστε.

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση εν μέσω κρίσης: προβληματισμοί για το μέλλον της πολιτικής ενοποίησης»

Του Θεόδωρου Ν. Κουτσιλέου
Δικηγόρου Πειραιώς

«Πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶ ἄνθρωπος»
(Πρωταγόρας)

Συνηθίζεται να λέμε ότι οι αριθμοί αποκαλύπτουν πάντα, ή σχεδόν πάντα, την αλήθεια : 4% μείωση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης από το 2009 μέχρι σήμερα, ακόμη μεγαλύτερη μείωση του Ελληνικού ΑΕΠ σε ποσοστό 25% τα χρόνια της σοβούσας κρίσης. Αλλά και πέραν του Ατλαντικού : από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας τα ποσοστά του εισοδήματος του πλουσιότερου ενός πέμπτου του πληθυσμού των Η.Π.Α. έχουν αυξηθεί κατά 80% περίπου, ενώ εκείνα του πλουσιότερου 1% έχουν ομοίως υπερδιπλασιαστεί .

Πολλοί, ειδικοί και μη, αναρωτιούνται πλέον φωναχτά : φθάνουμε μήπως στο τέλος της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης ;

Η χρηματοπιστωτική κρίση και τα επακόλουθα της αποκάλυψαν ότι το κύριο πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ήταν τελικά οι ετερογενείς δομές παραγωγής της νομισματικής ζώνης, αλλά κυρίως η έλλειψη θεσμών και μηχανισμών που θα διασφάλιζαν επαρκώς επίπεδα ενεργού ζήτησης στην ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική συνολικά.

Η κρίση δημιούργησε τον ευρωσκεπτικισμό. Στο επίκεντρο της αμφισβήτησης είναι η περαιτέρω υποστήριξη του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Ήδη, η διαδικασία που διαμόρφωσε την μεταπολεμική Ευρώπη φαίνεται ότι σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες θα αναστραφεί ή – το χειρότερο – θα τερματισθεί. Η Βρετανία έχει μάλιστα θέσει ως βασικό στόχο της ευρωπαϊκής της πολιτικής τον «επαναπατρισμό εξουσιών» από τις Βρυξέλλες στο Λονδίνο, διαμορφώνοντας μία νέα σχέση («new settlement») με την Ε.Ε., η οποία μάλιστα

θα τεθεί σε δημοψήφισμα το 2017.

Προς αυτή την κατεύθυνση, έχουν αναπτυχθεί και κυοφορούνται τρία σενάρια για την ίδια την ύπαρξη της Ε.Ε. . Το πρώτο σενάριο μένει πιστό στις νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις των περισσοτέρων ηγετών των κρατών – μελών της μέσω της ασφυκτικής οικονομικής λιτότητας. Το δεύτερο σενάριο, προωθεί την μεταμόρφωση της Ε.Ε. μέσω της εξόδου, έστω και προσωρινά, μελών της που αποκλίνουν σε βασικούς τομείς της δημοσιονομικής προσαρμογής τους, με σκοπό να πάρει η Ε.Ε. την μορφή μιας σοσιαλδημοκρατικής ομοσπονδίας.

Τέλος, σύμφωνα με το τρίτο σενάριο, η Ε.Ε. οφείλει να αναπτύξει μία εντελώς νέα ταυτότητα επαναδραστηριοποιώντας το υπάρχον δημοκρατικό δυναμικό της, μέσω κυρίως της ουσιαστικής ενίσχυσης και ενδυνάμωσης των ίδιων των θεσμών της Ε.Ε.

Εν κατακλείδι, χώρες – μέλη, θεσμοί και πολιτικές δυνάμεις πρέπει, όσο αυτό είναι εφικτό, να αναζητήσουν πρακτικούς τρόπους, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα που για την ώρα χωρίζει την Ε.Ε. από την ευρωπαϊκή κοινωνία. Ακούγονται, είναι αλήθεια, πολλά και μεγάλα λόγια. Όμως, έχει καταστήσει σαφές μέσα σε αυτόν το ορυμαγδό ότι η ενοποίηση και η εξελεγκτική πορεία της Ε.Ε. δεν μπορεί να γίνει ερήμην της κοινωνίας. Απαιτείται ενεργή σύμπραξη των ευρωπαίων πολιτών για μία Ευρώπη πιο δίκαιη, πιο κοινωνική, και όσο κι αν ακούγεται ρομαντικό ή ουτοπικό, για μία Ευρώπη των Λαών.

ΣΥΓΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗ ΧΟΥΝΤΑ ΤΟΥ ΠΙΝΟΣΕΤ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΙΛΙΑΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΕΣ

Μία πρωτοφανή συγγνώμη ζήτησε σε ανακοίνωσή της η Ένωση Δικαστών της Χιλής μία εβδομάδα πριν από τη συμπλήρωση 40 χρόνων από το πραξικόπημα που έφερε στην εξουσία τον στρατηγό Αουγκούστο Πινοσέτ. Μία συγγνώμη για όσα έπραξαν τα μέλη της κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας, και πιο συγκεκριμένα για όσα δεν έπραξαν - ως ωφει-

λαν - για να προστατεύσουν τα θύματα της δικτατορίας. Πινοσέτ. «Πρέπει να πούμε και να αναγνωρίσουμε με σαφήνεια και αποφασιστικότητα: η δικαστική Αρχή - και ειδικότερα το Ανώτατο Δικαστήριο της εποχής - απέτυχε στο καθήκον της να εγγυηθεί τα δικαιώματα του ανθρώπου και να προστατεύσει τα θύματα ενάντια στις καταχρήσεις του κράτους», αναφέρεται στην ανακοίνωση της Ένωσης Δικαστών.

Επιμέλεια: Μανώλης Κοτσώνης

Μερικές σκέψεις για την υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις και των διοικητικών δικαστηρίων

..Μάλιστα δ' ως απλώς ειπείν,

αρχάς λεκτέον ταύτας όσαι αποδέδοται
βουλεύεσθαι τε περί τινων, καί κρίναι καί επιτάξαι..

Αριστοτέλους Πολιτικά Δ, 1213

Γράφει ο **Π. Μπαλάσκας**
υποψ. ΔΝ, Δικηγόρος Πειραιώς

Α. Η Διοίκηση έχει τόσο εκ των αναθεωρημένων το 2001 διατάξεων 94 παρ. 4 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος¹ όσο και δυνάμει των εκτελεστικών τους νόμων, που έκτοτε εκδόθηκαν, την υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων

α) που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης

β) που είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Ν. 3068/2002 "Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις [...]".

"Οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις ή της μη εκτέλεσης των αποφάσεων αυτών δεν είναι μεν συχνές, το φαινόμενο όμως αυτό αντίκειται προς τη θεμελιώδη αρχή του κράτους δικαίου και συνιστά ευθεία παράβαση του συνταγματικού κανόνα της δικαστικής προστασίας (άρ. 20 παρ 1), αναγκαίο στοιχείο της οποίας είναι η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων".

Οι προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις παρέχουν στο νομοθετικό όργανο ευρύ πεδίο ρυθμίσεων, ειδικότερα το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρ. 94 Συντ. επιτρέπει την υπέρβαση της αυστηρής διάκρισης των εξουσιών και την πρόβλεψη αρμοδιότητας των δικαστηρίων και των δικαστικών οργάνων να επεμβαίνουν στη λειτουργία της Διοικήσεως για να επιτευχθεί η συμμόρφωσή της προς τις δικαστικές αποφάσεις και η εμπέδωση του κράτους δικαίου².

Στο νόμο γίνεται εύστοχη διάκριση μεταξύ συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση και της εκτέλεσης αυτής. Πράγματι ακριβολογεί ο νομοθέτης διότι η αποχή της Διοίκησης από κάθε ενέργεια (πράξη ή παράλειψη) αντιτιθέμενη στο περιεχόμενο της απόφασης δε συνιστά εν στενή εννοία εκτέλεση, αλλά συμμόρφωση προς τα εν γένει κριθέντα με αυτήν, τα οποία δυνατόν να προκύπτουν από τις αιτιολογικές

σκέψεις της απόφασης, από τα επιλυθέντα με δύναμη δεδικασμένου ζητήματα, ενώ η πραγματοποίηση των διατασσομένων από το διατακτικό ευθέως, εκτός από συμμόρφωση συνιστά και εκτέλεση της απόφασης³. Μέρος της εκτέλεσης αποτελεί η αναγκαστική εκτέλεση κυρίως χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ανεξαρτήτων Αρχών και Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, επί της ιδιωτικής περιουσίας των διοικητικών αυτών Αρχών⁴. Επί μη χρηματικών απαιτήσεων αλλά επί υποχρέωσης συμμόρφωσης με θετική διοικητική πράξη ή αποχή από διοικητική ενέργεια ή υλική πράξη, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για εκτέλεση αφού η αρχή της διάκρισης των εξουσιών δεν επιτρέπει υποκατάσταση της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Διοίκησης να εκδίδει ατομικές ή κανονιστικές εκτελεστές πράξεις περιβεβλημένες καταρχήν με την ισχύ του τεκμηρίου της νομιμότητας.

Ζήτημα εκτέλεσης από τη Διοίκηση υπάρχει κυρίως ως προς τις αποφάσεις

α) των πολιτικών δικαστηρίων, που επιδικάζουν στον ενάγοντα ορισμένο χρηματικό ποσό ή διατάσσουν την απόδοση σ' αυτόν ορισμένου πράγματος ή καταδικάζουν σε ορισμένη δήλωση βουλήσεως (και οι αναγνωριστικές αποφάσεις)

β) των διοικητικών δικαστηρίων, που ακυρώνουν ή τροποποιούν συγκεκριμένες διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή επιδικάζουν στον προσφεύγοντα ή ενάγοντα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό (και όσες τάσσουν συμπληρωματική απόδειξη)

γ) του Συμβουλίου της Επικρατείας, που ακυρώνουν ή τροποποιούν συγκεκριμένες ατομικές πράξεις ή παραλείψεις

δ) του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που καθορίζουν τα ακριβή ποσά συντάξεων ή επιδικάζουν ποσά συντάξεων

ε) των ποινικών δικαστηρίων, για πολιτικές απαιτή-

1. Βλ. Ε. Βενιζέλος "Το αναθεωρητικό κείμενο, 2002" σελ. 352, 353.

2. ΚΝοΒ 11/2002 σελ. 2282.

3. Βλ. Ν. Χατζητζανής "Η κατά το νόμο 3068/2002 συμμόρφωση της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις" ΔΔικ 2003 σελ. 563επ.

4. Βλ. άρ. 4 παρ. 1 ν. 3068/2002 [άρ. 4^ο παρ. 3 ν. 3388/2005] σε Θ. Φορτσάκη - Χ. Χρυσανθάκη "Διοικητική νομοθεσία, 2008 [2012]" σελ. 765 -769.

σεις (των αδικαιολογήτως προφυλακισθέντων κλπ.)

Στην περίπτωση της προσωρινής δικαστικής προστασίας, η εκτέλεση συνίσταται για μεν τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων στην καταβολή ορισμένου ποσού ή την εφαρμογή της προσωρινής ρύθμισης που διέταξε το δικαστήριο και στην περίπτωση των διοικητικών δικαστηρίων, στην καταβολή ορισμένου ποσού ή την αναστολή εκτέλεσης διοικητικής πράξης ή τη διενέργεια ή παράλειψη ορισμένης πράξης (ασφαλιστικά μέτρα)⁵.

Δεν εκτελούνται αναγκαστικά κατά του Δημοσίου, παρότι αναγνωρίζονται κατά τον ΚΠολΔ ως εκτελεστοί τίτλοι⁶

- τα πρακτικά ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων
- τα συμβολαιογραφικά έγγραφα
- οι διαταγές πληρωμής και απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου που εκδίδουν Έλληνες δικαστές και
- οι διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως τίτλοι εκτελεστοί.

Αντιθέτως αναγνωρίζονται ως εκτελεστοί τίτλοι

- οι τελεσίδικες αποφάσεις καθώς και οι αποφάσεις κάθε ελληνικού δικαστηρίου που κηρύχθηκαν προσωρινά εκτελεστές
- οι διαιτητικές αποφάσεις
- οι αλλοδαπές αποφάσεις που κηρύχθηκαν εκτελεστές⁷.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης εκπληρώνεται χωρίς (υπαίτια) καθυστέρηση και οι διοικητικές αρχές υποχρεούνται να προβαίνουν σε όλες τις (θετικές) ενέργειες που επιβάλλονται, μόνον όμως όταν η καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή η πλημμελής συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση είναι αδικαιολόγητη⁸.

Δικαιολογημένη θα μπορούσε να είναι η μη συμμόρφωση :

- Όταν η Διοίκηση εισηγείται και το κοινοβούλιο ψηφίζει νομοθετική ρύθμιση που τέμνει προς όφελος των νομιμοποιούμενων σε δικαίωμα ή παροχή τη διαφορά την οποία έκρινε η δικαστική απόφαση.
- Όταν συντρέχουν λόγοι υπέρτερου άμεσου και δικαιολογημένου δημοσίου/εθνικού συμφέροντος, ή λόγοι κρατικής/εθνικής ασφάλειας.
- Όταν συντρέχουν και αποδεικνύονται λόγοι άφευκτης ανάγκης ή ανώτερης βίας που εμπο-

δίζουν τη Διοίκηση να προβεί σε θετική ενέργεια ή να απέχει από κάθε αντίθετη ενέργεια.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με μια αυθεντική και διαπλαστική ερμηνεία του άρ. 6 παρ.1 της Σύμβασης [ΕΣΔΑ] διευρύνει αισθητά το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το οποίο αυτό καθιερώνει. Στο πλαίσιο της Σύμβασης το δικαίωμα προσλαμβάνει ένα περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό που του αποδίδεται στο πλαίσιο των εθνικών εννόμων τάξεων πολλών κρατών – μελών, δεδομένου ότι εμφανίζεται να έχει τρεις πτυχές

- το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο
- το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας η οποία να πληροί ορισμένες θεσμικές και διαδικαστικές εγγυήσεις
- το δικαίωμα προς εκτέλεση της δικαστικής απόφασης που θα εκδοθεί.

Σύμφωνα με την άποψη που έχει επικρατήσει τα τελευταία χρόνια στη θεωρία, αλλά και στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Ανωτάτων Δικαστηρίων των κρατών – μελών, το εγκαλούμενο κράτος – μέλος

αφενός υποχρεούται να συμμορφωθεί στην “αυθεντία του ουσιαστικού δεδικασμένου” (autorité de la chose jugée), δηλαδή στα ουσιαστικού και δικονομικού χαρακτήρα ζητήματα που κρίθηκαν με τη συγκεκριμένη απόφαση

αφετέρου δεσμεύεται από την “αυθεντία του ερμηνευτικού δεδικασμένου” (autorité de la chose interprétée), από την υποχρέωση δηλαδή εναρμόνισης της εσωτερικής νομοθεσίας και νομολογίας με την ερμηνεία που έδωσε το ευρωπαϊκό δικαστήριο στις επιμέρους διατάξεις της Σύμβασης⁹.

Β. Στο χώρο της διοικητικής δίκης η δέσμευση της Διοίκησης από το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων δεν είναι αυτονόητη. Η συζήτηση για τις συνέπειες των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων έχει δικαίως επικεντρωθεί στο ζήτημα της συμμόρφωσης των διοικητικών αρχών προς το περιεχόμενό τους και ειδικότερα στο πρόβλημα της αντίφασης μεταξύ του καθήκοντος συμμόρφωσης και των προνομίων της Διοίκησης και δη της αρχής της ανεξαρτησίας των διοικητικών αρχών από τον διοικητικό δικαστή. Ο διοικητικός δικαστής δεν μπορεί να επιβάλει άμεσα την απόφασή του στα όργανα της Διοίκησης ούτε να της απευθύνει ιεραρχικές εντολές και για τον λόγο αυτόν είναι απαραίτητη η θετική ενέργεια της Διοίκησης για να υλοποιηθεί το περιεχόμενο των δικαστικών αποφά-

5. Βλ. Κ. Γιαννακόπουλος “Η συμμόρφωση της διοίκησης στις αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ” Τιμητικός Τόμος του ΣτΕ 2004, σελ. 525επ.

6. Βλ. άρ. 904 παρ. 2 εδ. α' - ζ' ΚΠολΔ [άρ. 20 ν. 3301/2004].

7. Για τα θέματα αναγκαστικής εκτέλεσης και εκτελεστότητας, που παρεμπιπτόντως μόνο εξετάζονται στα πλαίσια του παρόντος άρθρου, βλ. αναλυτικά Π. Γέσιου – Φαλτσή “Το Δημόσιο ως παθητικό υποκείμενο αναγκαστικής εκτέλεσεως” ΝοΒ 2 / 2013 σελ. 22επ.

8. Βλ. άρ. 3 παρ. 1 ν. 3068/2002.

9. Βλ. Π. Μουζουράκη “Η απόφαση του ΕΔΔΑ Hornsby c/Grece και οι συνέπειές της για το ελληνικό διοικητικό δίκαιο” ΔΔικ 1999 σελ. 280, 281.

σεων, ιδίως των ακυρωτικών¹⁰.

Θεμελιώδης εδώ αποβαίνει η διάκριση μεταξύ διοικητικών διαφορών ακυρωτικού και ουσιαστικού χαρακτήρα. Στις μεν πρώτες οι διοικητικές αρχές πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα σε κάθε περίπτωση με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης επί της αιτήσεως ακυρώσεως ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν με αυτήν¹¹.

Συνεπώς, όταν η Διοίκηση συμμορφώνεται προς τις ακυρωτικές αποφάσεις, έχει υποχρέωση όχι μόνο να θεωρήσει ανίσχυρη και μη υφιστάμενη νομικώς τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε, αλλά και να προβεί σε θετικές ενέργειες για την αναμόρφωση της νομικής κατάστασης που προέκυψε αμέσως ή εμμέσως από την ακυρωθείσα πράξη, ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις σχετικές στο μεταξύ εκδοθείσες πράξεις ή εκδίδοντας άλλες με αναδρομική ισχύ για να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση στην οποία θα βρίσκονταν αν από την αρχή δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη. Επί ανάκλησης παράνομης διοικητικής πράξης με την έκδοση νόμιμης πράξης με αναδρομική ισχύ ή έκδοσης νέας νόμιμης πράξης μετά την ακύρωση της αρχικής παράνομης διοικητικής πράξης, παύει να υφίσταται πλέον παράνομη διοικητική πράξη.

Κατά πάγια νομολογία σε περίπτωση ακυρώσεως από διοικητικό δικαστήριο ατομικής εκτελεστής διοικητικής πράξης ή παράλειψης, η ακύρωση ενεργεί αναδρομικώς και η υποχρέωση της διοίκησης προς συμμόρφωση στη δικαστική απόφαση, ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης της πράξης ή συντέλεσης της παράλειψης κατά περίπτωση, και συνίσταται στην έκδοση **βάσει των ισχυουσών τότε διατάξεων** των απαιτούμενων διοικητικών πράξεων για την αποκατάσταση της νομικής και πραγματικής κατάστασης, η οποία θα υπήρχε εάν δεν είχε χωρήσει η έκδοση της ακυρωθείσας ατομικής πράξης ή παράλειψης¹².

Εξάλλου οι διοικητικές αρχές οφείλουν με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής¹³.

Η διοικητική διαφορά έχει χαρακτήρα ουσίας, όταν το δικαστήριο ελέγχοντας τη νομιμότητα, εξετάζοντας και εκτιμώντας τα πραγματικά περιστατικά

- αναγνωρίζει την ύπαρξη ή την έλλειψη ενός δημοσίου δικαιώματος ή τα όρια μιας δημοσίου

δικαίου υποχρέωσης εκείνου που ζητεί δικαστική προστασία

- διαπιστώνει ότι το δικαίωμα αυτό είναι γεγεννημένο ή έχει υποστεί μία βλάβη ή ότι η υποχρέωση έχει επιβληθεί με παράνομη ενέργεια (νομική ή υλική) ή παράλειψη των οργάνων του δημοσίου νομικού προσώπου.

- προσδιορίζει την έκταση της βλάβης

- καθορίζει την αποκατάσταση της έννομης κατάστασης εκείνου που άσκησε το ένδικο βοήθημα σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου που τη διέπουν. Η αποκατάσταση μπορεί να συνίσταται είτε στην ακύρωση ή τροποποίηση της διοικητικής πράξης ή την ακύρωση της παράλειψης που προκάλεσε τη διατάραξη της έννομης κατάστασης και εφόσον συντρέχει περίπτωση στην καταψήφιση των οφειλόμενων ποσών ή αποζημίωσης ή άλλης παροχής, καθώς και στην αναγνώριση ή αποκατάσταση δικαιωμάτων ή καταστάσεων που αναφέρονται στο δημόσιο δίκαιο, των οποίων το ουσιαστικό περιεχόμενο το δικαστήριο έχει την εξουσία να διαμορφώσει¹⁴.

Παρότι η υποχρέωση συμμόρφωσης προκύπτει καταρχήν όχι από την ισχύ του δεδουλευμένου, αλλά είναι δέσμευση "εκ της αυθεντικής μεταβολής ή της διαπλάσεως της νέας εννόμου καταστάσεως", σχετίζεται όμως άμεσα με αυτό.

- Από άποψη περιεχομένου, καθώς και από τις δύο έννομες συνέπειες, προκύπτει δέσμευση της Διοίκησης ως προς το ουσιαστικό ή οικονομικό διοικητικής φύσης ζήτημα που με αυτές κρίθηκε, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που με τις ίδιες έγινε δεκτό, ακόμη και αν το ζήτημα κρίθηκε παρεμπιπτόντως και εφόσον η απόφασή του γι' αυτό ήταν αναγκαία προκειμένου τούτο να αποφανθεί για το κύριο ζήτημα.

- Από άποψη έκτασης ισχύος, καθόσον και οι δύο έννομες συνέπειες εκτός από τους αμέσως νομιμοποιούμενους εκτείνονται σε εκείνους από τους οποίους σύμφωνα με το νόμο μπορεί να αξιωθεί η εκπλήρωση της κριθείσας διοικητικής υποχρέωσης¹⁵.

Παράλληλα πέρα από τη στενή συνάφεια μεταξύ δεδουλευμένου και συμμόρφωσης υπάρχουν μεταξύ τους διαφορές οι οποίες αφορούν κυρίως στις προϋποθέσεις επέλευσης καθεμιάς από τις συνέπειες

10. Βλ. Ι. Συμεωνίδης "Η αντιμετώπιση του φαινομένου της μη συμμορφώσεως της Διοικήσεως στις αποφάσεις των Διοικητικών Δικαστηρίων. Νεώτερη νομολογία και προοπτικές μετά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και το αναθεωρημένο Σύνταγμα", ΕΔΑΔΑ 2/2003 σελ. 254 επ.

11. Βλ. άρ. 50 παρ. 4 ΠΔ 18/1989 (Κανονισμός ΣτΕ).

12. ΔικΕφΘεσ. 720/2010 Αρμ. 2010 σελ. 1406 – 1408 και ΤριμΔικΠρΘεσ. 2518/2010 Αρμ. 2011 σελ. 1034 – 1038 (με παρατηρήσεις Ι. Μαθιουδάκη).

13. Βλ. άρ. 198 παρ. 1 ν. 2717/1999 (ΚΔΔ).

14. Βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλος "Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου ΙΙ" 2001, σελ. 424.

15. Βλ. άρ. 197 παρ. 1 και 3 ν. 2717/1999 (ΚΔΔ).

αυτές των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων. Η υποχρέωση συμμόρφωσης επέρχεται και ισχύει τόσο επί των αποφάσεων που εκδίδονται μετά από αίτηση ακυρώσεως όσο και επί των αποφάσεων που εκδίδονται μετά από άσκηση προσφυγής ή αγωγής, ακόμη και αν δεν είναι τελεσίδικες / ανέκκλητες, ακόμη και αν πρόκειται για αποφάσεις που επιτάσσουν προσωρινή δικαστική προστασία (αιτήσεις αναστολής) ή προσωρινή εκτελεστικότητα¹⁶.

Γ. Τα μέσα κάμψης της άρνησης της Διοίκησης να συμμορφωθεί στις αποφάσεις των δικαστηρίων προβλέπουν την αστική / αποζημιωτική ευθύνη του δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, καθώς και την προσωπική αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη του υπαιτίου για τη μη συμμόρφωση υπαλλήλου. Ο θεσμός της ευθύνης αποσκοπεί προεχόντως στον εκ των υστέρων εξαναγκασμό των αρχών και των υπαιτίων της μη συμμόρφωσης να σεβαστούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δικαστική απόφαση και ως εκ τούτου έχει κατασταλτικό χαρακτήρα, αποβλέπει όμως εξίσου στη ρύθμιση της εν γένει σύννομης συμπεριφοράς των διοικητικών οργάνων και προσλαμβάνει, έτσι, προληπτικό / αποτρεπτικό χαρακτήρα.

Η βασική κύρωση που προβλέπει ο ν. 3068/2002 [άρ. 2 και 3] αφορά τη δυνατότητα Τριμελών Δικαστικών Συμβουλίων αναλόγως του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση στην οποία δεν συμμορφώνεται η Διοίκηση, να εκδίδουν δικαιοδοτική αλλά διοικητικού χαρακτήρα πράξη, μη υποκείμενη σε αίτηση ακυρώσεως ή άλλα ένδικα μέσα¹⁷, χρηματικής αποζημίωσης υπέρ του θιγόμενου από τη μη συμμόρφωση.

Ο ιδιότυπος διοικητικός χαρακτήρας της δικαιοδοτικής αυτής κρίσης και απόφασης πιστοποιείται

- Από την αναφορά του άρ. 94 παρ. 4 εδ. 1 Συντ. σε "αρμοδιότητες διοικητικής φύσης"
- Από την αναφορά του άρ. 2 παρ. 1 του ν. 3068/2002 σε μέτρα (διοικητικής φύσης) που λαμβάνει το Τριμελές Συμβούλιο προς συμμόρφωση της Διοίκησης
- Από την αίτηση / αναφορά του ενδιαφερομένου ή θιγόμενου, κατά την ορολογία του νόμου¹⁸, προς το Τριμελές Συμβούλιο και στην υποχρέωση της Διοίκησης να υποβάλει φάκελο με τα στοιχεία – απόψεις της εντός 30 ημερών¹⁹
- Από την τελική μετά από έρευνα και στάθμιση βεβαίωση μη συμμόρφωσης της Διοίκησης και του προσδιορισμού χρηματικού ποσού ως κύ-

ρωση / αποζημίωση υπέρ του θιγόμενου (νομιμοποιούμενου).

Το ποσό καταλογίζεται στο αρμόδιο υπουργείο, στους ΟΤΑ, στα ΝΠΔΔ ή ακόμη και σε Ανεξάρτητη Αρχή ή ΝΠΔΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Η σωστή ερμηνεία της συνταγματικής πρόβλεψης, αλλά και των διατάξεων του εκτελεστικού νόμου, απομακρύνει από την "υπέρβαση της αυστηρής διάκρισης των εξουσιών" κατά τα διαλαμβανόμενα στην σχετική εισηγητική έκθεση και σκοπεί μάλλον την αρμονική εξισορρόπηση των αρμοδιοτήτων των δύο λειτουργιών, καθόσον το Τριμελές Δικαστικό Συμβούλιο εκδίδει μεν κυρωτική αποζημιωτική πράξη αναγκαστικά εκτελεστική κατά του Δημοσίου, δε διαθέτει όμως τη δικαιοδοσία να εκτελέσει αυτοδυνάμως τα αποφασισθέντα και κριθέντα στην απόφαση προς την οποία δε συμμορφώνεται η Διοίκηση ούτε να εξαναγκάσει εν στενή εννοία τη Διοίκηση στην εκτέλεση της εκάστοτε αποφάσεως.

Σε ό,τι αφορά την αστική ευθύνη του Δημοσίου και των οργάνων του σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους προς δικαστική απόφαση λεκτέα τα εξής.

- Είναι αποζημιωτική ευθύνη δημοσίου δικαίου (βλ. κατ' αντιδιαστολή άρ. 104 ΕισΝΑΚ) πειθαρχικώς ελεγχθέντος υπαλλήλου και Δημοσίου εις ολόκληρον.
- Αποτελεί ευθύνη μόνο από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις και όχι από ζημιογόνες μη παράνομες πράξεις εκ της λειτουργίας και της δράσης των δημοσίων υπηρεσιών και οργάνων.
- Δεν είναι ευθύνη αντικειμενική, αλλά ευθύνη οφειλόμενη σε υπαιτιότητα ή πταίσμα δημοσίου οργάνου²⁰.

Η ρύθμιση του άρ. 38 παρ.1 του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα [Ν. 3528/2007] συνιστά παρέμβαση στο πεδίο εφαρμογής του άρ. 105 ΕισΝΑΚ εντοπιζόμενη στα εξής:

Α) Αποκλείει την ευχέρεια που έχουν οι ζημιωθέντες τρίτοι να στραφούν είτε κατά του Δημοσίου είτε προσωπικώς κατά του υπαιτίου οργάνου για την ανόρθωση της ζημίας που προξένησε σ' αυτούς με πράξη ή παράλειψή του κατά την άσκηση των υπηρεσιακών του καθηκόντων. Καθιερώνει, δηλαδή, την ευθύνη του υπαλλήλου για τέτοιες πράξεις ή παραλείψεις μόνον έναντι του Δημοσίου όχι όμως και έναντι των τρίτων.

Β) Καθιερώνει την έναντι του Δημοσίου αστική ευθύνη του δημοσίου υπαλλήλου μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια, είτε πρόκειται για άμεση περιουσιακή βλάβη

16. Δ. Κοντόγιωργα – Θεοχαροπούλου, Ε. Κουτούπα – Ρεγκάκου "Εμβάθυνση Δημοσίου Δικαίου" 2002, σελ. 418 – 420.

17. Είναι αμφίβολο εάν μπορεί όντως να ευσταθήσει απόλυτη απαγόρευση άσκησης ενδίκου βοηθήματος ή μέσου κατά της πράξης αυτής.

18. Κατά την άποψη του γράφοντος η ορθή λέξη που θα έπρεπε να χρησιμοποιεί ο νομοθέτης αντί του "ενδιαφερομένου" ή "θιγόμενος" είναι "νομιμοποιούμενος".

19. Βλ. κατ' αναλογία άρ. 129 ν. 2717/1999.(ΚΔΔ)

20. Βλ. άρ. 5 παρ. 3 ν. 3068/2002 [άρ. 11 ν. 3242/2004] και Β. Καρακώστας "Εξελίξεις και ερμηνευτικές εντάσεις στην πολιτειακή αποζημιωτική ευθύνη" σε "Θέματα θεωρίας και πράξης του Δημοσίου Δικαίου, 2005" σελ. 270 επ.

του Δημοσίου, όταν δηλαδή ο υπάλληλος ασκώντας τα καθήκοντά του προξένησε απευθείας ζημία στην περιουσία του Δημοσίου είτε πρόκειται για έμμεση βλάβη, όταν δηλαδή το Δημόσιο υποχρεώνεται στην καταβολή σε τρίτους αποζημίωσης ένεκα παράνομης συμπεριφοράς του υπαλλήλου του.

Γ) Περιορίζει την ευθύνη του υπαλλήλου έναντι του Δημοσίου μόνο για την επενεχθείσα στην περιουσία του τελευταίου και των ζημιωθέντων τρίτων θετική ζημία²¹.

Η πειθαρχική ευθύνη σαφώς δεν μπορεί να ζητηθεί στην περίπτωση που είναι και η συνήθως συμβαίνουσα, όπου η κωλυσιεργία δεν ανάγεται στη βούληση συγκεκριμένου αρμοδίου ή εντεταλμένου υπαλλήλου, αλλά αποτελεί τακτική, οδηγία ή εντολή της ιεραρχικά προϊστάμενης υπηρεσίας (σύγκρουση καθηκόντων).

Ο νόμος καθιερώνει ένα ιδιώνυμο πειθαρχικό παράπτωμα με υπαλλακτικώς μικτή αντικειμενική υπόσταση²².

- Προτροπή του υπαλλήλου σε άλλον (υπάλληλο) προς μη συμμόρφωση σε δικαστική απόφαση
- (Υπαίτια) μη συμμόρφωση υπαλλήλου προς δικαστική απόφαση²³
- Μη συμμόρφωση με σκοπό πορισμού προς όφελος του υπαλλήλου ή άλλου παράνομου (περιουσιακού / οικονομικού) οφέλους.

Οι ανωτέρω πρόνοιες είναι απόλυτα συμβατές με τις διατάξεις του αρ. 107 Υπαλληλικού Κώδικα [Πειθαρχικό Δίκαιο δημοσίων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων ΝΠΔΔ] (εδ. β' γ' δ') και οδηγούν δογματικά αλλά και αξιολογικά στην κατάφαση ποινικής ευθύνης κατά του μη συμμορφωθέντος υπαλλήλου με την ενεργοποίηση του άρθρου 259 ΠΚ για την παράβαση καθήκοντος.

Κρίσιμο στοιχείο για την κατάφαση του αξιόποινου χαρακτήρα της παράβασης καθήκοντος είναι η ύπαρξη συγκεκριμένης υπηρεσιακής ενέργειας τελούμενης κατά παράβαση των καθηκόντων του υπαλλήλου ή του δημοσίου λειτουργού, από την οποία απειλούνται in concreto κάποια συγκεκριμένα κρατικά ή ατομικά έννομα αγαθά και συμφέροντα ή προκύπτει ο προσπορισμός παράνομου οφέλους στον υπάλληλο ή σε άλλον. Η βλάβη του κράτους ή κάποιου άλλου, την οποία επιδιώκει ο υπάλληλος με την παράβαση των καθηκόντων της υπηρεσίας του δύναται να είναι είτε υλική είτε και ηθική²⁴.

Σημειωτέον παράβαση καθήκοντος υφίσταται όχι μόνον όταν ο υπάλληλος παραβιάζει τα καθήκοντά του ενεργώντας εντός του κύκλου της δικαιοδοσίας του, αλλά και όταν η πράξη του συνιστά υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας ή ακόμη

και καταχρηστική άσκηση της ευχέρειας αυτής.

Κατά πάγια νομολογία εάν κατά την άσκηση των καθηκόντων του υπαλλήλου υπάρχει πεδίο διακριτικής ευχέρειας, η παράβαση μπορεί να συντελεστεί και με την κακή χρήση αυτής, την υπέρβαση δηλαδή των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, τα οποία επιβάλλουν οι αρχές της υπεροχής του δημοσίου συμφέροντος, της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης, της αμεροληψίας της διοίκησης, της ισότητας και της εξυπηρέτησης του σκοπού του νόμου ή με την κατάχρηση της εξουσίας η οποία υπάρχει στην περίπτωση, που αν και δεν παραβιάζεται απολύτως κάποια διάταξη νόμου, η πράξη ασκείται για την εξυπηρέτηση σκοπού καταδήλως ξένου προς το σκοπό στον οποίο απέβλεψε ο νόμος, όταν δηλαδή είναι απόρροια ελατηρίων και κινήτρων που καταδήλως αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση σκοπού άλλου από εκείνον του νόμου²⁵.

Πρέπει να τονιστεί πως η αμετάκλητη απαλλαγή με βούλευμα ή απόφαση (ακόμη και κατόπιν παραγραφής) του υπαλλήλου από το έγκλημα (όχι όμως την ποινή) της παράβασης καθήκοντος δεν μπορεί να επιτρέπει στη Διοίκηση να τιμωρήσει με οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή ή να επιβάλει οποιονδήποτε καταλογισμό στον υπάλληλο, τουλάχιστον επί υπόθεσης και πράξης που προϋποθέτει ταυτότητα αντικειμενικών στοιχείων. Το αντίθετο είναι επιτρεπτό, καθώς το ποινικό δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την απόφαση του πειθαρχικού συμβουλίου. Η παραπάνω παραδοχή αποτελεί άλλη μία σύνδεση των αντικειμενικών ορίων του δεδικασμένου και της υποχρέωσης σεβασμού από τη Διοίκηση των δικαστικών αποφάσεων.

Ανεξάρτητα, όμως, από τον τρόπο που λειτουργεί ο θεσμός της ευθύνης των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών στην Ελλάδα για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ή μη εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων, ειδικά για την αστική / αποζημιωτική ευθύνη, όταν δεν συνοδεύεται από άλλου είδους κυρώσεις, δεν επιλύει το πρόβλημα της μη συμμόρφωσης και αυτό γιατί η κατάφασή της προϋποθέτει ότι ο πολίτης θα έχει την οικονομική άνεση και την επιμονή να ξεκινήσει νέους δικαστικούς αγώνες, καθώς και την υπομονή να αναμείνει την έκβασή τους. Εξάλλου η πράξη αποδεικνύει ότι η Διοίκηση δεν αποφασίζει πάντα να συμμορφωθεί, παρά την ύπαρξη μίας ή και περισσότερων καταδικαστικών σε αποζημίωση αποφάσεων, θεωρώντας ότι η καταβολή της αποζημίωσης αποκαθιστώντας ενδεχομένως τη ζημία του ιδιώτη, της επιτρέπει να εμμένει στην παρανομία.

21. Βλ. Φ. Κατσιγιάννης "Η συνευθύνη των οργάνων του Δημοσίου κατά τις διατάξεις του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ και η ανάγκη κατάργησης διατάξεων του Υπαλληλικού Κώδικα που αίρουν ή περιορίζουν τη θεμελίωσή της, ως παράγοντας βελτίωσης της διοικητικής δράσης" ΔιΔικ 2009 σελ. 819 επ.

22. Βλ. αρ. 5 παρ. 1 ν. 3068/2002.

23. Σε δογματική ακολουθία με το αρ. 106 Ν. 4057/2012.

24. Βλ. Ν Μπιτζιλέκης "Υπηρεσιακά εγκλήματα", 2001 σελ. 38 επ.

25. Βλ. Α. Χαραλαμπίδης "Ποινικός Κώδικας κατ' άρθρον ερμηνεία II" σελ. 573 - 582.

Ποιητές

Τάκης Πιερράκος

Επιμέλεια: Μανώλης Κοτσώνης

Ο Τάκης Πιερράκος γεννήθηκε στη Δροσοπηγή Λακωνίας το 1958. Είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Μάστερ του Πανεπιστημίου της Ουαλίας στο πεδίο του Ναυτικού Δικαίου.

Ζει στην Αθήνα και εργάζεται ως δικηγόρος.

Είναι παντρεμένος με την καθηγήτρια Αγγλικής Ιουλία Βουτσίνου και έχει μαζί της δύο παιδιά, τον Πέτρο και την Κωνσταντίνα.

Ποιητικές Συλλογές που εξέδωσε: Απώλεια Βεβαιότητας 2010, Η σκιερή πλευρά των πραγμάτων 2012, εκδόσεις Οδός Πανός

ΩΚΕΑΝΟΠΟΡΟΙ

Δεν αντικρύζουμε πια γρανίτες
στις αποχρώσεις του γαλάζιου
ούτε φευγαλέα περιγράμματα
της στεριάς.

Δεν μας ζεσταίνουν οι αναλαμπές
των φάρων
ούτε μας χαϊδεύει στην πλάτη
ένα φιλικό χέρι

η σκέψη των δικών μας.

Το λιμάνι της αναχώρησης

Κατάντησε μέσα μας ξεθωριασμένη αφίσα Πώς να
φανταστούμε το καινούργιο;

Ο συνοδός άλμπιτρος

έπαψε να χαράζει γύρω μας προστατευτικούς
κύκλους

Τον παγίδεψε

ο άκριτος λογισμός του καιρού.

Ποιος θα ξιφομαχήσει

τώρα με τον άνεμο

που συνεπαίρνει τις φωνές μας

ίσαμε τις άκρες του πλανήτη

και τις μετατρέπει σε γρυλίσματα ;

ΙΣΟΠΕΔΩΣΗ

«Τι θλιβερός που είσαι !»

μυκτίζε η πούτανα

το στρατηγό – πελάτη της

μετά το τέλος της εξομολόγησης.

«Φαντάσου να σε παίρνουν μάτι
την ώρα ετούτη οι εχθροί μας!»

ΔΕ Θ' ΑΓΟΡΑΣΩ

Δε θ' αγοράσω

τάφο οικογενειακό

Δε θ' αγοράσω.

Έδωσα στους δικούς χαρές

μα στεναχώριες πιότερες.

Δε θα 'θελα

να τους καταλυτώ

και μετά θάνατον.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΣΧΕΔΙΟ

Το μέγα σχέδιο

της Συμπαντικής Νοημοσύνης

ρέει στο χρόνο σταθερά

και υλοποιείται απαρέγκλιτα

σε πείσμα των ενδογενών

αντιρρησιών συνείδησης.

Σε πλέκω και σε ξηλώνω πατέρα
όπως η μητέρα ξήλωνε τα παλιά
μάλλινα γιλέκα σου και τα
ξανάπλεκε πάνω στο κορμί μου
και οι εικόνες να τυλίγουν το κορμί
μου, ματωμένοι επίδεσμοι.

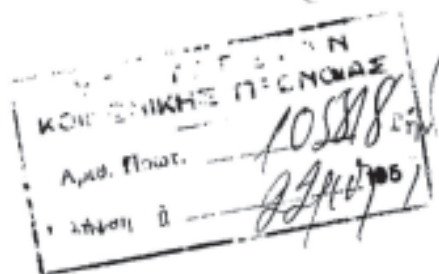
«Τα λουτρά»

«Έντεκα σικελικοί εσπερινοί»

Τάσος Χατζητάσης

Επιμέλεια Μανώλης Κοτσώνης

Α ἱ ἱ ἱ ἱ ἱ

κατοίκου

Δραπετσώνας-Πειραιῶς

ὁδός [redacted] ἀρ. [redacted]

Ἀθήναι τῇ 11/8/1951

Π ρ ὅ θ

Α.Μ. τὴν Βασίλισσαν τῶν Ἑλλήνων
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗΝ

Λαμβάνω τὴν ὑψίστην τιμὴν καὶ τὸ
θάρος νὰ ζητήσω τὴν Ὑπετέραν συνδρομὴν,
ἵνα μὴ μείνω ἄστεγος μετὰ τριῶν ἀνηλίκων
τέκνων μου καὶ τῆς συζύγου μου.

Πρόκειται περὶ τοῦ ἑξῆς:

Ἀκοσφανισθεὶς εἰς πολὺν μικράν ἡλικίαν,
εὐρέσθην τῷ 1909 εἰς κων/πολιν ὀπρῶεν'ανε-
χώρησα τῷ 1924. Τῷ 1925-1926 εἶχον τὴν τι-
μὴν νὰ ὑπηρετήσω εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ
καὶ ἀφυκηρετήσας ἐνυμφεύθην τῷ 1931 μετὰ
μίας νέας ἐκ Θηβῶν ἐξ ἧς καὶ ἀπέκτησα τρία
τέκνα.-

Κατῶκουν ἐκ'ἐνοικίῳ εἰς Πειραιᾶ. Τὸ σπῆτι
ὅπως ὅπου κατῶκουν μετεβλήθη εἰς ἐρείπια
κατὰ τὸν μεγάλον ἀεροπορικὸν βομβαρδισμόν
τοῦ Πειραιῶς.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ ἑκατάτου Δεκεμβρίου
νοῦ κινήματος ἐφιλοξενούμην εἰς τινα συγγε-
νῇ μου. Ἀκολούθως ἐπῆγα εἰς τὴν Δραπετσῶνα
τοῦ Πειραιῶς ὅπου εὐρών μίαν γραῖαν πρόσφυ-
γα ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας δικαιούχον οἰκοπέδου,
ἣτις εἶχε καὶ ἄλλην ἄλλου οἰκίαν, τοῦ ἐκέ-
τρεψε καὶ ἐκτίσα εἰς τό ἐν Δραπετσῶνι οἰκό-

πεδόν της δύο πλίνθινα δωμάτια κατόπιν'αδείας έκδοθείσης ἐκ'όνό-
ρατι τῆς δικαιούχου γραίας διότι εἰς'εμέ δέν'εδίδετο, διότι δέν
ἤμην ἐγγεγραμμένος τό 1937 ὅτε ἐγένετο ἡ καταγραφή τῶν προσφύγων,
δεδομένου ὅτι τότε ὡς'εκ τῆς ὑπηρεσίας μου- (καθό ὑπάλληλος τῆς
Σ.Β.Κ.) εὐρισκόμην εἰς Ἀρίσσαν.

Τώρα, αἱ Κρατικάί Ἀρχαί πρόκειται νά κατεδαφίσουν τήν Δραπετσῶν
καί νά ἐγκαταστήσῃ εἰς νέας ἀλλαχοῦ πολυκατοικίας τοίς πρόσφυγας
ὅσοι φέρονται ἐγγεγραμμένοι εἰς τούς προσφυγικούς καταλόγους τοῦ
ἔτους 1937.

Οὕτω, κινδυνεύω νά μείνω ἄστεγος μετὰ τῆς συζύγου καί τριῶν'αὐτῆς
αἰκῶν τέκνων μου, ἐξ ὧν τά δύο εἶναι ἀδεννοκαθῆ.

Μεγαλειοτάτη,

Βαθυσεβάστως παρακαλῶ ὅπως τό Στοιχειόν ἐνδιαφέρον τῆς Ὑμετέρας
Μεγαλειότητος ἐπεκταθῇ καί εἰς τήν οἰκογένειάν μου, ὥστε ἂν κατε-
δαφισθῇ ὁ' ἐν Δραπετσῶνι οἰκίσκος μου ἐνθα διαμένω, νά στεγασθῶ
μετὰ τῆς οἰκογενείας μου εἰς τά ἀνεγειρόμενα νέα Κρατικά προσφυ-
γικά οἰκήματα, ἢ νά μοῦ δοθῇ παραχωρητήριον αὐτοῦ τοῦ μικροῦ
χώρου, ἐφ'οὗ νῦν ὑπάρχει ὁ οἰκίσκος μου, καί'εστέ Μεγαλειοτάτη,
βεβαία ὅτι οὕτω πράττετε ἔργον φιλόνητον καί συνάρα Ἐθνικόν.-

Τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος

Ταπεινός Ὑπῆκοος

Την επιστολή παρέδωσε ο Δικηγόρος Θεόδωρος Σαρρής

